

Xwiyá yáy neainariḡ Ruko eanḡpirini.

Rḡwamariḡ ripi “Xwiyá yáy neainipaxi Ruko eanḡpiyi” rininḡpirini. O Jisaso wiepḡsagiyi womani. Judayí eni womani. Émáyi dokita worini. O Poro tḡni Sairaso tḡni émáyi anḡyo wá nurimerina wirimearogḡlorini. O gí amáyi eni amipi Jisaso uréwapiyiri eri enḡpi nani piraninḡ nijá nimóniro diḡ wḡkwíróḡriḡriḡ rḡwamariḡ ripi eanḡrini. Xewaninḡo Jisaso emearina siḡwḡ mḡwininḡo enḡagi nani wiepḡsinowami yarinḡ wiri bikwí Jisaso enḡpi ḡwirarininḡyo ía rori nemána eanḡrini. Rḡwamariḡ ami bi “Wá wurimeariḡíawa egíariní.” rininḡipi eni niriḡ eanḡrini.

¹⁻² Ámá obaxi amipi Jisaso xinái xiriḡe dani nene tḡḡ e imóninḡipi nani “Rḡwamariḡ oeaaneyi.” niyaiwiro amá iwamíó dani Jisasomi siḡwḡ winiro aríá wiro egíayi wá nemerina “Jisaso e enḡrini. E enḡrini.” nura úápi rḡwamariḡ eáagía aiwi ³ nioni eni “Gí amináoxi Tiopirasoxi xixeni nijá imóniri nani rḡwamariḡ awa xami eagíapi nioni ía nrori siḡwḡ winagíayo yarini niwia nuri e nemána piraninḡ diḡ neḡwiperi rḡwamariḡ neari joxi nani wiowárenapimḡni.” E nerina nanḡrini.” nimónariní. ⁴ Ayi ripi nani yarini. Joxi ía nrori amipi riréwapiyigíapi aga xixeni nijá imónirí nani yarini.

Anjñajf wo “Irisabetí Jonoyf riniño xiriníárini.” urinjf nánirini.

⁵ Enjíná Judayf mîxí ináyf Xerotoyf riniño menweañáná áamá apaxfpáninjf imónigfá wo, Sekaraiaoyf riniño ñweañfirini. O xegf ámayf Abaijaoyárinini. O xegf ámayf enjíná dáni Gorixoyá apaxfpáninjf imónigfáyfirini. Sekaraiao xegf apixí yof Irisabetirini. Í xegf ámayf arfo Eronoyáyfirini. Í xegf ámayf eni apaxfpáninjf imónigfáyfirini. ⁶ Ayau Gorixoyá sñwfyo dáni wé róninjf eri Gorixo ñwf ikaxf riri sekaxf riri enjyfo m+wiaíki eri neri aí ⁷ Irisabetí rfpaiwf enj enaqi nání niaíwf mayyaú e néra nuri rixa xweyanf apianf imónigfirini. ⁸ O xegf ámayf Abaijai riniáfáyf Gorixo nání ridiyowá yarigfiwámi ridiyowá nero wigf yarigfápa yarfná xfo tñni eni nawíni nero ⁹ wigf nerfná yarigfápa “None gímini go ‘Ñwfaxini.’ riniñfwámi páwinirfeniñoi?” niyaiwiro yarigfápa e nero Sekaraiao Gorixo nání ridiyowá yarigfiwámi awawá Gorixoyá tñnf e “Ñwfaxini.” riniñe nipáwiri rfá awfí dñnf eaarñfpí nání oikeyariri rípeáána ¹⁰ oxí apixí bñaniriwáminini rówapigfáyf Gorixomi rixinjf urarfná o awawá Gorixoyá tñnf e nipáwiri Gorixo nání rfá awfí dñnf earñfpí nikearfná ¹¹ weninjf étyf wininjiginini. Anjñajf wo rfá sñwirfá wé náumini peyarñfmí dání sñwf naniri yarñe aí gínáninjf nñbirí rónapñagí sñwf nñwiniri ¹² of nerí wáyf ikárinarfná ¹³ anjñajo re urinjiginini, “Sekaraiaoxini, wáyf mikárinipani. Dixf niaíwf nání yarñf wífpí Gorixo rixa arfá sini. Dixf apixí niaíwf oxí

wo rixiriyáná joxi yoʻ Jonoyi wʻrʻrʻixini.
 14 Omi nixiráná joxi seáyi e nimóniri yayʻ
 yaríná oxí apixí obaxí eni yayʻ epʻrʻfárini. 15 O
 Gorixoyá siŋwʻyo dání áamá áminá enʻ eániŋóniŋʻ
 imóninʻfárini. O iniŋí wainí minipa eri papikʻ
 yarigʻáyí minipa eri enʻfárini. O sini xegí xináiyá
 agwʻyo enáná Gorixoyá kwíyʻ ukʻkayonʻfárini.
 16 O segí áamá Isireriyo uráná obaxí arʻfá nʻwiro
 ʻwʻ yarigʻápi rʻwʻminí nʻmamoro Gorixo
 wigí Ámináomi ámi xʻdipʻrʻfárini. 17 Dixí
 íwo kwíyʻ Gorixoyápi xegí wʻfá rókiamoagʻ
 Iraijaomi ukʻkayonʻáná enʻ neániri yagʻpʻniniŋʻ
 Jono axʻpʻniniŋʻ e eri riri enʻfárini. Xewaxowa
 tʻni xanowa tʻni piyʻfá wʻriniro áamá uyiniŋʻ
 yarigʻáyí rʻwʻminí nʻmamoro wé róniŋʻ
 imóniro éʻrixiniri Jono Gorixoyá Ámináomi
 xámi umeanʻfárini. Dixí Isireriyʻ e ero
 Gorixoyá Ámináomi yeáyʻ wurʻniri epʻri
 nání oimóniri xámi umeanʻfárini.” urʻagi
 18 Sekaraiyo anʻnajo re urʻniŋini, “Arige
 neri nioni nʻjʻfá imónimi nʻrariŋini? Nioni rixa
 xweyanoniri. Gí apixí eni rixa apianiri.”
 urʻagi 19 anʻnajo ámi nuriri re urʻniŋini,
 “Gí yoʻ Gebirieroniri. Gorixoyá símimanʻ
 e roariŋoniri. Gorixo nioni xwiyʻfá yayʻ
 seainipaxí apí áwanʻ uriniri nʻrowárenapʻŋoi.
 20 Amipi nioni xámi rʻrʻáyí nimóniríná
 nimóninʻfárini. E neri aiwi xwiyʻfá nioni rʻrʻáyí
 joxi ‘Neparini.’ niyaiwiri diŋʻ mʻkwʻroariŋagi
 nání joxi ámi xwiyʻfá bi miripa imóniri manʻ
 pʻróniri eri ei. Xámi nioni rʻrʻáyí nimóniríná íná
 ámi xwiyʻfá rʻrʻfá naniyi.” nuriri sini e nura

waríná ²¹ oxí apixí Sekaraiáo nání wenínjé nero wáf e rogíáyí ayá wí sía óríníngagí nání ududí nero “Sekaraiáo pí ría yaríní?” nýaiwiro ²² o nipeyeááná xwíyíta murípaxí imóníngagí níwíníro “Goríxoyá awawá tíjé e neríná oríná bí ría wíníngó?” yaiwiaríná o “Xwíyíta aríge rímíní?” nýaiwirí xegí manjé nípírónírí nání wé árixá néra unínigíní. ²³ Sekaraiáo anjé Goríxo nání rídíyowá yarígíwámí xegí omínjé yarínjépi yoparípi nemi xegí anjé e nání yoanínigíní.

²⁴ O anjé e nání nýoari xiepímí níwímeari níngweagíísáná re enínigíní. Irisabetí niaíwí agwí nerí anjéyo ínímí píni nweanáná emá wé wú múróáná ²⁵ í re rínínigíní, “Goríxo ayá nínrímíxírí díjé níkkíyóngagí nání níni agwí enáríní. Níni ámayá síngwíyo dání ayá ninarínjépi Goríxo yokwarímí níngíríní.” rínínigíní.

Mariaími “Jisasoyi ríníngó xíríríáríní.” urínjé náníríní.

²⁶⁻²⁷ Goríxo, Irisabetí niaíwí agwí nerí emá wé wíúmi dánjé wo ríxa enáná o anjénaíjé xegí yoí Gebíríeromí apixí wí nweane nání —Í xegí yoí Mariaíyí rínínjíríní. Garírí píropenísíyo anjé yoí Nasaretíyo nweanjíríní. Í nweane nání uowárínínigíní. Í apixí apiyái síní oxí tíni memearínjíríní. Í áamá wo xegí yoí Josepoyí ríníngó —O míxí ináyí Depitoyá íwíaríawé woríní. O xegí meámínírí nání yarínjíríní. ²⁸ Goríxo anjénajo í tíjé e nání uowáraná o nurí ímí re urémeanínigíní, “Apixí ríxí apáníríní. Goríxo díjé síxí ríyírí díjé níkkíyoyí síní.”

urʼagi ²⁹ Mariaí arʼá e niwiri ududʼ níkariniṛi diṅʼ re niṛikíga unṛinigiṛi, “O pí nani rʼa niṛariniṛi?” yaiwiarʼná ³⁰ anʼnajo re urʼinigiṛi, “Mariae, wáyʼ mepani. Gorixo jíxi diṅʼ sixʼ riṛini. ³¹ Arʼá ei. Jíxi niaíwʼ agwʼ nerʼ niaíwʼ oxʼ wo niṛiriṛináyʼ yoʼ Jisasoyi wʼiriṛáriṛi. ³²⁻³³ O Ámináo nimóniri áma niyonʼ seáyʼ e múroninʼfáriṛi. Ayʼ o nani re riṛiriṛáriṛi, ‘Niaíwʼ Gorixo anʼ seáyʼ émi ṛweanoyáorini.’ riṛiriṛáriṛi. Xiáwo Depito áma Isiriṛiyʼ nini yeáyʼ urʼnayagʼápa dixʼ niaíwo enʼ Gorixoyá diṅʼ tʼni e nimóniri iwiárfawé Jekopoyáyo anʼṅʼ minʼ umenʼweanʼfáriṛi. O miṛi ináyo yapi nimóniri áma xwioxʼyo miṛeámʼ nerʼ numenʼwearʼná wí niṛiéronʼfámani. Anʼṅʼ umenʼweanʼfáriṛi.” urʼagi ³⁴ Mariaí anʼnajomi re urʼinigiṛi, “Niini sini oxʼ womʼ miṛeáninʼáyo joxʼ niṛiṛiyʼ arʼre nerʼ emʼfáranʼ?” urʼagi ³⁵ anʼnajo ámi nuriri re urʼinigiṛi, “Kwiyʼ Gorixoyápi jíxi tʼfámini biri enʼ eáninʼ Gorixo seáyʼ émi ṛweanoyápi jíxi riṛikayori sinʼá enagi nani niaíwʼ jíxi xiṛfoyʼ nani ‘Nwʼáorini.’ riṛo ‘Niaíwʼ Gorixoyáorini.’ riṛo epʼiriṛáriṛi.” nuriri ³⁶ re urʼinigiṛi, “Arʼá ei. Dixʼ riṛowái Irisabeti rixa apianʼí aí niaíwʼ oxʼ wo agwʼ enʼ. ‘Oxʼ ronʼixiriṛi.’ urarigʼí aiwi agwi rixa agwʼ tʼni enʼána emá wé wʼúmi dánʼ wo imónini. ³⁷ Amipi wí Gorixo mimixipa epaxʼ wí menini.” urʼagi ³⁸ Mariaí re urʼinigiṛi, “Xewaninʼini Gorixoyá xináinʼinʼṅʼ imóninʼáini omi diṅʼ niwʼkwʼrori yarinini. Joxʼ niṛiṛiyʼ anani nimixinʼigini.” uráná anʼnajo imi pʼni niwiárimʼi unṛinigiṛi.

Maríaí Gorixomi seáyi e umenji nánirini.

³⁹ Maríaí, anjajajo e nurárimí uáná, í ntwiáþnimeámí anjini niyiri dfwini ene Judia þropenisýyo anj bimi nání nurí ⁴⁰ niremorfná Sekaraiaoyá anjyo nipáwiri xirówái Irisabetími yayf wíáná ⁴¹ í arfá ntwirfná re enjiginí. Niaíwí agwí eno xixoyfmí wiri kwíyí Gorixoyáþi xíimi ukikayori wíagi ⁴² þné enj tñni nuriri re uriniginí, “Apixí niyoní nání Gorixo jíxini þíráníjfi simixinjirini. Dixí niaíwí agwí enomi ení þíráníjfi wimixiri enjirini.” nuriri ⁴³ yayf numeri re uriniginí, “Gf Ámináomi xináixi imónrixí, arire nerí niini tfámini bfini?” nuriri ⁴⁴ áwanj re uriniginí, “Ai, jíxi yayf níáná arfá nisirfná gf niaíwí agwíyo inijo yayf nerí xixoyfmí níagi nání rirariní. ⁴⁵ Jíxi xwiýfá Gorixoyá ririnjþi dijfi níkwírori ‘O nírífýf nepa nimóninfarini.’ yaiwiri éf enagi nání xewaninjíxi yayf sinfwningini.” uráná ⁴⁶ Maríaí re riniginí, “Gf xwioxýyo dání re yaiwiariní, ‘Ámináomi seáyi e oumemini.’ yaiwiariní. ⁴⁷ Gorixo, niini yeáyi neayimixemeanfo nání aga yayf seáyimí dání ninarini. ⁴⁸ Niini o xegf xináinfninjfi nimóniri ominjfi wiarinjáini aiwi o dijfi níkkayono enagi nání niini yayf ninarini. Ámá agwi ríná nweagfáyf niini seáyi e nmero rfwíyo nweaprfáyf ení seáyi e nmero nerfná re rþrfarini, ‘Gorixo ími þíráníjfi wimixinjirini.’ rþrfarini. ⁴⁹ Gorixo, enj sixf eániþo sanj onimíá mñinrapinorini. Gorixo nwfáoo nerinjýyo dání wé róninorini. ⁵⁰ Ámá gíni gíná nweagfáyf xfomi wáyf niwiro simanjwýóninjfi inimi wurfnáyo

wá wianarĩjorĩni. ⁵¹ O enjĩ neánírĩ wíyo arĩrá wiemerĩ wíyo xopĩrárĩ wiemerĩ nerĩná áamá dĩnjĩ íwĩ nání nĩkĩkayorĩ ero weyĩ menĩro yarĩgĩáyĩ dowiakínĩrĩ ⁵² mĩxĩ ináyĩ seáyĩ émi imónĩgĩáwami mamówárĩrĩ áamá sipĩpiami seáyĩ e wimĩxĩrĩ nerĩ ⁵³ áamá agwĩni yarĩgĩáyo aiwá nanjĩ nĩnĩro agwĩ ími uyini wimĩxĩyĩrĩ nerĩ áamá amĩpĩ múrónĩgĩáyo anĩpá urowárapiĩrĩ enjorĩni. ⁵⁴ Amĩpĩ nĩgĩ arĩowayá sĩmĩmanjĩyo urĩnjĩyĩ dĩnjĩ yaĩkiá mĩmó anĩnjĩ dĩnjĩ morĩ xegĩ omĩnjĩ wĩiarĩjwaéne Isĩrerene arĩrá neairĩ enjorĩni. ⁵⁵ O arĩo Ebirĩamo nání dĩnjĩ nĩmorĩ nání omĩ tĩni xegĩ íwiarĩawé nenenĩ tĩni ayá anĩnjĩ nĩnearĩmĩxa unĩárĩni.” Mariaĩ e nĩra unĩnĩgĩni. ⁵⁶ Irisabetĩ tĩni nĩjweanĩsáná rĩxa emá waú wo múróáná ámi xegĩ anjĩ e nání unĩnĩgĩni.

Jonomĩ xĩrĩnjĩ nánírĩni.

⁵⁷ Irisabetĩ rĩxa niaíwĩ xĩrĩmĩnĩrĩ imónĩjána niaíwĩ sĩnjwĩ nĩwanĩrĩ oxĩ wo xĩrĩnjĩnĩgĩni. ⁵⁸ Oxĩ wo xĩráná í xegĩ úrĩxĩmeá tĩni áamá anjĩ ayo dánjĩyĩ tĩni arĩá re wigĩawixĩni, “Irisabetĩmĩ Gorĩxo ayá urĩmĩxĩagi nání niaíwĩ wo xĩrĩnojĩ.” Arĩá e nĩwĩro í tĩni yayĩ seáyĩmĩ dánĩ yarĩná ⁵⁹ rĩxa sĩa wé wĩúmi dánjĩ waú wo imónáná ayĩ niaíwĩ iyĩ sĩmĩ sĩó wákwianĩro nĩbĩro yof axĩpĩ xano wĩrĩnĩjĩpĩ Sekaraiayoĩ wĩranĩro nání yarĩná ⁶⁰ xĩnái “Oweoi!” nurĩrĩ re urĩnjĩnĩgĩni, “Nene ámi yof axĩpĩ Sekaraiayoĩ wĩrĩpaxĩ menĩni. Jonoyĩ owĩraneyĩ.” urĩagi ⁶¹ ayĩ re urĩgĩawixĩni, “Dĩxĩ oxoyá xoayowa aí wo yof ‘Jonoyĩ rĩwĩrĩnĩni? Oweoi.’” nurĩro ⁶² xano arĩá enĩ pĩrónĩjagĩ nání wé árixá nĩwĩro wé tĩni

yarinǎ re wigǎawixini, “Joxi yoǎ gǎpi ‘Owǎrimini.’ yaiwiarinini?” urǎgǎ 63 Sekaraiao pǎraiporǎ nǎni ǎrixǎ wǎgǎ umeǎǎnǎ o rǎwamǎnǎ re eanǎnigini, “Xegǎ yoǎ Jonorini.” e eǎgǎ ayǎ ududǎ nero Jonoyǎ wǎrǎǎyǎ “Pǎ nǎni rǎ wǎrarini?” yaiwiarǎnǎ re enǎnigini. 64 ǎmi Gorǎxoyǎ dǎnǎ tǎnǎ mǎnǎ nexoarǎ xwǎyǎ rǎpaxǎ nimǎnǎri Gorǎxomǎ seǎyǎ e numerǎ yarǎnǎ 65 ǎmǎ anǎ ayo dǎnǎyǎ ududǎ nǎra nuro anǎ nǎyonǎ Judia pǎropenǎsǎ dǎwǎ mǎnǎyo amǎ gǎmi nǎweagǎ pǎnǎ “Irisabetǎ nǎǎwǎ xǎrǎnǎ xano Sekaraiao mǎnǎ pǎrǎnǎnǎ mǎnǎ exoanǎ.” rǎgǎ arǎ nǎwiro 66 dǎnǎ aumaǎmǎ ninǎro Gorǎxo Jonomǎ dǎnǎ ukǎkayonǎgǎ nǎwǎnǎro re rǎnǎgǎawixini, “Nǎǎwǎ o rǎwǎnǎ pǎ pǎ ǎmǎ imǎnǎnǎrǎnǎ?” rǎnǎgǎawixini.

Sekaraiao wǎ rǎkiamoarǎnǎ wo yarǎ rǎnǎ nǎnǎnǎ.

67 Xano Sekaraiaomǎ kwǎyǎ Gorǎxoyǎpǎ ukǎkayonǎnǎ o wǎ rǎkiamorǎgǎ wǎnǎnǎ nimǎnǎri Jisaso nǎni re rǎnǎnigini, 68 “Isǎrereneǎ ǎminǎ Gorǎxomǎ seǎyǎ e oumeaneyǎ. O xegǎ ǎmaǎne arǎrǎ neairǎ yeǎyǎ neayimǎxemearǎ nǎneairǎnǎ 69 nene yeǎyǎ neayimǎxemeanǎ nǎni enǎ eǎnǎnǎ wo iwaronǎ. O xǎoyǎ xǎnǎǎnǎnǎ nimǎnǎri omǎnǎ wǎǎgǎ Depitoyǎ ǎwǎrǎwǎ worini. 70 Enǎnǎ o nǎni Gorǎxoyǎ wǎ rǎkiamoagǎwǎ xwǎyǎ Gorǎxo rǎnǎ nǎwurǎyǎrǎnǎ negǎ arǎowamǎ re urǎgǎawixini, 71 ‘ǎmǎ nene mǎxǎ neairǎgǎyǎ nǎni ǎfǎ neamǎnǎri wikǎ tǎnǎ neairǎgǎyǎ nǎni ǎfǎ neamǎnǎri enǎrǎnǎ.’ urǎgǎawixini. 72 Gorǎxo negǎ arǎowamǎ re

urɪŋɪnɪgɪnɪ, ‘Nionɪ wá nɪseawianɪrɪ xwɪyɪfá sɪmɪmanɪyɔ dání “Nemɪárɪnɪ.” nɪrɪrɪ réroárɪŋáyɪf sɪmɪ e nɪtɪnɪrɪ nɪseaiimɪárɪnɪ.’ nurɪrɪ ⁷³⁻⁷⁴ negɪ arɔ írɪŋo Ebɪrɪámomɪ sɪŋá tɪŋɪf e dání re urɪŋɪnɪgɪnɪ, ‘Mɪxɪ seaianɪro yarɪgɪfáyɔ aiwɪ éf seamɪnɪmɪárɪnɪ.’ urɪŋɪnɪgɪnɪ. Mɪxɪ neaianɪro yarɪgɪfáyɪf emɪ neamamóáná nene ámɪ wáyɪf wɪ mé amɪpɪ́ o ŋwɪ ikaxɪ nearɪŋɪyɪf nɪxɪdɪrane nɪŋwearane ⁷⁵ sɪnɪ sɪŋɪf nɪŋwearɪná wé rónɪŋɪf imónɪrane sanɪŋɪf imónɪrane nerane píranɪŋɪf xɪdanɪwárɪnɪ.” Sekaraiao e nɪrɪfɪsáná ⁷⁶ xewaxo Jono sɪnɪ pɔmɪ re umearɪŋɪnɪgɪnɪ, “Niaíwoxinɪ, ayɪf re rɪrɪpɪrɪfárɪnɪ, ‘Gorɪxo seáyɪf e ŋweaŋoyá wɪfá rókiamoarɪŋoxɪrɪnɪ.’ rɪrɪpɪrɪfárɪnɪ. Joxɪ Ámɪnáomɪ óf nɪwimoirɪ xámɪ umearɪfárɪnɪ. ⁷⁷ Joxɪ óf nɪwimoirɪná xegɪf ámáyɔ re urayɪrɪfárɪnɪ, ‘Seyɪné fɪwɪ yarɪgɪfáyɪf rɪwɪmɪnɪ nɪmamoro éáná Gorɪxo segɪf fɪwɪ yarɪgɪfáyɪf yokwarɪmɪf nɪseaiirɪ “Ananɪ eɪnɪ.” searɪnɪfárɪnɪ.’ urayɪrɪfárɪnɪ.” Sekaraiao e nɪrɪrɪfɪfámɪ ⁷⁸⁻⁷⁹ re rɪŋɪnɪgɪnɪ, “Gorɪxo wá neaomɪxɪrɪfɪfámɪ ayá neawianɪrɪfɪfámɪ. O nene nánɪ anɪnamɪfɪfámɪ dání sogwɪf wɪfá ókɪarɪŋɪfɪfámɪf wɪfá neaókɪenapɪnɪfárɪnɪ. O nene sɪfá yɪnɪŋɪfɪfámɪ ŋweaŋwaéne ámá nɪpeanɪrɪfɪfámɪ yarɪŋwaéne óf sanɪŋɪyɪmɪf neawárɪnɪfá nánɪ nene nɪneaméra nɪneaurɪfɪfámɪf wɪfá neaómɪxɪyɪnɪfárɪnɪ.” Sekaraiao e rɪŋɪnɪgɪnɪ.

⁸⁰ Niaíwɪf Jono xwé nerɪfɪfámɪf xegɪf dɪŋɪf enɪ rɪxa enɪf neánɪrɪf dɪŋɪf sɪxɪf níga nurɪfɪfámɪf ámá dɪŋɪf meanɪf e nɪŋweaŋɪsáná xegɪf Isɪrerɪyɔ xewanɪŋo sɪŋánɪf wimónɪŋɪnɪgɪnɪ.

2

Jisasomi xiriŋí nánirini.

¹ Jonomi rixa nixirimáná enáná Romiyí mîxí ináyí Sisa Ogasitasoyi riniŋo oyá ŋwí ikaxí bi re riŋírini, “Ámá xwíá nírímíni ŋweagíáyí wigí xiáwo íriŋowayá aŋí e nání numiróná gí gapimanowami yoí ŋwirárírixini.” riŋírini. ² Yoí ŋwirárarigíáyí e dání iwamító ŋwirárarigíáriní. Yoí iwamító ŋwirárarigííná gapimaní xegí yoí Sairiniaso inaŋorini. O Siria piropenisíyo meŋweaŋorini. ³ E riŋí eŋagí nání ámá níni gapimanowami yoí ŋwirárípírí nání wigí xiáwowayá aŋí e nání numiróná ⁴⁻⁵ ámá wo, xegí yoí Josepoyi riniŋo —O mîxí ináyí Depitoyá íwiárfawé worini. O xiepí sini xíomi mîmeániŋí —Í xegí yoí Mariaírini. Sini mîmeániŋí aiwí niaíwí agwí eŋírini. Í tíni nawíni Gariri piropenisíyo aŋí yoí Nasareti ŋweagíe dání niweri Judia piropenisíyo o xegí xiáwo íriŋoyá aŋí e Betirexemiyi riniŋe nírémori ⁶ e niŋwearíná í niaíwí agwí rixa yóí nerí ⁷ niaíwí oxí xámi iwamító xiriŋo o xiriŋinigiini. Nixirimáná rapirapí tíni xopixopí nîrori aŋí ámá midáni nibiro wérixiniri mîrininjiwá rixa nîreŋagífa nání burímákáú aiwá naríŋe bokisí wámi ínimi sá wírarinigiini.

⁸ Aŋí api tíŋí e ámá wa sipísipí awí mearoarigíá wa árfwíyimi amíyo wigí sipísipí ará wíwákwiní yaríŋe awí mearoŋáná re eŋinigiini. ⁹ Aŋínají Gorixoyá wo wigí símímaní tíŋími dání siŋáni rónapáná awa rogíe midimidáni Gorixoyá wíá

ókímixáná awa óf níkáríníro yaríná ¹⁰ anjínajo re uríniginíni, “Wáyí mepaní. Xwíyá nanjí áamá níní dínjí yayí winípaxí bí soyíné ténjé e nání nimeámi baríníni. ¹¹ Xwíyá nioní nimeámi barínápi rípiríní. Agwí ríná anjí m+xí ináyí Depito xwé iwiaronjípimi apíxí wí niaíwí seyíné yeáyí seayim+xemeanfo xírínjoí. O Kiraisoyí rarígforíní. Yeáyí neayim+xemeanfa nání aríowayá xwíá piaxíyo dání iwiaronfoyi rarígforíní. Ámínáoríní. ¹² Soyíné nuro niaíwí xírfo rapírapí níxopenímáná burímákaú aiwá narígámí dání bokisíyo sá wírárínínagí níwínírná ‘Orfaní?’ yaiwíríxíní.” uríyí re enjíniginí. ¹³ Anjínají áwanjí urfo roje Goríxoyá símínjé wínarígíá obaxí anjínami dánjowa ení níronapímáná Goríxomí seáyími número re rígfawixíní, ¹⁴ “Nwíá anjínami seáyími nweanomi seáyí e oumeaneyí. Ámá Goríxo nání dínjé aríá mikeamóagíá —O ayí nání wimónarínjíríní. Ayí Goríxoyá xewaxo ríxa rémóáná dínjé wíá wónáná awayíní nísaníro nweáíríxíní.” nírimowa ¹⁵ sipísipí awí mearoarígíáwami píní níwiárimí anjínami nání peyíáná awa re rínígfawixíní, “Betírexemi niaíwí rémóe iríníí nurane Goríxo áwanjé nearíí nání síjwí owínaneyí.” nírinímowa ¹⁶⁻¹⁷ anjíní nuro Josepo téní Mariaí téní rípaú nweanagíí níwíníro ámi wenínjé éfáyí wínígfawixíní. Niaíwo burímákaú aiwá narígíe bokisíyo riwo wírárínínagí níwíníro píné anjínajowa niaíwí o nání uríípi nání áwanjé uráná ¹⁸ áamá píné sipísipí awí mearoarígíáwa uríápi aríá wiarígíáyí níní dínjé ududí nero aí ¹⁹ Mariaí

xwiyáá íwo nánipí díní aumaúmí niniri díní nípíkíga waríná ²⁰ sipísipí awí mearoarígáwa ámí wigí sipísipí awí mearoarígé nání nuróná anínajo uríípi xixeni éí enagi winiro aríá wiro nero nání Gorixomí seáymí umero yayí umero wigíawixini.

²¹ Niaíwo xinái nixirimáná enáná ríxa sía wé wúmi dání waú wo óráná omí iyí símí sío wákwianiróná yoí anínajo eníná xinái siní agwí menáná “Yoí Jisasoyí wíríríxini.” uríípi wírígíawixini.

²² Sía Mariaí “Nwí ikaxí Moseso eníná níriri ríwamíní eanípi tñí xixeni neri igíá oeánimini.” yaiwiníyi imónináná ayaú Jisaso Gorixoyá wo oimóniri mñí wianiri nání nimeámí Jerusaremí nání nuri ²³ —Ámináoyá nwí ikaxí re nírini eánípi, “Niaíwí oxí xámi óí imóo Gorixomí mñí niwiro ‘Dixorini.’ urííxini.” nírini eánípi tñí xixeni ²⁴ í niaíwí xiríí nání igíá eánimniri nání Gorixoyá nwí ikaxí re rínípa “Nini nání xawíowí waúraní, agwiríwí waúraní, rídiyowá nííxini.” E rínípa ayaú nanwí rídiyowá yaniri nání nuri Jerusaremí nírémori aní Gorixo nání rídiyowá yarígíwámí nípáwiri nwí ikaxí nírini eánípa yaríná ²⁵ iná ámá Jerusaremíyo nweagíayí wo —O xegí yoí Simionorini. O ámá wé róniní imóniri Gorixomí píraniní uxídiri yarínorini. Ámá aríowayá xwíá piaxíyo dání niwiarorí xegí Isíreriyo yeáyí uyimixemeaní nání xwayí naniri nweanorini. Kwíyí Gorixoyápi omí ukíkayorini. ²⁶ Gorixo Simionomí díní nukíkayoríná kwíyí tñí wíá re

urókiamonɨnigɨnɨ, “Joxɨ sɨnɨ mɨpepa enáná áamá Ámɨnáonɨyá dɨɨf tɨnɨ yeáyf seayimɨxemeanfa nánɨ arɨowayá xwfa piaxɨyo dánɨ iwiaronfomɨ sɨɨwɨf wɨnɨrɨfárɨnɨ.” urɨɨnɨnigɨnɨ. ²⁷ Simiono Gorɨxoyá kwɨyɨf ukɨkayonagɨ nánɨ anɨf Gorɨxo nánɨ rɨdɨyowá yarɨgɨiwámɨ nɨpáwɨrɨ Jisasomɨ xanɨyaú ɨwɨf ikaxɨf Gorɨxo rɨɨɨpa wɨianɨrɨ nánɨ xɨfomɨ nɨimeámi fwiaparɨɨnagɨfɨ nɨwɨnɨrɨ ²⁸ íwomɨ nurápɨrɨfɨ fá nɨmaxɨrɨmáná Gorɨxomɨ seáyɨmɨ numerɨf re urɨɨnɨnigɨnɨ, ²⁹⁻³⁰ “Ámɨnáoxɨnɨf, joxɨ nɨrɨɨɨpa áamá nene yeáyf neayimɨxemeanfomɨ rɨxa sɨɨwɨf tɨf tɨnɨ nɨwɨnɨrɨfɨ nánɨ ayá sɨwɨf mɨnɨrɨó ananɨ xe pémfárɨnɨ. ³¹ Joxɨ rɨɨɨpa áamá nɨnɨyá sɨɨwɨyɨo dánɨ dɨxɨf yeáyf neayimɨxemeanfo rɨxa neaiapɨfɨrɨnɨ. ³² Áamá joxɨ neaiapɨfo wɨfánɨɨf ókɨarɨɨɨpa émáyo nuréwapɨyɨrɨfná wɨfá wómɨxɨyɨnɨfárɨnɨ. O negɨf Isɨrereneyá anɨf re dánɨ xɨrɨfɨf enagɨf nánɨ áamá nɨnɨf nene seáyɨmɨ neamepɨfɨfárɨnɨ.” urɨfagɨ ³³ íwomɨ xanɨyaú Simiono egɨf íwo nánɨ xwɨyɨfá apɨ rarɨɨnagɨf arɨfá nɨwɨrɨf ududɨf neri mɨɨɨf sɨɨɨá nɨweánɨrɨf yarɨfná ³⁴ Simiono ayaúmɨf “Gorɨxo nanɨf oeaimɨxɨnɨf.” nurɨrɨf íwomɨ xɨnáf Maríaímɨf re urɨɨnɨnigɨnɨ, “Arɨfá eɨ. Íwɨf romɨf Isɨrerɨyɨf nɨnɨf wɨf arɨfá nɨwɨro dɨɨɨf wɨkwɨfɨrófáyɨf seáyɨf e imónɨpɨfɨfárɨnɨ. Wɨf arɨfá mɨwɨf nero dɨɨɨf mɨwɨkwɨfɨróf éfáyɨf anɨpá imónɨpɨfɨfárɨnɨ. Gorɨxo ‘Áamá nɨnɨf nanɨf oimónɨpoyɨf.’ wimónɨɨnagɨf nánɨf íwɨf ro sɨmɨmajɨfónɨɨɨf yarɨnɨɨnagɨf nánɨf áamá obaxɨf wikɨf nɨwónɨro ikayɨwɨf numearɨro yarɨfná ayɨf ínɨmɨf dánɨf dɨɨɨf wɨawɨarɨgɨfáyɨf sɨɨɨánɨf

xaniyaú yariḡḡípa nání Jisaso xfo tñni Jerusaremí nání niyiro ⁴³ sáa aiwá api naniro nání niḡweaḡásáná ámi aḡí e nání nurúná Jisaso siní Jerusaremí ḡweaḡáná xaniyaú majáa nimóniri ⁴⁴ re yaiwigḡisixini, “Jisaso áma negí wí tñni rixa púḡniḡini.” niyaiwiri warúná sáa wiyi órḡaḡi ayaú egí ámayo tñni áma egí imoarḡḡíyo tñni pḡa im+mí neri ⁴⁵ pḡa yopa niḡmegḡnáriri ámi Jerusaremí nání niyiri pḡa néra núḡsáná ⁴⁶ rixa sáa wiyáú wiyi óráná wenḡḡi éḡíyí winiḡḡisixini. Aḡí Gorixo nání ridiyowá yariḡḡiwámi ínimi riwo ḡweaḡaḡi niwiniiri o Gorixoyá ḡwí ikaxí uréwapiyariḡḡá wami áwini e niḡweámáná yariḡḡi wiri aráa wiri yariḡaḡi niwiniiri ⁴⁷ áma Jisaso pḡné ráná aráa niwiro ḡweaḡáayí nñni aga ududí nero re yaiwigḡawixini, “O arire neri niḡḡá nimóniri ríra rarini?” yaiwiarúná ⁴⁸ xaniyaú omi siḡwí niwiniiri ududí niwiri xinái re uriḡniḡini, “Íwe, pí nání e yeáwapiyariḡḡini? Yaípawi ayá sḡwí yearoarḡaḡi nání joxi nání pḡa yariḡwií.” urḡaḡi ⁴⁹ o re uriḡniḡini, “Pí nání aipagwí nioni nání ami ami pḡa emearḡi? ‘Xanoyá diḡi tñni xfoyá aḡí riwámi ínimi ḡweani.’ miyaiwiarḡḡi reḡi?” urḡaḡi aí ⁵⁰ xwiyáa xfo urḡḡipi nání xaniyaú niḡḡkwini niḡḡá mimónipa neri ⁵¹ xfo tñni nawini nuro wigí aḡí Nasareti niḡrémo Jisaso xaniyaúmi aráa yḡmḡḡi niwiri ḡweaḡáná xinái amipí nñni o éf nání diḡi aumaúmí inarúná ⁵² Jisaso siní xwé nimóga nurúná diḡi eḡwiperi xwé imóniri néra warúná Gorixo tñni áma nñni tñni eni o nání “Áma naḡorini.” niyaiwia wagḡáriini.

3

Jono xwiyá wá ur-ijé nánirini.

¹ Taibiriasí Sisao mixí ináyí nimóniri xwiogwí wé wúkaú síkwí wú áamá Romíyo nimeŋweámáná eŋáná Podiasí Pairato Judia p̄ropenisíyo gapimaní n̄yoní nání xiráónijé nimóniri meŋweaŋáná Adipasí Xeroto Gariri p̄ropenisíyo gapimaní ámináo nimóniri meŋweaŋáná xexirímeáo Piripo Ituria p̄ropenisíyo t̄ni Rirakonaitisí p̄ropenisíyo t̄ni gapimaní ámináo nimóniri meŋweaŋáná Raiseniaso gapimaní ámináo nimóniri Abirini p̄ropenisíyo meŋweaŋáná ² Anaso t̄ni xineagwo Kaiapaso t̄ni apaxípanijé imónigíwaú seáyí e nimóniri meŋweaŋáná Jono —O xegí xano Sekaraiarini. O áamá d̄ijé meŋe ŋweaŋáná Gorixo n̄ir̄pearí re ur̄in̄igini, “Nioniyá xwiyá r̄ipí Isireríyo wá ur̄imérixini.” ur̄agi ³ o iniigí Jodani rapá t̄ijé e wá nemerí re ur̄imeŋin̄igini, “Ámáyné íwí yarigíáyí r̄w̄im̄ini n̄imamoro n̄isan̄iro yarínáyí nioní wayí seameairí Gorixo íwí yarigíáyí yokwarimí seairí en̄árini.” nurimerí ⁴ eŋípa Gorixoyá wá rókiamoagí wo xegí yoí Aisaiayoí rin̄iŋo eŋíná Jono sin̄i meŋáná o nání n̄ir̄irí r̄wam̄ijé re ean̄in̄igini, “Ámá d̄ijé meŋími dání áamá wo r̄aiwá re rin̄árini, ‘Ámináo r̄wíyo bin̄to nání segí d̄ijé óf nan̄in̄ijé wimoiro óf píránijé imoar̄igíapánijé wimoiro neróná ⁵ síkwioxí imónijéyí xwá xewiároro d̄wí xwéraní, on̄imiarani, yipároro óf n̄ir̄r̄worí in̄ijéyo nan̄í imixáriro óf s̄ŋá n̄iŋwearí xixoaríwí néra un̄ijéyí

píráníŋí imixářiŋo éfrixini. ⁶ E neríŋá ámá níní Gorixo yeáyí neayimixemeámíniri yariŋagi wínipfíárini.’ Ámá wo ríaiwá e ríníárini.” Aisaiŋo eníŋá Jono nání e níriri ríwamíŋí eanínigini.

⁷ Jono Gorixo uriŋípa wáŋ urimearíŋá oxí apixí obaxí Jono wayí neameainíŋoiniri o tíŋí e nání baríŋá o ayí nisaníŋo mé wayíni meañiro yariŋagíŋa níwíniri re urayínigini, “Sidírí miaéyíŋé, ‘Ríwéná Gorixo xeaníŋí seaikáríníŋa enagi nání éf úpoyí.’ go searíagi seyíŋé wáyí nero Gorixo e neaikárínigíniri nioní títámíni éf baríŋoi?” níriri ⁸ re uríŋínigini, “Seyíŋé íwí yariŋíŋáŋi nepa ríwíŋíŋi nímamoríŋáyí píráníŋí nero íkíŋá sogwí naŋí níweríŋá yariŋíŋa imóníŋíŋi. Seyíŋé re mírínípa époyí, ‘Negí aríŋo Ebiríamoyaéne imóníŋagwí nání Gorixo wí xeaníŋí neaikáríníŋa meníni.’ mírínípa époyí. ‘Gorixo Ebiríamoyá íwiáríawé nání “Nioní ayo xeaníŋí níwiríŋá aríŋe xwé obaxí imóníníŋíŋi?” níyáiwírí ududí winaríni.’ ríyáiwíaríŋoi? Oweoi, Gorixo díní e yáiwipaxí meníni. Ananí sítíŋá tíyo dání Ebiríamo nání íwiáríawé wímíxíyíŋíŋi. ⁹ Gorixo ríxa rapíwé íkíŋá míkíŋá tíŋí e nání íŋá xiríni. Íkíŋá gíní gíŋa sogwí naŋí mívéagi níwíníŋá nídikáriri ríŋá íkeaáríníŋíŋi.” uríagi ¹⁰ ámá o tíŋí e epíroyí egíáyí yariŋí níwíayiro re uríŋíŋawíŋíŋi, “Nene nisaníŋi níŋwearanéŋá pí yaníwárini?” urayíŋíŋa ¹¹ Jono re urayínigini, “Ámá iyíŋá wúkaúŋí tíŋo wú ámá iyíŋá mayomí mání wíwínigini. Ámá aiwá tíŋo ení mayomí

mĩnĩ wĩwĩnĩgĩnĩ.” nurĩrĩ yarĩná ¹² takisĩ nánĩ nĩgwĩ uráparĩgĩfá wa wayĩ meaanĩro nĩbĩroná yarĩñĩ re wigĩawixĩnĩ, “Nearéwapĩyarĩñoxĩnĩ, none nĩsanĩrĩ nĩñwearingená pí yanĩwárĩnĩ?” urĩagĩfá ¹³ o re urĩñnĩgĩnĩ, “Nĩgwĩ takisĩ nánĩ nĩnearápĩmerĩná nĩgwĩ gapĩmanowa ‘Urápĩrĩxĩnĩ.’ searĩgĩfápi wiárĩ nĩmũroro seáyĩ e mĩnearápĩpanĩ.” nurĩrĩ yarĩná ¹⁴ Porisĩ wa enĩ nĩbĩro yarĩñĩ re wigĩawixĩnĩ, “None enĩ nĩsanĩrane nĩñwearingená pí yanĩwárĩnĩ?” urĩagĩfá o re urĩñnĩgĩnĩ, “Soyĩné ámayá nĩgwĩ urápanĩro nánĩ iwanĩ eamero xwĩrĩxĩ mero yapĩ uxekwĩmoro mepa érĩxĩnĩ. Segĩ nĩgwĩ omĩñĩ nero meáfápi nĩmearĩná ‘Ayĩ apánĩrĩnĩ.’ yaiwĩrĩxĩnĩ. Ámá wayá nánĩ ayá sĩwĩ mĩsearopani.” nurĩrĩ yarĩná ¹⁵ oxĩ apĩxĩ nĩnĩ “Ámá Gorĩxoyá dĩñĩyo dání nene yeáyĩ neayimĩxemeanĩa nánĩ arĩowayá xwĩfá piaxĩyo dání iwiaronĩo gĩná imónĩnĩárĩfani?” nĩyaiwiróná xwĩyĩfá Jono wáf urĩmearĩñĩpĩ arĩfá nĩwĩro nánĩ dĩñĩ re nĩpĩkĩga ugĩawixĩnĩ, “Ámá Gorĩxoyá dĩñĩ tĩnĩ yeáyĩ neayimĩxemeanĩa nánĩ arĩowayá xwĩfá piaxĩyo dání iwiaronĩoyĩ rarĩñwáo ámá ro menĩrani?” yaiwĩarĩná ¹⁶ Jono áwanĩ nurĩrĩ re urĩñnĩgĩnĩ, “Nionĩ sa iniĩgĩ tĩnĩ wayĩ seameairĩñĩnĩ. Nionĩ enĩ neánĩrĩ aiwĩ rĩwĩyo bĩnĩo nionĩ nĩmũrónĩnĩ. Nionĩ ámá nañonĩ aiwĩ o nionĩ tĩnĩ xĩxenĩ mimónĩñagĩ nánĩ ámá omĩñĩ wĩiarĩgĩfáyĩ bosoyá sĩkwĩ sũ gwĩ wikweairĩgĩfápa nionĩ oyá wikweaipaxĩmanĩ. O wayĩ nĩseameairĩná iniĩgĩ tĩnĩ seameainĩámanĩ. Gorĩxoyá kwĩyĩ tĩnĩ seameairĩ rĩfá tĩnĩ seameairĩ

enfáriní.” nuriri ¹⁷ Gorixo áamá nanjyo yeáyf nuyimixemeari sipiyo anipá imixiri enfá enjagi nání ewayf xwiyfá ripi uriñinigini, “Áamá pokf tñni witf aiwá eyeyíromf ero aiwá ná anjyo tiro mamwf tñni siyikf tñni rfá ikeaáriro yarigfápa Gorixo eni axípi e emfániri witf mamwf tñni ná tñni eyeyíromf inñe aiwá náyf anjyo tiri mamwf tñni siyikf tñni rfá ikeaári eminiri nání xegf pokf fá nixiriri roni.” uriñinigini. ¹⁸ E nuriri áamá dñf oyaiwípoyiniri xwiyfá wí wí eni obaxf uriri xwiyfá yayf winipaxípi rfwíyo Gorixo uowárenapinfo nání uriri neri ¹⁹ gapimanf Xeroto fwf eri xexirfmeáoyá apixf Xerodiasíy riniñi urápiri yarñjagi Jono mixf nuriri “fwf nñni joxi yarñjipi nanjmani. Dixf ririxfmeáoyá apixi nurápiriná ‘Nanj yarñjini.’ risimónariní?” urfagi ²⁰ Xeroto fwf nñni api neñjagi aí ámi wíni neri Jonomi gwf niyiri kirapusf anjyo ñwiráñinigini.

Jisasomf wayf umeañf nánirini.

²¹ Jisaso, Jono sini gwf miñwiráriní enána ámayo wayf numeairi yarfná, Jisaso eni nñbiri Jono omi wayf umeaíáná Jisaso éf nñrori xano Gorixomi rixiñf urarfná re enñinigini. Anñnami dáni óf iniri ²² kwíyf Gorixoyá xawiówniñf nimóniri o tñf e nání weapiri anñnami dáni xwiyfá wí re rinénapiri “Gf íwf dñf sixf riñiñáoxini, joxi nání aga yayf ninarini.” rinénapiri enñinigini.

Jisasomf xiáwo írñjowa nánirini.

²³ Jisaso ámáyo iwamító nuréwapiyemeríná xegí xwiogwí 30 imóniñiniginí. Oxí apixí o nání dñí re yaiwiagfárini, “Josepomí xano Xiraiorini. ²⁴ Omí xano Matatorini. Omí xano Ripaiorini. Omí xano Merikaiorini. Omí xano Janaiorini. Omí xano Joseporini. ²⁵ Omí xano Matataiasorini. Omí xano Emosorini. Omí xano Neamorini. Omí xano Esiraiorini. Omí xano Nagaiorini. ²⁶ Omí xano Meatorini. Omí xano Matataiasorini. Omí xano Semenorini. Omí xano Josekorini. Omí xano Jodaorini. ²⁷ Omí xano Joanonorini. Omí xano Resaorini. Omí xano Serababerorini. Omí xano Siarítierorini. Omí xano Neraiorini. ²⁸ Omí xano Merikaiorini. Omí xano Edaiorini. Omí xano Kosamorini. Omí xano Erímedamorini. Omí xano Erorini. ²⁹ Omí xano Josuaorini. Omí xano Eriesaorini. Omí xano Jorimorini. Omí xano Matatorini. Omí xano Ripaiorini. ³⁰ Omí xano Simionorini. Omí xano Judaorini. Omí xano Joseporini. Omí xano Jonamorini. Omí xano Eraiakimorini. ³¹ Omí xano Meriaorini. Omí xano Menaorini. Omí xano Matataorini. Omí xano Netanorini. Omí xano Depitorini. ³² Omí xano Jesiorini. Omí xano Obetorini. Omí xano Bowasorini. Omí xano Sarímonorini. Omí xano Nasonorini. ³³ Omí xano Aminadaporini. Omí xano Atíminorini. Omí xano Anaiorini. Omí xano Xesíronorini. Omí xano Peresorini. Omí xano Judaorini. ³⁴ Omí xano Jekoporini. Omí xano Aisakorini. Omí xano Ebírfamorini. Omí xano Tiraorini. Omí xano Nexorini. ³⁵ Omí xano Serakorini. Omí xano Reuorini. Omí xano Perekorini. Omí xano Ebeorini. Omí xano Seraorini. ³⁶ Omí xano Kenanorini. Omí

xano Apakisatorini. Omi xano Siemorini. Omi xano Nowaorini. Omi xano Remekorini. ³⁷ Omi xano Metusaraorini. Omi xano Inokorini. Omi xano Jaretorini. Omi xano Maxararerorini. Omi xano Kenanorini. ³⁸ Omi xano Inosorini. Omi xano Setorini. Omi xano Adamorini. Omi xano Gorixorini.

4

Obo iwamfo wíwapiyijf nánirini.

¹ Jisaso kwiyf Gorixoyápi omi niwimeari ukikayonána iniigf Jodani rapáyo dani peyarfna kwiyf Gorixoyápi áma dñf meaje nimera warfna ² sfá 40 órarfna Obo “O enf neániri xano wimónariñipi xidinirfeniñoi?” niyaiwiri omi iwamfo niwíwapiyayiri yarfna sfá ayo aiwá minf nera núisána sfá 40 imónána rixa agwf wiarfna ³ Obo re uriñinigini, “Joxi nepa niaíwf Gorixoyáoxi enánáyf aiwá niri nani sfhá tíf, ‘Bisfkerfá imónei.’ urei.” urfagi ⁴ Jisaso re uriñinigini, “Oweoi, wí e emiméini. Gorixoyá Bfkwíyo dani re niriñiri eáni, ‘Áma aiwá nifiri naniñi dñf nimorfnyáf, wí dñf niyimñi imóniñipi meapaxf menini.’ riniñagi nani joxi niriñipi wí emiméini.” uriñinigini. ⁵ Obo Jisaomi seayi émi nimeáa nipeyiri anf nini xwfá riri nirimini nani imóniñiyo anini axiná sfwá niwiri ⁶⁻⁷ re uriñinigini, “Anf nini xwfá riri nirimini nani imóniñiyo joxi sfwá siariñapi ayf nioniyárin. Nini rixa nigfni imónini. ‘Áma womi minni owimini.’ niyaiwirfna anani minni wipaxfрин. Joxi nioni nani miñf xwfáyo nifwifrori nioni seayi e niméánáyf

ayí níní weyí meararígíápi apí tíní díxí siapímííni.” uríagi aí ⁸ Jisaso re uríñinigíni, “Bíkwí Goríxoyáyo re nírínirí eáníní, ‘Díxí Ámíná Goríxomíní míñí xwíáyo íkwírorí seáyí e umerí erííni.’ ríníñagi nání joxí nírarinípi wí e emíméíni.” uríñinigíni. ⁹ Obo “Jisaso xegí xano Goríxo ení eáníñorífanírí iwamító owíwapíyinírí yapí owíwapíyiminí.” níyaiwirí omí aní Jerusaremíyo nání níméáa nurí aní Goríxo nání rídíyowá yarígíwámí xegí ríkwíyo níñwírírímáná re uríñinigíni, “Joxí nepa niaíwí Goríxoyáoxí enánáyí, xwíámí nání nímawírí xeamoi. ¹⁰ Ayí rípi nání rírariníni. Goríxoyá Bíkwíyo xwíyíá rípi ení nírínirí eáníní, ‘Goríxo xegí aníñají joxí nání píraníñí awí ñweapírí nání re uríñíñoi, “Omí awí mearópoyí.” uríñíñoi.’ nírínirí eáníñagi nání nímawírí xeamoi.” nurírí ¹¹ re uríñinigíni, “Rípi ení nírínirí eáníní, ‘Joxí síkwí sínáyo pírí uyíkíeámí iníríxínírí ayí íá ríxírípírí wé awíá sípíráoí.’ ení nírínirí eáníñagi nání ananí nímawírí xeamóáná ‘Goríxomí xewaxorífaní?’ síaiwímííni.” uríagi ¹² Jisaso re uríñinigíni, “Nioní re dání nípíeroríñáyí, joxí nírarinípa Goríxo aníñají nioní íá níxírípírí nurowárénapípaxí aí rípi ení nírínirí eáníní, ‘Díxí Ámíná Goríxoyá ení eáníñípimí iwamító míwíwapíyipaní.’ eáníñagi nání wí nímawírí xeamómíméíni.” uríñinigíni. ¹³ E uráná obo iwamító níní e níwíwapíyísáná omí píni níwiárímí nurí idáná ámí wíwapíyipaxí imónáná nání weníñí nerí ñweañinigíni.

Jisaso iwamító nemerí uréwapíyemení náníríní.

14 Jisaso kwíyí Gorixoyápi ukíkayonagí áamá dínjé meanje píní nìwiárímí nurí ámí Gariri píropenísíyo nemerí píné o nání píropenísí ayo amí amí yaní iwénímearíná ¹⁵ o anjé apí apimí nemerí wigí rotú anjéyo uréwapíyemearíná oxí apíxí níní xíomí seáyí e umeaagfáriní.

Nasaretí ñweáyí Jisasomí ríwí umogfá náníríní.

¹⁶ Jisaso Nasaretíyo nání nurí —Anjé ayo xífo síní onímíá íná nínjwearí xwé iwiaronjéyo nání nurí xegí íníná yarínjépa Sabarfáyo rotú anjéyo nípáwirí Bíkíwí Gorixoyá fá rómínírí nání éf nírorí ¹⁷ ríxa Bíkíwí Gorixoyá wíá rókiamoagí Aisaiaoyí ríníño eanjépi umeaíaná o níparírí xwíyífá rípi ríníñe nání pífá nerí nìwínírfíná fá re ronjínigíní, ¹⁸ “Kwíyí Gorixoyápi nioní níkíkayoní. Nioní áamá uyípeayíyo xwíyífá yayí winípaxí imónínjépi urímífa nání nírfpearí áamá fá xenwírárínínjéyo ‘Síní seyíné fá míseaxenwíráríní. Ananí úpoyí.’ urímífa nání nírowárenapírí áamá síñwí supárigfáyo ‘Ananí síñwí noxoarí anípoyí.’ urímífa nání nírowárenapírí áamá iwanjé mépero xopírárí wíro egfáyo yeáyí imíximífa nání nírowárenapírí ¹⁹ ‘Goríxo xegí áamá éf umíníníyí anjéyo ayoríní.’ urímífa nání nírowárenapírí enjíríní.” Jisaso fá e níroárímí ²⁰ Bíkíwí ámí níxopemíxárimáná rotú anjé mearínjé womí míní níwimáná éf nínjwearí áamá rotú anjéyo ñwíxapígfáyí omíní síñwí agwí níwíga waríná ²¹ o “Xífo nání rífa raríní?” oyaiwípoyínírí iwamfó nurírí re urínjínigíní, “Agwíní ríwamínjé nioní fá róápi

seyíne arfá niwirfná ríxa xixeni imónigoí.” uráná ²² nfní o nání nanfní nira uro xwiyfá awíiníñf yariñf xfo ríí jfapf nání dñf nípikíga uro nero aí re rínigfawixíni, “Ámá royf sa añf re dánf Josepomi xewaxoríni. Aríge neri nijfá xwé apf imóníñfrfani?” rínarfna ²³ o re uríñnigíni, “Seyíne ewayf xwiyfá rípi nínirípíráfóí, ‘Joxi nepa xwíroxi enánáyf, j+waníñoxi píráníñf imíxínei.’ nírípíráfóí. E níniríróná re nírípíráfóí, ‘Emímí amípi añf Kapaneamiyo enoi.’ raríñagfá arfá wiñwápi amí díxf añf re ení emímí neai.’ nírípíráfóí.” nuríri ²⁴ re uríñnigíni, “Nepa seararíñni. Wfá rókiamoaríñf wo o xegf añfyo nání nurí Goríxoyá xwiyfá uráná xegf ámá e ñweagfáyf omí míminarígfámaní. ²⁵ E neri aiwi nioní nepa seararíñgaf píráníñf arfá nípoyí. Eníiná wfá rókiamoagf Irajao emearfná agwf añf pírfni eri iniá meapa eri ámá nfní aiwá nání díwf ikeamóniro enáná Isireriyf apíxf aní obaxf ñweañgafá aiwi ²⁶ Goríxo Irajao íwami wími arírá wíwínigíníri murowáf émáyf apíxf wímíni —Í Saidoní tñf e añf onímiá Seraparí ríníñf bimi dáníri. Ímíni arírá wíwínigíníri wáríñnigíni.” nuríri ²⁷ re uríñnigíni, “Eníiná wfá rókiamoagf Iraisao nemefná ení Isireriyf obaxf peyíyf tfgfáyf egfá aiwi Iraisao ayo womí nanf wímíxagfmaní. Émáyf womíni — O Siria dánf xegf yof Nemenoríni. Omíni nanf wímíxíñfríni.” uráná ²⁸ ámá nfní rotú añfyo ñweagfá arfá e niwiróná xwioxfyo dání rfá ápiáwfníñf niwóroa nuro ²⁹ niwiápnímearo omí fá níxíriro wigf añfyo dání níxoyfpióa

nuro d́wí mîñf wîgí añf mîrîñîñfîpîmî dání mamówáranîro nání xîxoyípií nîméra yarínná ³⁰ o áwîñîmî nîyékinîmî xegí dîñf tîñî uñîñîgîñî.

Imfó dîñf xîxéroarîñf womî mîxí umáñîñf nánîrîñî.

³¹ Jisaso Gariri pîropenîsîyo nemerínná añf xegí yoí Kapaneamîyo nîrémorî Sabaríayo nuréwapîyirî yarínná ³² ámá ayf arfá nîwiróná o xwîyíá apî xiáwónîñf rarîñagî nîwîñîro mîñf sîñá nîweánîro yarínná re eñîñîgîñî. ³³ Ámá rotú añfîyo ñweagíáyf wo —O imfó dîñf xîxéroarîñorîñî. O nîwiápîñîmearî makîrîwí nîmorî ³⁴ re urîñîñîgîñî, “Ai! Nasaretî dâñf Jisasoñîñî, none pí neaimîñîrî barîñîñî? Xwîrífá neaikîxémîñîrî rîbarîñîñî? Joxî nání nionî nijfárîñî. Gorîxo xewaxoxî xfo rîrîpéáoxîrîñî.” uráná ³⁵ Jisaso mîxí nurîrî re urîñîñîgîñî, “Ámî bî mîrîpa eî. Omî pîñî nîwiárîmî uî.” uráná re eñîñîgîñî. Imfó ámá omî xwîrífá wî mikîxé ámáyo áwîñîmî dání meanfîñî neaárîmî uñîñîgîñî. ³⁶ Meanfîñî neaárîmî úáná ámá nîñî óf níkarîñîro re rîñîgíawîxîñî, “Xwîyíá oyá eñf sîxí eánîñî. O nénî tîñónîñf nîrîrînná sekaxí uráná imfó aí arfá nîwiwo éf warîñotî.” nîrîñîro yarínná ³⁷ xwîyíá o yarîñfîpî nání pîropenîsî ayo amî amî yanf iwénîmenfîñîgîñî.

Saimonomî xîneagwîmî nanf imîxîñf nánîrîñî.

³⁸ Jisaso nîwiápîñîmeámî rotú añfîyo pîñî nîwiárîmî nîpèyearî xegí wiepîsarîñf wo Saimonoyî rîñîñoyá añfîyo nání nuri nîpáwîrî omî xîneagwî rífá pîrî wiarîñagî nání ímî nanf

owimixiniri yariñf wíagfa ³⁹ o í sá weñe nání nuri nírómáná ríá piríyo mixel uráná re enjiginí. Simixípi ímí píní níwiárimí úáná í ríxa añfñí níwiápnímeari aiwá pirí nímeari níwia unjiginí.

Simixí obaxíyí nanf imimiximí enf nánirini.

⁴⁰ Ámá añf apimí dánfyf sogwí ríxa nipímeáaná wigf ámá simixí xixegfñí yarigfáyf nímeámí Jisaso tñf e nání báná o ámá ayf ayo wé seáyf e ikwíkwíárimí erí nanf imimiximí erí yarfná ⁴¹ imfó ámá ayo wíyo obaxí xixéroaríñfyf ámá ayo píní níwiárimí nuróná makirfwf nímoayiro re urayigfawixini, “Niaíwí Gorixoyáoxirini.” urayaríñagfa o imfowa xfo arfowayá xwfa piaxíyo dání iwiaronfoyi rarigfo enagf nání nijfá imóníñagfa nání o mixel nuriri “Ámí bi mriipa époyí.” ururimí nerí e né:sáná ⁴² sá weño wfa móníñfmi níwiápnímeámí ámá mayf e nání nuri ñweañáná ámá oxí apixf nfní o nání pfa nemero omí níwímearoná “Nene píní níneawiárimí mupaní.” uraníro yariñagfa aiwi ⁴³ o re uríñiginí, “Gorixo re nírowárénapíñfñí, ‘Añf ayf ayo re uríméirixini, “Gorixo xwioxíyo mímeámí nerí seameñweañá nání seyfné nisaniro ñweáfrixini.” uríméirixini.’ nírowáríf enagf nání añf wíyo xwíyfa yayf winipaxf imóníñf apí urimíniri ení xe oumíni.” nurimí nuri ⁴⁴ Judayfya añf apí apimí rotú añf mriñíñfyf dání nuréwapíya unjiginí.

5

Jisasoyá díní tǎnǎ peyí obaxí ubeníyo minǎnǎ nánǎrǎnǎ.

¹ Jisaso ipí xegí yoí Genesaretipámi éf nírómáná xwíyíá Gorixoyá uraríná áamá obaxí arfá wianǎro nánǎ ximíximí ninǎro Jisasomi íkwíkwierí winaríná ² ewé bǎxaú, yánǎpámi tǎá bǎxaú wenǎgǎ nǎwǎnǎrǎ peyí ápearǎgǎwa ewé apǎxaúmi dánǎ nayoámáná wigí ubení igǎá eaarǎnǎgǎ nǎwǎnǎmǎ nuri ³ ewé bǎbá Saimonoyápámi nǎpǎxemoánǎrǎ yarǎnǎ re winǎnǎgǎnǎ, “Inǎkǎ tǎnǎ re pǎnǎ nǎwǎrǎmǎ ná jǎe onǎmiáǎpǎ ananǎ nǎwanǎrǎwǎ?” nurǎrǎ éf nǎnǎweámáná ewé apámi dánǎ oxí apǎxǎ ipí manǎpá tǎnǎ e rówapǎgǎyá nurǎwapǎyǎrǎ ⁴ rǎxa nǎpǎnǎ nurǎrǎmáná Saimonomǎ re urǎnǎgǎnǎ, “Ipí ná mǎmǎ eǎe nánǎ nǎmeámǎ nuri peyí fǎyo minǎnǎ nánǎ ubení mamówǎrǎpǎyǎ.” urǎgǎ ⁵ Saimono re urǎnǎgǎnǎ, “Negí neamemearǎnǎoxǎnǎ, sǎá rǎyimǎ árǎwǎyimǎ peyí fǎ wǎ nǎmǎnǎrǎfǎnǎnǎnǎ anǎnǎ minǎ mépearǎnǎnǎ wǎá neaógoǎ. E nerǎ aǎwǎ joxǎ e yearǎgǎ nánǎ ye iwamǎó mamówǎrǎnǎwǎ.” nurǎrǎ ⁶ mamówǎrǎnǎ re enǎnǎgǎnǎ. Ubení ú peyí obaxíyo nǎmudǎmori rǎxa arǎkǎnǎmǎnǎrǎ yarǎnǎgǎ nǎwǎnǎrǎ ⁷ wigí wǎwaúmi ewé bǎbámǎ nǎweagǎíwaú sanǎ oyearǎpǎyǎnǎrǎ wǎpǎá nǎwǎrǎ awaú nǎbǎrǎ ubení nǎmǎxearo ewǎpǎxaúmi ikwǎrǎnǎ ewǎpǎxaú rǎxa ná ínǎmǎnǎrǎ yarǎnǎgǎ ⁸ Saimonǎ Pitao sǎnǎwǎ e nǎwǎnǎrǎ nánǎ Jisasoyá síkwǎ tǎnǎ e mǎnǎ xwǎfǎyo nǎkwǎrorǎ re urǎnǎgǎnǎ, “Ámǎnáoxǎnǎ, nionǎ fǎwǎ yarǎnǎáonǎ enǎgǎ nánǎ pǎnǎ

niniwiárimí uí.” nuriri ⁹ peyí aga xwé nimearo nání o tñní xegí ámá níkumixiniri peyí nání yarigíáwa tñní ududí níkáriníro ¹⁰ Sebediomí xewaxowáú Jemiso tñní xogwáo Jono tñní awaú Saimonomí níkumixiniri peyí nání yarigííwaú ení ududí ikárinaríná Jisaso Saimonomí re uriniginí, “Joxí wáyí mikárinípaní. Agwí re dání peyí nání yarinípaní e ámá nání ení e néra urfáriní. Ámá nioní níxídiptífa nání wirimearíáriní.” nurimáná enáná ¹¹ awa ewé nímeámí níbíro yání e dání nayoaro ewé peyí amípí e nítimí omí níxída ugíawixiní.

Ámá peyíyí tñí womí naní imixiní nánirini.

¹² Jisaso aní wíyo nimerí aní bimi ηweanáná ámá wo —O peyíyí píptírimíó yárinoriní. O Jisasomí níwiníriná oyá síkwí tñí e símímaní xwíáyo níkwírorí wauní re uriniginí, “Ámínáoxiní, joxí naní nimiximínírináyí ananí naní nimixípaxíriní.” uríagi ¹³ Jisaso wé nímoaurí omí seáyí e níkwíarímáná re uriniginí, “Nioní ‘Joxí naní oimóniní.’ nimónariní. Ríxa naní imóneí.” uráná re eniginí. Peyíyí apí ríxa naní imónáná ¹⁴ Jisaso “Ámá wíyo nioní simíxíáyí nání áwaní murípa eí.” nuriri ámá o Moseso eníná ηwí ikaxí ragípi mé ámáyo xewaníηo áwaní nura emeniginiri e nuriri ámí re uriniginí, “Amíná apaxípaní e imónígíáwa tñí e nání nurí womí síwá níwiniri naníwí rídiyowá nání negí aríto Moseso eníná sekaxí nearagíyí bí rídiyowá síáriní joxí naní imóníyí nání áwaní riri ení mání wíríxiní.”

Jisaso sekaxí e uríagi aí ¹⁵ xwíyíá emímí amípí Jisaso yayiníyí nání yaní ríxa ná jíamí niwéa nemerí yaríná oxí apíxí obaxí omí aríá wianíro nání bíro símíxí wiaríñíyí naní oneaimíxínírí bíro nero o tñí e nípíníro níñwearo e yayaríná ¹⁶ o íníná ámá dñí meañe nání níwayirí Goríxomí xwíyíá rírímí wiagíríní.

Ení nñí síwímí ení womí naní imíxíñí nání ríní.

¹⁷ O sía wíyímí ámáyo uréwapíyaríná ámá wa Parisiyí ríníñíyí wa tñí Goríxoyá ñwí ikaxí uréwapíyarígíáyí wa tñí —Awa Gariri píropenísíyo aní ayí ayo dání bímiro Judia píropenísíyo aní ayí ayo dání bímiro Isíreríyí aní xwé Jerusaremí dání ení bíro egíáwaríní. Awa Jisaso uréwapíyaríñe éf níñwearo aríá wiaríná Jisaso ámá símíxí wiaríñíyo naní owímíxímíní nání ení síxí eáníñí Goríxoyá pí ukíkayonáná re eníñigíní. ¹⁸ Ámá wa wígf ámá womí —O ení nñí síwímí yáñíñoríní. Omí íkwianwíyo nítiro Jisaso naní owímíxíní nímeámí níbíro “Nímeámí nípáwirane Jisasoyá símímanímní aní e owíráraneyí.” nítiro éfáyí ¹⁹ ámá obaxí aní fíwí e píkwípíkwí iníñagíá óf nání pía nímegíníro aníwámí nímeámí níxéga nípeyíro aní sía tñíñíyí wí nípíneaayíro dae nítimáná íkwianwína tñí gwí níyíro ámá aníyo ínímí epíroyí egíáyo áwínímí gwírí e e nímamówára níwepíníro Jisaso símímaní tñímní táná ²⁰ Jisaso ení nñí síwímí enjoyá ámá nñí xío nání dñí wíkwíro “Jisaso ananí naní imíxípaxíríní.” wíaiwíro yaríñagíá níwínírí

re uriniginini, “Ámáoxini, dixí íwí yarinípi ríxa yokwarimí síini.” urána ²¹ Gorixoyá ñwí ikaxí eáinípi mewegíáwa tñi Parisiowa tñi ikeagigwí re niriiga ugíawixini, “Ámá royí goríani? Gorixomi riperirí numeariri yariní royoí? Ámá íwí yariquíyí yokwarimí yariní royí goríani? E yariníyí sa Gorixorini.” rinarinagí ²² Jisaso xegí dñí tñi adadí niwiri re uriniginini, “Nioni nani segí xwioxíyo dani pí nani dñí e moarinjoí?” nuriri ²³ re uriniginini, “Ámá wo íwí ikárininí nioni yokwarimí wiíánáyí, inimi imóninagi nani ámá woxi sñwí tñi sñwí winipaxí menini. E neri aiwi nioni ámá ení nñni síwímí ení womi ‘Ríxa niwiápinimeari dixí íkwianwí nimeámi ui.’ uránáyí, o naní imóninagi ámá niyínéni sñwí tñi sñwí winipaxírinini.” nuriri ²⁴ re uriniginini, “Niyínéni nioni nani re niaiwipíri, ‘Ámá imóninjo anani ámá xwíá tíyo dáníyí íwí ikáriníapi ení anani yokwarimí wiipaxoríani?’ niaiwipíri nani píraniní sñwí nanípoyi.” nuriri ení síwímí enomi re uriniginini, “Nioni re rirarinini, ‘Joxi niwiápinimeari dixí íkwianwí nimeámi aní e nani ui.’ rirarinini.” urána re eniginini. ²⁵ O ámá nñni sñwí anigíe dani ríxa naní nimóniri niwiápinimeari xegí íkwianwí sá wenina nimeari xwanwí níkwónimi nipeyari Gorixomi seáyi e número xegí aní e nani úána ²⁶ oxí apíxí nñni óf níkariníro Gorixomi seáyi e número wigí xwioxíyo dani sírí nípikiniro re niriiga ugíawixini, “Agwí xegí bí éagi ríyí winíwini.” rigíawixini.

Ripaiomi “Nixídei.” uríñf nánirini.

²⁷ Jisaso e dání nipeyeari nuríná áamá nígwí takisí nání urápariñf wo —O xegí yoí Ripaiorini. Xegí yoí ámi bi Matiyuorini. O xegí opisí aníyo éf ηweañagi Jisaso siñwí e nítwiniri re uríñiniginí, “Joxí nixídei.” uráná ²⁸ o nítwiápínimeari xegí amípí níní e píní nítwiárimí Jisasomi uxídíñiniginí. ²⁹ Jisaso nání xegí aníyo aiwá xwé bi riyamí neri ηweañáná takisí nání nígwí uráparigíá wa tñí áamá wíníyí tñí nibiro nawíní awaú tñí nítweámáná aiwá níníro yaríná ³⁰ Parisi wa tñí Gorixoyá ηwí ikaxí eáníñfpi mewegíá wo tñí Jisaso nání wiepísariñowami aníñúmí ikaxí nuríro re urígíawixini, “Soyíné takisí nání nígwí uráparigíá awa tñí áamá íwí yarígíá wíníyí tñí pí nání iniígí niro aiwá niro yariñoi?” uríagíá ³¹ Jisaso ewayí xwíyíá rípi uríñiniginí, “Áamá naní yarígíáyí naní oneaimixiniri xwírí tñí e nání warígíáraní? Oweoi! Simixí yarígíáyíni xwírí tñí e nání warígíáraní.” Ewayí xwíyíá api nuriri ³² re uríñiniginí, “Nioni áamá wé róníñf imónígíáyí wigí yarígíáyí ríwímíní mamoro saníñf imóníro oépoiñiri biñámani. íwí yarígíáyí ríwímíní mamoro saníñf imóníro oépoiñiri biñáraní.” uríñiniginí.

“Wiepísariñowa pí nání aiwá ηwíá mítwiráriní yariñoi?” urígíá nánirini.

³³ Áamá wa Jisasomi re urígíawixini, “Jono wiepísariñowa íníná aiwá ηwíá ηwíráriníro Gorixomi rixíñf uríro yayarígíáraní.

Parisiowayá wiep̄sar̄iṅowa eni ax̄p̄i yar̄iḡár̄ini. E nero aiwi joxi wiep̄sar̄iṅȳf̄ aiwá ṅwá b̄i miṅwir̄ár̄ini íniná aiwá n̄iro iniiḡf̄ n̄iro yar̄iḡár̄ini.” ur̄taḡá ³⁴ Jisaso “Nioni ḡf̄ wiep̄sar̄iṅáowa t̄ni ṅweaṅáná awa aiwá ṅwá ṅweapax̄mani.” ur̄m̄in̄iri n̄ani ewaȳf̄ xw̄iȳf̄a r̄ipi ur̄iṅinigīni, “Ámá wo ap̄ix̄f̄ meám̄in̄iri aiwá im̄ix̄f̄ȳf̄ ámá aiwá ap̄i n̄ip̄r̄i n̄ani b̄f̄áȳf̄ ap̄ix̄f̄ meáo s̄ini aȳf̄ t̄ni ṅweaṅáná aiwá ṅwá ṅwir̄ár̄inar̄iḡf̄ar̄ani? Oweoi! ³⁵ E neri aiwi ap̄ix̄f̄ meáo s̄f̄á obax̄f̄ wí nór̄im̄áná eṅáná ámá wí omi wan̄n̄im̄ix̄áná íná ámá aȳf̄ d̄iṅf̄ s̄ipi wiar̄iṅagi n̄ani aiwá ṅwá ṅwir̄ár̄in̄ip̄r̄f̄ar̄ini.” ur̄iṅinigīni. ³⁶ X̄fo rap̄irap̄f̄ siṅún̄iṅf̄ imón̄iṅagi n̄ani ewaȳf̄ xw̄iȳf̄a ámi r̄ipi ur̄iṅinigīni, “Ámá wo xeḡf̄ rap̄irap̄f̄ urú axen̄iṅagi n̄iw̄in̄ir̄f̄ná p̄róm̄in̄iri n̄ani xeḡf̄ siṅú n̄imeari naxeri p̄froar̄iṅf̄rani? Oweoi! Siṅú naxer̄f̄ná xw̄ir̄f̄á ik̄ixen̄iṅoi. Siṅú eni naxeri p̄rór̄ánáȳf̄ urú yap̄i x̄ixen̄i ax̄p̄i imón̄in̄imen̄iṅoi.” nur̄iri awa wiḡf̄ eṅíná dán̄i “Nene e ner̄f̄ná wé rón̄iṅf̄ nimón̄irane n̄iper̄f̄náȳf̄ anani Gor̄ixo t̄iṅf̄ e n̄ani peyan̄wár̄ini.” n̄ira waḡf̄ap̄i s̄ini yar̄iḡf̄ap̄i t̄ni xw̄iȳf̄a siṅf̄ t̄ni naw̄ini ik̄wierop̄r̄ix̄in̄iri ewaȳf̄ xw̄iȳf̄a e ur̄iṅinigīni. ³⁷ Ámi ax̄f̄ r̄ipi re ur̄iṅinigīni, “Ámá wo re yar̄iṅf̄mani. Memé wará six̄f̄ ur̄f̄yo iniiḡf̄ wain̄f̄ siṅf̄ iwaj̄f̄a yar̄iṅf̄mani. E ner̄f̄náȳf̄, memé wará six̄f̄ awá núp̄ȳin̄iri wain̄f̄ ap̄i pur̄i memé wará six̄f̄wá xw̄ir̄f̄á ik̄ixen̄iri en̄iṅoi. ³⁸ Iniiḡf̄ wain̄f̄ siṅȳf̄f̄ memé wará six̄f̄ siṅf̄yo iwaj̄f̄a yar̄iḡf̄ar̄ini.” ur̄iṅinigīni. ³⁹ X̄fo yar̄iṅf̄ipi n̄ani ámi ewaȳf̄ xw̄iȳf̄a r̄ipi ur̄iṅinigīni,

“Ámá gíyí iniígí wainí píříyí nínimáná siní sñyíyí nání wimónariñíříní? Oweoi, siní sñyíyí nání mīwimóní ‘Píříyí apáníříní.’ raríğáríní.” uríñinígíní.

6

Sabaríayo “Nwáríní.” ríníñpí yaríñf wíğfá náníříní.

¹ Jisaso xegí wiepísaríñowa tñní Sabaríá wíyimi wítí omíñfyo áwínímí ófyo nuróná wítí siyí yáníñf sñf yíyírímí nemáná mamíwí nání wé tñní xwíyíxwíyí nīroro nigápaní waríñá ² Parisi wa re uríğfawixíní, “Soyíné sabaríayo ‘Nwáríní.’ ríníñfyo pí nání aiwá nīmiaga waríñoi?” uríagfá ³ Jisaso re uríñinígíní, “Míxí ináyí Depito eñíná eñyíyí siní fá mīroariñf reñoi? Oweoi, fá nīroro aiwí siní nījía mīmóníñoi. O tñní ámá xío tñní emearíğfáyí tñní agwí nīwiríñá ⁴ senfá añf Goríxo nání peaxí tayaríğfíwámí o nīpáwiri ‘Nwáríní.’ ríníñfíyí, bisíkerfá Goríxo nání peaxí tayaríğfáyí nīmearí níníří xegí ámá nīkumíxíníří emearíğfáyo mīnī wíñinígíní. Bisíkerfá peaxí tayaríğfá apí sa apaxípáníñf imóníğfáwaní ananí nīpaxíříní.” nuríří “Depito e yaríñá Goríxo mīxí wí murípa eñf eñagi nání gí wiepísaríñáowamí pí nání mīxí uraríñoi?” urímíníří nání e nuríří ⁵ “‘Sabaríayo ayí ananíříní.’ rīpaxoríani?” oy-aiwípoyíníří re uríñinígíní, “Ámá imóníñáoní Sabaríayo xiáwoníříní.” uríñinígíní.

Wé kíríñf eñf womí nanf imíxíñf náníříní.

6 O Sabaríá ámi wiyimi rotú aníyo nípawiri uréwapiyaríná áamá wo —O xegí wé náú kiríñí enjoríni. O ení e nweanáná 7 Gorixoyá nwf ikaxí eáníñpí mewegíá wa tñni Isireriyáyá Parisiyí ríníñyí wa tñni Jisaso áamá wé kiríñí enjomi naní imíxáná none xwiyíá oumeaaraneyíniro omí xwayí nítwíniro nweanagíá aí 8 Jisaso awa xfomí “Xwiyíá oumeaaraneyí.” nítwaiwiro nweanagíá nání dñí adadí nítwiri áamá wé kiríñí enjomi re uríñinígíni, “Nítwiápínimeámí nítbiri áamáyo áwíni e rónapei.” uríagi o nítwiápínimeámí nítbiri áwíni e róaná 9 Jisaso áamá e awí eánígíáyo re uríñinígíni, “Nioní yaríñí bí oseaimíni. ‘Sabaríáyo naní nítwirínáyí, ayí ananíríni.’ rítwaiwiaríñoi? ‘Sípí nítwirínáyí, ayí ananíríni.’ rítwaiwiaríñoi? ‘Sabaríáyo áamá naní oimónífoyíni nání nímíxírínáyí, ayí ananíríni.’ rítwaiwiaríñoi? ‘Áamáyo xwíríá níxíxerínáyí, ayí ananíríni.’ rítwaiwiaríñoi?” nuríni 10 áamá e éf nweagíá nítyoní síñwí nítwínimemáná wé kiríñí enjomi re uríñinígíni, “Díxí wé irú pímixei.” uríagi o e éaná re eníñinígíni. Xegí wé naní imóníñinígíni. 11 Xegí wé naní imóníagi Parisiowa síñwí e nítwíniro wígi xwioxíyo dání ríáníñí nítwóroa úagi nuro wígiptí jífami dání re rínígíawixíni, “None Jisasomí pí wípaxíríni?” rínígíawixíni.

Xfo nání wáf wurímeipíríáwami rípeañ náníríni.

12 Íná Jisaso xano Goríxomí xwiyíá rírímí wimíníni dífwí míñíyo nítpeyírí sía ayimí Goríxomí xwiyíá nura nurí 13 ríxa wíáni

wónáná “Wiep̄sar̄iṅáȳ ob̄ípoi.” n̄ir̄ir̄i ayo wé wúkaú síkw̄f̄ waúmin̄i n̄ir̄ípear̄i “N̄iḡf̄ wáf̄ nur̄imeip̄r̄foȳf̄nér̄in̄i.” ur̄iṅ̄in̄iḡin̄i. Ámá wé wúkaú síkw̄f̄ waú r̄ípeañowa wiḡf̄ yoí rowar̄in̄i. ¹⁴ Saimono, om̄i Jisaso yoí ám̄i b̄i Pitaoȳf̄ w̄r̄iṅ̄or̄in̄i. O t̄n̄i om̄i xogwáo Ad̄iruo t̄n̄i Jemiso t̄n̄i Jono t̄n̄i Piripo t̄n̄i Batoromuo t̄n̄i ¹⁵ Mat̄iyuo t̄n̄i Tomaso t̄n̄i Ar̄ipiasom̄i xewaxo Jemiso t̄n̄i Saimono t̄n̄i —O xeḡf̄ yoí b̄i Seretoȳf̄ r̄in̄iṅ̄or̄in̄i. O t̄n̄i ¹⁶ Jemisom̄i xewaxo Judaso t̄n̄i Is̄ikariot̄i d̄añf̄ Judaso t̄n̄i —O Jisaso n̄án̄i m̄iȳf̄ ur̄iṅ̄or̄in̄i. O t̄n̄ir̄in̄i.

Ámáyo uréwap̄iyir̄i naṅf̄ im̄ix̄ir̄i eṅf̄ n̄án̄ir̄in̄i.

¹⁷ Jisaso ámá x̄fo r̄ípeáowa t̄n̄i d̄f̄w̄f̄ miṅ̄f̄yo d̄án̄i n̄iwero ayox̄f̄ naṅf̄ e rówap̄áná ox̄f̄ ap̄ix̄f̄ obax̄f̄ íníná x̄f̄om̄i x̄f̄dar̄iḡf̄áȳf̄ t̄n̄i ámá obax̄f̄ Judia p̄iropen̄is̄f̄yo d̄añf̄ȳf̄ t̄n̄i wiḡf̄ aṅf̄ xwé b̄i Jerusarem̄i d̄añf̄ȳf̄ t̄n̄i ámá émáȳf̄ aṅf̄ biaú Taiaȳf̄ r̄in̄iṅ̄ip̄i t̄n̄i Saidon̄iȳf̄ r̄in̄iṅ̄ip̄i t̄n̄i —Aṅf̄ ap̄iaú raw̄irawá imañf̄ t̄n̄i aṅw̄f̄ e ikw̄r̄ón̄iṅ̄ip̄iaúr̄in̄i. Aṅf̄ ap̄iaúmi d̄añf̄ȳf̄ t̄n̄i ¹⁸ aȳf̄ Jisasom̄i ar̄f̄á wian̄iro b̄imiro neḡf̄ s̄im̄ix̄f̄ȳf̄ naṅf̄ oneaim̄ix̄in̄ir̄i b̄imiro ox̄f̄ ap̄ix̄f̄ im̄f̄o d̄iṅf̄ x̄ixér̄or̄i x̄ixean̄iṅf̄ wir̄f̄ eḡf̄áȳf̄ b̄imiro éáná o im̄f̄o m̄ix̄f̄ umáin̄ir̄i ámá niyon̄i naṅf̄ nim̄ixa ur̄i yar̄f̄n̄á ¹⁹ ox̄f̄ ap̄ix̄f̄ n̄n̄i oyá eṅf̄ s̄ix̄f̄ eán̄iṅ̄ip̄i ámá niyon̄i p̄írán̄iṅf̄ im̄ixar̄iṅaḡf̄ n̄iw̄in̄iro aȳf̄ en̄i n̄ib̄iro om̄i wé amáf̄ rónan̄iro eḡf̄awix̄in̄i.

“Yaȳf̄ seain̄ir̄i d̄iṅf̄ s̄ip̄i seair̄i éw̄in̄iḡin̄i.” ur̄iṅf̄ n̄án̄ir̄in̄i.

20 Jisaso xegí wiepísariŋŋyo siŋwí nŋwiga nuri re uriŋŋinigiŋi, “Seyíné amiŋí náni dŋwí ikeamónariŋíáŋíné Gorixo xŋo xegí xwioxŋyo mŋmeámí neri seamenŋweanŋe páwipírŋa náni yayí seáŋimí dáni oseainiŋi. 21 Aiwá náni agwi ríná dŋwí ikeamónariŋíáŋíné anani aiwá nŋro agwí ími seayiri epírŋa náni yayí seáŋimí dáni oseainiŋi. Agwi seyíné diŋŋ sípí nŋseairi ŋwí oeáŋri aiwí rŋwéná Gorixo píranŋŋí seamenŋweanŋe nŋpáwiro nŋŋwearŋnáŋŋ rŋpŋá rŋpírŋa náni yayí seáŋimí dáni oseainiŋi. 22 Seyíné ámá imónŋŋáonŋ nŋxŋdarŋíáŋíné eŋagi náni ámá wa símŋ tŋni seairi xegí wúmi náni mŋxŋ seaxŋdowáŋro ikayŋwí nŋseairiŋo segí yoŋ xwŋraimŋmŋ seairiŋo seaáná xwŋrŋá mimónŋpani. 23 Ámá wí sípí e seaikárariŋagŋa nŋwŋnŋrŋnáŋŋŋ, re yaiwíŋrŋxŋni, ‘Nene sípí neaikárariŋíáŋpa wigí xiáwowa eni Gorixoyá wŋá rókiamoagŋáwami sípí wikáragiŋáŋani?’ nŋyaiwiro seyíné idána aŋŋnamŋ nŋpeyiróná Gorixo nanŋ wí seaiapŋnŋá eŋagi náni nŋmawiri nŋxeamorŋ yayí seáŋimí dáni néra úŋrŋxŋni. 24 E neri aiwí seyíné amiŋí wí mŋmúronŋpa egŋáŋíné anŋgwŋni aweyi! Sŋá wŋyi seyíné majŋá seaórŋnŋárŋni. Agwi ríná amiŋí yayí seainŋpaxŋ imónŋŋŋŋŋ rŋxa nŋmearo síŋŋ munŋ nŋŋwearo aiwí rŋwéná rŋnŋŋŋ meapŋrŋá eŋagi náni diŋŋ sípí seaíwŋnŋgiŋi. 25 Anŋgwí íníná aiwá nŋro agwí ími seayiri yarŋíáŋíné, aweyi! Sŋá wŋyi seyíné majŋá seaórŋnŋárŋni. Rŋwéná Gorixoyá xwioxŋyo mŋpáwí agwŋná epírŋa náni diŋŋ sípí seaíwŋnŋgiŋi. Anŋgwí yayí ero rŋpŋá rŋro yarŋíáŋíné, aweyi! Sŋá

wiyi seyíné majíá seaórínfáríní. Ríwéná Goríxo á máyo pírániḡ umenḡweante mipáwipa neríná dḡḡ sḡpí níseairí ḡwí eapíríá enḡḡ nání dḡḡ sḡpí seaíwínḡḡnḡ. ²⁶ Seyíné á má níni seáyími seameararíḡfáyíné, aweyi! Sḡá wiyi seyíné majíá seaórínfáríní. Enḡíná segí seáwowa mimóní wíá rókiamoagfáwamí seáyími umearagfápa agwí seyíné ení seáyími seameararíná dḡḡ re níyawiwo, ‘Nene ení á má Goríxoyá mimónípa enḡḡwí nání oyá xwioxtyo páwianfáwamání.’ níyawiwo dḡḡ sḡpí seaíwínḡḡnḡ.

*“Símí tḡnḡ seaiaríḡfáyí nání wá oseahunḡnḡ.”
urḡḡ nánírínḡ.*

²⁷ “E níriḡ aiwi seyíné arfá niaríḡfáyíné re éfíxíní. Á má seyíné wíḡf seaóníḡfáyó nání seaimónírí á má sḡmí tḡnḡ seaiaríḡfáyó nanḡ wimíxíro ²⁸ á má ikayfáwí tḡnḡ níramíxírí seararíḡfáyó Goríxo pírániḡ owimíxínírí ero á má xwíraimímí seararíḡfáyí nanḡ oimóníḡpoyínírí Goríxomí yaríḡf wíro éfíxíní. ²⁹ Á má wo maríḡḡwíyo mídání reááná ámi mídání ení ananí xe reáwínḡḡnḡ. Á má wo díxí iyfá níriḡpírínáyí, xe onírápínírí díxí sorfá ení ‘Xe onírápíní.’ yaiwíríxíní. ³⁰ Á má ḡiyí ḡiyí yaríḡf síánáyí, ananí mḡnḡ wírí ḡiyí ḡiyí rírápíáyó ímí tḡnḡ ‘Ámi niapíḡoyí.’ murípa erí éfíxíní. ³¹ ‘Á má e oníḡḡoyí.’ yaiwiaríḡḡpa joxí ení e wííḡḡxíní. ³² Joxí re níyawiwrínáyí, ‘Á má níoní nání wimónaríḡfáyí náníní nímonaríní.’ níyawiwrínáyí, á má ḡiyí seáyími rímepíríáríní? Oweoí! Á má fáf néra

warigfáyí aí áamá wiwanin̄yí nání wimónarin̄yí nání wimónarin̄rini. Ayin̄áni seyíné nání wimónarin̄yí nánini niseaimónirínáyí, weyí áamá wí seamearipíríámani. ³³ Seyíné áamá nan̄í seaimixarigfáyoni nan̄í niwimixirínáyí, weyíyí áamá gíyí seamearipíríárini? Oweoi! f̄wí néra warigfáyí aí áamá nan̄í wiarigfáyoyoxixeni nan̄í wiarigfárini. Ayin̄áni áamá seyíné nan̄í seaimixarigfáyoni nan̄í niwimixirínáyí, weyíyí áamá wí seamearipíríámani. ³⁴ Seyíné woxi ‘O idáná ámi xixeni niapipaxírini.’ yaiwiarin̄yoni m̄ini niwirínáyí, weyíyí áamá gíyí seamearipíríárini? Oweoi! Áamá f̄wí yarigfáyí aí wigí wíamí ‘Idáná ámi xixeni neiapipaxírini.’ yaiwiarigfáyoyoxi m̄ini wiarigfárini. Ayin̄áni woxi ‘O idáná ámi xixeni niapipaxírini.’ yaiwiarin̄yoyoxi m̄ini niwirínáyí, weyíyí áamá seamearipíríámani. ³⁵ Áamá seyíné símí t̄ini seaiarigfáyí nání seaimónir̄i nan̄í wimixiro amipí wí m̄ini niwiríná ‘Xfóyá eni oniapini.’ m̄iyaiwipa éfrixini. E nerónáyí, niaíwí Nwíá seáyí émi ηweañoyá nimóniro oyá nan̄í wí meapíríárini. Seyíné xfóyá niaíwí enagí nání áamá xfómí yayí m̄iwífáyoyoxi t̄ini sipini yarigfáyoyoxi wá wianarin̄ípa éfrixini. ³⁶ Segí ápo ámáyo ayá nurimixiri yarínípa seyíné ayá nurimixiro éfrixini.

Ewayí ikaxí siyikwí nání urin̄í nánirini.

³⁷ “Joxi áamá wo yarínagí sin̄wí niwiniríná ‘O sipí yarini.’ m̄iripaní. E nerínáyí, joxi nání Gorixo ‘O sipí yarini.’ riníámani. Joxi ámáyo xwiyfá mumearipaní. E nerínáyí,

Gorixo xwiyá rimearinámani. Joxi áamá wí fwwí sífápi yokwarimí niwirínáyí, Gorixo ananí joxiyáyo yokwarimí siinárini. ³⁸ Joxi áamáyo miní niwiríná sipíi miwipa nerí yarinípa Gorixo miní siapinárini. Áamáyo miní niwiríná ‘Xwé owiminí.’ yaiwiro aiwá sixí ímímí neróná sixí úroro wé tñni kisikisí ero nemáná ríxa niyurínawíáná miní niwiróná xegí iyáyo wiároarigíápa Gorixo ení xixeni e miní siapinárini. Amípí xixeni joxi wiarinípa Gorixo xixeni e siapinárini.” uriniginí.

³⁹ Jisaso xegí wiepísariníyí nioní urariníá jíayí aríá nikeamoro áamá sñwí supáriní imónipírinxiníri ewayí xwiyá rípi uriniginí, “Seyíné ‘Sñwí supáriní wo wómi ananí nipemeámi ófyo uníhoi.’ riyaiwiariníhoi? Awaú niwaúni xwáriníwíyo eainpísíi.” nuríri ⁴⁰ xíoyá wiepísariní seáyí e nimóníro wigí díníyo dání ananí epírinxiníri re uriniginí, “Niaíwowa uréwapíyarínomi seáyí e múronarigíámani. Xámi nuréwapíya numáná enáná uréwapíyarínho tñni xixeni imónarigíárini.” nuríri ⁴¹ xíoyá wiepísariníyí fwwí ayí yarigíáyí pñni miwiáripa nero áamá wí yarigíáyí nánini “Pñni wiáripoyí.” urípírinxiníri ewayí xwiyá ámi bí rípi uriniginí, “Segí sñwíyo íkíá xwé wániní nweanagi aí sñwí mainenípa nero díxí imónigíáyí womí sñwí síyikwí onímiá bí nweanáná pí nání sñwí winimeaarigíárini? ⁴² Íkíá xwé awá segí sñwíyo nweanagi sñwí mainenípa neríná arige nerí díxí imónigíá omí ‘Sñwí síyikwí onímiá nweanípi orimeáminí.’

uriríárini? Naní riri sipí riri yarinoxini, íkíá xwé joxiyá sñwíyo ñweañwá emi ñimamónimáná sñwí píraninjí nanimáná dixí ririxímeáoyá sñwíyo onimiá ñweañpí ananí mearfáriní.” urinjiginí.

Ewayí ikaxí íkíá sogwí nání urinjí nánirini.

⁴³ Xegí wiepí sarinjíyí píraninjí nero onweápoynirí ewayí xwíyá ámi bí rípi urinjiginí, “Íkíá siyíwí ríñna sogwí naní wearinjímaní. Íkíá onagwá eñna sogwí sipí wearinjímaní. ⁴⁴ Ámá íkíá sogwí wenagí ñiwínirínáyí díní ‘Íkíá yoí ayo ríninjí iyí ríwení?’ yaiwiarígíáriní. Íkíá pikí sogwí ñidírínáyí eñwíxíyo darígíáraní? Wainí sogwí ñidírínáyí ará ekiríkwíyo darígíáraní? Oweoí! ⁴⁵ Ámá naníyí wigí xwioxíyo dání díní naní moro píraninjí néra uro yarígíáriní. Ámá sipíyí wigí xwioxíyo dání díní sipí moro íwí néra uro yarígíáriní. Ámá xwíyá ñirínáyí xwioxíyo dání sipí nánini díní ñimoríná sipíni rarígíáriní. Naní nánini ñimoríná naníni rarígíáriní.” urinjiginí.

Ewayí ikaxí sñjá añí mirarígíwau nání urinjí nánirini.

⁴⁶ Ewayí xwíyá ámi bí rípi urinjiginí, “Pí nání ‘Ámináoxini, Ámináoxini,’ ñiniríro aiwí nioní seararínápi mepa yarínoí? ⁴⁷ Ámá gíyí gíyí nioní táfíminí ñbíro nioní searfápi aríá ñniro xixeni axípi yarígíáyí ‘Ámá óníní rimónini?’ oyaiwípoynirí ewayí xwíyá bí ñiríni síwáninjí

oseaimini. ⁴⁸ Ámá o síhjá anj nimiriríná xámi síhjá nita yapírfe xwíá sewiárfóniñj xapixapí nimirí enj tñni ínimí nimiga niwémáná síhjá yapiniñagí niwiniñe dání síhjá piará níkíkíróa niyapiri anj mirariñóniñj imóniñoi. Inia xwé neásáná iniigí waxí niweríná aniwámi niamiákwiri pñeáminiri éyí o píraníñj miriñj enagí nání wiñwí wí mimeañinigini. ⁴⁹ E neri aiwí ámá giyí giyí nioní searíapi aríá niniro aí xixeni axípi mepa yarigíáyí ámá róniñj imóniñoi. O anj nimiriríná síhjá piará yapiniñe dání síhjá níkíkíróa yapini nání xwíá bí mími úrapí xwíáyoni seáyí e nita nipuri mirárfíyí iniigí waxí niweapiri miákwíáná anjini iniigíyo nipñeamioari anipá imónariñinigini.” nuriñj “Nene eni Jisaso nearípi niwiaíkiríná aniwá yapí Gorixo anipá neaimixiníárfani?” oyaiwípoyniri nání ewayí xwiyíá api uriñinigini.

7

Porisí woyá omiñj wiariñomi nanj imixiñj nánirini.

¹ Jisaso, oxí apixí aríá wiaríná xwiyíá api nipini nurárimáná anj wíyo xegí yoí Kapaneamiyo nání nuri ñweañáná ² wauyí porisí áminá imóniñj woyá ámá xináiniñj nimóniri omiñj wiariño —O porisí áminá imóniño dñj síxí wiñorini. O simixí neri ríxa nipémiriñj yaríná ³ “Jisaso nibiri anj apimi ñweani.” rinarñagía aríá e niwiri Judayí áminá wa Jisasomi owiriñeápoyiniñj re uowariñinigini, “Soyíné nuro gí inókiniñj omiñj niariñj ro

nání yariṅí re nìwíípoyí, ‘Joxí ananí nìbírí oyá xínáíníṅí nimónírí omíṅí wíiaríṅo ríxa nìpéaxí yariṅagí nání píráníṅí wímíxíréní?’ yariṅí e nìwíípoyí.” uowáráná ⁴ awa nuro Jisasomí nìwímearo wauní ríxíṅí re uríḡfawixíni, “O émáyí wo eṅagí aiwí píráníṅí neaiaríṅo eṅagí nání joxí nìbírí oyá xínáíníṅí omíṅí wíiaríṅomí píráníṅí wímíxíyí. ⁵ O Judayene díní nìneañwirárírí negí rotú aṅí jáyí miraní nání neaiapíṅoríní.” uríḡḡá ⁶ Jisaso awa t́nì nuro porisí ámíná imóníṅoyá aṅí t́ṅí e aṅwí e rémóáná porisí ámíná imóníṅo xegí ámá nìkumíxínírí emearíḡḡá wamí re uowáriníṅíní, “Jisasomí nìwímearí Porisí ámíná imóníṅo re nearowáriníṅo urípoyí, ‘Ámínáoxíní, nioní síní upupíḡḡí siaríná naṅímaní. Nioní ámá naṅoní síṅagwíní. Joxí nioníyá aṅíyo wí fwiapípaxímaní. ⁷ Xámí nìwaníṅoní “Ámá naṅoní meníní.” nìyaiwinírí nání joxí sirímeámínírí míbíáríní. Ayínání d́xí roṅe dání ṕné ráná ǵ omíṅí níiaríṅo ámí naṅí imóníníṅo. ⁸ Nioní ámá “Omíṅí ayí ayí eí.” nìraríḡḡowamí ínìmí wuríníṅíní. Nioní ení porisí wa ínìmí nuríníṅo. Ǵ porisí womí “Joxí aṅí uí.” uráná sa waríṅíríní. Womí “Bei.” uráná sa xixení baríṅíríní. Ǵ inókíníṅí omíṅí níiaríṅí womí “E eí.” uráná xixení yariṅíríní.’ Jisasomí e urípoyí.” uowáráná ⁹ awa nuro Jisaso t́nì óf e órórí níníro e uráná Jisaso ududí nìwirí nìkínímónírí oxí apíxí epíroyí nero númí uxídlíḡḡáyo re uríṅíníṅíní, “Wauyí porisí ámíná imóníṅo díní nìnìkwírorí yariṅípa nìḡí Isíreríyíné aí woxí nioní díní

xixeni minikwíroariñini.” uráná ¹⁰ xwiyfá urowárenapfáwa ámi wigf anj e nání nuro xegf omiñf wiariño rixa ámi nanj riwo ñweañagf winiǵfawixini.

Íwf sikiñf piyf womi “Wiápfñimeai.” urañf nánirini.

¹¹ Jisaso wauyf porisoyá omiñf wiariñomi píranñf nimixiri rixa sfá wí óráná o anj bimi yoñ Neniyf rinñfyo nání nurí xegf wiep+sariñowa eni o tñni nuro ámá oxí apixí obaxí nawini nuro ¹² anj apimi ákiñá fwí e rémoanro yaríná Jisaso wenñf éyí winiñiniginí. Ámá piyf wo —O sini íwf sikiñorini. Xexirfmeáo wo mayorini. Xinái apixí anirini. Omi xinái tñni oxí apixí e dánj obaxí tñni xwía weyanro anj apimi dáni ñimeámi fwiaparñagfa Jisaso siñwí e niwiniñi ¹³ piyomi xináimi wá niwianiri re urañiniginí, “Ñwf eaariñfyf pñni wiarei.” nuriri ¹⁴ anjwí e nibiri íkwianwí piyo wenñnamí fá niñiriri ámá ñimeámi waríǵfáyf sa e rówapñjáná o piyomi re urañiniginí, “ ‘Íwf sikiñf roxini, rixa wiápfñimeai.’ rirariñini.” uráná re eniniginí. ¹⁵ Piyo niwiápfñimeari éf niñweari iwamfó pñné raríná Jisaso ámi xinái tññf e uwáriaríná ¹⁶ ámá nñni wáyf nikáñiro Gorixomi seáyf e numeróná re rigfawixini, “Gorixoyá wfá rókiamoariñf seáyf e imónñf wo riwo riñeaurowárenapiyño? Gorixo Isirerene nání diñf niñmori arirá neainínfa nání riwo riñeaurowárenapiyño?” niñiro e yaríná ¹⁷ Jisaso e éipi nání xwiyfá Judayf

añf n̄iyon̄i yan̄f niwéa nuri midim̄idáni en̄i r̄in̄imej̄in̄iḡin̄i.

Jono xeḡf wiep̄isar̄in̄owa waúm̄i Jisaso t̄in̄f e nán̄i uowár̄in̄f nán̄ir̄in̄i.

¹⁸ Jono xeḡf wiep̄isar̄in̄owa Jisaso éf ap̄i n̄ip̄in̄i nán̄i áwan̄f uráná ¹⁹ o xeḡf wiep̄isar̄in̄f waúm̄i “Eini.” nur̄ir̄i Áminá Jisaso t̄in̄f e nán̄i re uowár̄in̄in̄iḡin̄i, “Nuri yar̄in̄f re w̄ip̄iyi, ‘Jox̄i nán̄i Jono “N̄ib̄in̄fár̄in̄i.” nearar̄in̄ox̄iran̄i? Wo ámi r̄f̄w̄fyo b̄in̄fo nán̄i s̄in̄i xwaȳf nan̄ir̄i n̄wean̄f̄wár̄an̄i?’ Nuri yar̄in̄f e w̄ip̄iyi.” uowár̄faḡi ²⁰ awaú nuri Jisasom̄i re urémeaḡf̄isix̄in̄i, “Jono waȳf n̄ineameaia war̄in̄o jox̄i t̄fe nán̄i re yearowár̄in̄oi, ‘Om̄i yar̄in̄f re w̄ip̄iyi, “Jox̄i Jono ‘R̄f̄w̄fyo n̄ib̄in̄fár̄in̄i.’ nearar̄in̄ox̄iran̄i? Wo r̄f̄w̄fyo b̄in̄fo nán̄i s̄in̄i xwaȳf nan̄ir̄i n̄wean̄f̄wár̄an̄i?’ yar̄in̄f e w̄ip̄iyi.’ yearowár̄in̄oi.” uráná ²¹ axíná Jisaso ámá s̄im̄ix̄f x̄ixeḡf̄n̄i yar̄iḡf̄áyo nan̄f im̄ix̄ir̄i s̄in̄w̄f supár̄iḡf̄á obax̄fyo s̄in̄w̄f an̄ip̄r̄r̄i nán̄i wir̄i im̄fó ámáyo x̄ixéroar̄in̄fyo m̄ix̄f umáin̄ir̄i neri ²² awaúm̄i re ur̄in̄in̄iḡin̄i, “Awagw̄i nuri am̄ip̄i n̄n̄i nion̄i re yar̄fná s̄in̄w̄f nan̄ri ar̄fá niri éf̄f̄ȳf nán̄i Jonom̄i áwan̄f ur̄f̄piyi, ‘S̄in̄w̄f supár̄iḡf̄áȳf ámi s̄in̄w̄f an̄iro s̄ikw̄f ik̄f eḡf̄áȳf ámi añf ero peȳȳf t̄ḡf̄áȳf wiḡf wará nan̄f in̄iro ar̄fá p̄rón̄iḡf̄áȳf ámi ar̄fá ero ámá péf̄áȳf ámi wiáp̄n̄imearo ámá s̄ip̄fyo xw̄yfá yaȳf win̄pax̄f̄pi ar̄fá wiro yar̄in̄oi.’ ur̄f̄piyi.” nur̄ir̄i ²³ re ur̄in̄in̄iḡin̄i, “R̄ip̄i en̄t̄ ur̄f̄piyi, ‘Yeáȳf neayim̄ix̄emean̄fá nán̄i ar̄fowayá xw̄fá piax̄fyo dán̄i iwiaron̄f e en̄fár̄in̄i. E en̄fár̄in̄i.’ yaiwiar̄iḡf̄ápi t̄fn̄i x̄ixen̄i mepa yar̄in̄aḡi s̄in̄w̄f

nɪnanɪrɪ aɪwɪ nɔ́reámioarɪ dɪŋɪ mɪnɪkwɪropa
nerɪ ‘Ayɪ omanɪ.’ mɪyɪawɪpanɪ. Ámá e yarɪgɪfá
gɪyɪ gɪyɪ Gorɪxoyá dɪŋɪ tɪnɪ yayɪ winɪpaxɪyɪrɪnɪ.
Jonomɪ e urɪpiyɪ.” urɪŋɪnɪgɪnɪ.

Jisaso Jono nánɪ urɪŋɪ nánɪrɪnɪ.

²⁴ Jisaso, Jonoyá wɪepɪsarɪŋowaú rɪxa úáná, o
ámá e epɪroyɪ egɪáyo Jono nánɪ re urɪŋɪnɪgɪnɪ,
“Xámɪ seyɪné Jonomɪ sɪŋwɪ wɪnanɪro nánɪ
ámá dɪŋɪ meañe nánɪ nuróná pí ámá sɪŋwɪ
wɪnarɪgɪfawɪxɪnɪ? Ámá eŋɪ meánɪŋɪ imɪŋɪ
yarɪná wakwɪŋwɪ wɪŋwɪ nɪmearɪnɪŋɪ imónɪŋɪ
womɪ sɪŋwɪ wɪnanɪro rɪwarɪgɪfawɪxɪnɪ? Oweoɪ!

²⁵ Aga pí ámá sɪŋwɪ wɪnanɪro warɪgɪfawɪxɪnɪ?
Ámá rapɪrapɪ yarapayɪ eŋɪ wú yɪnɪŋɪ womɪ
wɪnanɪro ámá dɪŋɪ meañe nánɪ rɪwarɪgɪfawɪxɪnɪ?
Oweoɪ! Ámá rapɪrapɪ yarapayɪ nanɪnɪ nɪyɪnɪro
ŋweagɪfáyɪ mɪxɪ ináyɪyá anɪyo ŋweaarɪgɪfárɪnɪ.
Ámá dɪŋɪ meañe ŋweaarɪgɪfámanɪ.

²⁶ Aga pí
ámá sɪŋwɪ wɪnanɪro warɪgɪfawɪxɪnɪ? Gorɪxoyá
wɪfá rókiamoarɪŋɪ womɪ sɪŋwɪ wɪnanɪro
rɪwarɪgɪfawɪxɪnɪ? Oyɪ, wɪfá rókiamoarɪŋɪ
womɪ sɪŋwɪ wɪnanɪro ugɪfá aɪwɪ Jono ámá
yeáyɪ seayɪmɪxemeanɪfá nánɪ xwɪfá piaxɪyo
dánɪ iwiaronɪfó nánɪ wáf urɪmemɪnɪrɪ nánɪ
uowárɪnɪpɪŋɪ eŋagɪ nánɪ o Gorɪxoyá wɪfá
rókiamoarɪgɪfá nɪyonɪ xɪxɪnɪ imónɪŋomani. Seáyɪ
e múroŋorɪnɪ.

²⁷ Jono nánɪ Bɪkwɪ Gorɪxoyáyo
rɪwamɪŋɪ re nɪrɪnɪrɪ eánɪnɪ, ‘Gorɪxo xegɪ
xewaxomɪ re urɪŋɪnɪgɪnɪ, “Nionɪ gɪ xwɪyɪfá
yanɪ wɪowárɪmɪfáo joxɪ xámɪ nɪrɪmearɪ ámá
nɪsanɪrɪ epɪrɪ nánɪ ófɪnɪŋɪ nɪsimoia unɪfá nánɪ

urowárímárini.” uriniginini.’ Ríwamini e niriniri eánini.” nuriri ²⁸ re uriniginini, “Nioni seararini. Jono áamá yeáy seayimixemeanfa nani arówayá xwá piaxíyo dani iwiaronfo nani ófini imoño enagi nani áamá nini aiwi wo Jonomi seayi e imonini nani xirigfaman. E nerí aiwi áamá giyí giyí nioni nixdíro Gorixoyá xwioxíyo páwiro yarigfáy xwiýfá nion nani wáf nurimeipírípí xwiýfá Jono wáf rímenípimi seayi e imoninagi nani áamá ayí onípí aiwi Jonomi eni seayi e imoninoi.” uriniginini. ²⁹ Áamá nini tñi takisí nani nigwí nearáparigfáy tñi Jono wáf urimearinagi arfá niwiro nisaniro Jono wayí umeaiaríná rípi urigfanini imonini, “Gorixoxi wé róniñoxi óf nene uyínini yariniwaéne nani imópi xixeni neamoírinini.” urigfanini imonini. ³⁰ E nerí aiwi Parisiowa tñi ñwí ikaxí eáninipi mewegfáwa tñi Jono wayí oneameainiri siñwí m+winipa neróna amipi Gorixoxi ‘Awa oépoi.’ yaiwí+pimí ríwí umogfawixini. ³¹ Jisaso amí re uriniginini, “Ewayí xwiýfá pípi niri áamá agwí ríná ñweagfáyiné áamá wo wo Gorixoxi seyíne nani urowárarinagi aiwi seyíne miseaimonariníyíne nani ‘Ayíni imonini.’ rímíni? Seyíne pini imoninoi?” nuriri ³² re uriniginini, “Seyíne niaíwí rípiánini imoninoi. Niaíwí bia makerfá tñi e nífá neróna niaíwí bíbiamí rfaiwá re urarinoi, ‘Nepiane webí rarinagwi aí sepiayíne siminini m+yarinoi. Nepiane ñwapé rarinagwi aí sepiayíne ámixfá bí m+yarinoi.’ rinarigfapiánini imoninoi. ³³ Seyíne re egfápi nani ewayí xwiýfá api seararini. Seyíne Jono wayí nineameaia

wariŋo nibirińá aiwá naŋf mĩnĩpa eri iniĩgĩ wainĩ mĩnĩpa eri yariŋagi siŋwĩ nĩwĩniro nání ‘Ámá royĩ imĩó xixéroariŋorińi?’ rariĩgĩarińi. ³⁴ Seyĩné ámá imóniŋáoni eni nibirińá aiwá niri iniĩgĩ niri yariŋagi nĩnanĩro nání re rariĩgĩarińi, ‘O aiwá eŋf neri nariŋorińi. Iniĩgĩ wainĩ eni nariŋorińi. Ámá takisĩ nání niĩgwĩ nearápariĩgĩáwa tĩni ámá íwĩ yariĩgĩá wĩniyĩ tĩni nĩkumĩxinĩri emeariŋorińi.’ rariĩgĩarińi. ³⁵ E neri aiwĩ oxĩ apĩxĩ wĩni wĩni diŋf pĩráníŋf neŋwĩpero Jono tĩni nioni tĩni nání ‘Awaú naŋf yariŋiĩ.’ yaiwĩariĩgĩarińi.” urĩŋiniĩgĩni.

Íwĩ inariŋf wĩmĩ yokwarĩmĩ wiĩŋf nánírińi.

³⁶ Ámá Parisi wo Jisasomĩ yariŋf re wiŋiniĩgĩni, “Joxĩ anani nioni tĩni gĩ aŋfyo aiwá nanĩréwiĩ?” urĩagi Jisaso oyá aŋfyo nĩpáwiri aiwá nanĩri nání wĩgĩ yariĩgĩápa xwápiyi nĩkĩrómáná nawĩni aiwá narĩná re eŋiniĩgĩni. ³⁷ Apĩxĩ íwĩ inariŋf wĩ, aŋf apimĩ ŋweaŋĩ “Jisaso Parisioyá aŋfyo niŋwearĩ aiwá narĩni.” rińariŋagi arĩá e niwiri sŋá tĩni siĩxĩ imĩxinĩŋf wá iniĩgĩ diŋf naŋf eariŋf bi inĩŋf wá nĩmeámi aŋf iwámi nĩpáwiri ³⁸ Jisaso siĩkwĩ tĩŋf e rĩwĩ rĩwámińi éf nĩrómáná ŋwĩ nearĩná xegĩ siŋwiriĩxĩ Jisasoyá siĩkwĩ sosĩáyo niyori í xegĩ dĩá sepiá tĩni kwĩkwĩriĩmĩ neri siĩkwĩyo kíyĩ nĩmiaúniĩri iniĩgĩ diŋf naŋf eariŋfĩpĩ niwayĩmómáná gĩniĩ niwiri e yarińá ³⁹ Parisio, Jisasomĩ imáńf ikaxĩ urĩo apĩxĩ í e wĩariŋagi nĩwĩniĩri inĩmi re rińiŋiniĩgĩni, “Ámá ro nepa Gorĩxoyá wĩá rókiamoariŋo eŋáníyĩ, apĩxĩ íá wiapiyimĩxariŋĩ

nánì xixenì nijfá re imónipaxorinì, ‘Í apixí fúwí inarìnjí wírìnì.’ yaiwipaxorinì.” Parisio ínìmi dánì e yaiwinaríná ⁴⁰ Jisaso o xwioxíyo dánì e yaiwiarìnjagì adadí nìwirì re urìnjìnjìnjì, “Saimone, xwiyfá bí orìrìmìnì.” urìfagì o re urìnjìnjìnjì, “Nearéwapìyarìnjoxìnì, ananì nìrei.” urìfagì ⁴¹ Jisaso ewayf xwiyfá rìpì urìnjìnjìnjì, “Ámá womì ámá waú nìbìrì njgwí urápìgísisixìnì. Wíto K500.00 urápìrì wíto K50.00 urápìrì neri nìnjweagfísáná ⁴² awaú ámì xfómì mìwipa enáná o nìwaúmìnì ayá nurìmìxìrì njgwí mìnì wìnjfìpì nánì dìnjì peá nìmorì kíkífá enìnjìnjì. Ayínánì awaú go go njgwí mìnì wìnjò nánì xwapf wimónìnjìnjì?” urìfagì ⁴³ Saimono re urìnjìnjìnjì, “ ‘Njgwí K500.00 urápìnjò, o xwapf wimónìnjìnjì.’ nìmónarìnì.” urìfagì Jisaso re urìnjìnjìnjì, “Joxì dìnjì xixenì nenjwiperì rarìnjìnì.” nurìrì ⁴⁴ apixí tífámìnì nìkìnìmónimáná Saimonomì re urìnjìnjìnjì, “Apixí rì nionì niarìnjf rì sìnjwí wìnei. Nionì dìxí anjyó fwiapánáyf joxì negf yarìnjwápa mìnìí iniìgí bí sìkwí sosfá igfá eánìmìnìrì nánì mìnìapfìnì. E neri aiwì apixí ríyf gí sìkwí sosfáyo sìnjwìrìxí tìnì igfá nìnearì xegf dífá sepiá enj tìnì nìkwfìrìnjò. ⁴⁵ Joxì ámá xwiyfá báná negf yarìnjwápi kíyf mìnìmiaúnìnì. E neri aí í nionì nìwìapìrì njweááíná dánì sìkwí sosfáyo kíyf nìnìmiaúga warìnì. ⁴⁶ Joxì negf yarìnjwápa yayf mìnìpa neri ranf bí mìnìnjyó mìnìwayimómìnì. E neri aiwì apixí ríyf sìkwí sosfáyo iniìgí dìnjì nanj eaarìnjf bí nìnìwayimómáná gínií njìnjò. ⁴⁷ Ayínánì nionì re rarìnjìnì. Í fúwí xwapf yagfí

aiwí nioní ríxa yokwarímí wííá enagí nání í nioní nání xwapí níwimónírí nání naní e niaríní. Ámá íwí xwapí mé bí onímiápi yarígfáyí nioní yokwarímí wííáná ayí nioní nání ení onímiápi wimónarínífríní.” Saimonomí e nurírí ⁴⁸ apíxímí re urínínigíní, “Nioní díxí íwí yaríníyí ríxa yokwarímí síáríní.” uráná ⁴⁹ ámá xíó t́níní nawíní nínwero aiwá narígfáyí re rínígfawixíní, “Ámá royí ‘íwí yaríníyí yokwarímí wíipaxoníríní.’ níyáiwírí ríá raríní?” níríníro e yaríná ⁵⁰ Jisaso apíxímí re urínínigíní, “Jíxí díńí níkwíroarínagí nání Goríxo yeáyí ríyímíxemeáfríní. Ríxa kíkíá néra uí.” urínínigíní.

8

Apíxí Jisasomí míraní wígfíwa náníríní.

¹ Jisaso Saimono t́níní aiwá nínírí nínwewanísáná ríxa śá wí óráná o aní wíyí wíyo xwíyíá yayí winípaxí Goríxo xwíoxíyo mímeámí nerí píráníní umenwéaní nání wáí nurímerí re urímenínigíní, “Seyíné íwí yarígfáyí ríwímíní nímamoro nísaníro nweáfríxíní.” urímearíná xíó xegí wíepísaríní wé wúkaú síkwí waú o t́níní nawíní nemero ² apíxí wíwa ení o t́níní nawíní nemero —Wíwa símíxí t́gfíwamí Jisaso naní imíxírí wíwa imíó díńí xíxéroaríní t́gfíwamí míxí umáínírí wíaríníwa wígfí yoí ríwaríní. Wí Maríaíríní. Aní yoí Magídara dání enagí nání ímí yoí Magídara dání Maríaíyí wírínínífríní. Í Jisaso imíó wé wíúmí dání waú díńí xíxéroaríní

míxí umáinowáriníriní. ³ Apíxí ámi wí Xusao — O míxí ináyí Xerotoyá bosíwí woríní. Omí xiepi í xegí yoí Joanaíríní. Ámi wí Sasanaíríní. Íwa tñní ámi wíwa ení wigí nígwí tñní aiwá bí imímí ero Jisasomí tñní xegí wiepísariñowami tñní mírañí níwiyiro númí wagíáríní.

Ewayí ikaxí wití siyí wiároní nániríní.

⁴ Oxí apíxí obaxí añí ayí ayo dání Jisaso tññí e nání níbimiro awí eánaríná o ewayí xwíyíá rípi uríñiniginí, ⁵ “Ámá wo o xegí omíñíyo wití siyí níwiároa umínirí nání nurí ríxa xwíá yuní ikíxeáríníñe píraníñí níwiárorí aí wí ófíyo píerófyí ámá wí ófíyo nípuríná xwíriníwí osaxíro íñí níbírí mímání erí eníñiniginí. ⁶ Ámi wí síñá ínímí yapíníñáná xwíá seáyí e onímíapí eníyo píerófyí apaxí mé nerápirí níyapírí aiwí iniígí mírúníñagí nání apaxí mé yíweáríníñiniginí. ⁷ Ámi wí emí pípiñí aríkiáríníñe wiáronífyí emí pípiñíyo dání nawíní nerápmáná emí xenwíráríñagí nání wití ayí urí eníñiniginí. ⁸ Ámi wí xwíá naníyo wiáronífyí nerápirí níyapírí ná níweríná aga dññí nímorí íá míropaxí weníñiniginí.” Ewayí xwíyíá e nuríríná re urayíníñiniginí, “Aríá tígíáyíné ewayí xwíyíá raríñá rípi nání aríá ókiarí nímónípoi.” urayíníñiniginí.

“Rípi nání ewayí xwíyíá seararíñiní.” uríñí nániríní.

⁹ Xegí wiepísariñowa ewayí xwíyíá apí míkípi nání yaríñí wíáná ¹⁰ o re uríñiniginí, “Xwíyíá eníñá dání ‘Goríxo xwioxíyo mímeámí nerí

seamenᵋweanfárini.’ niriiri ínimí imóniᵋᵋpí nioní wíá searókiamoariᵋᵋni. E nerí aiwi ámá nioní dᵋᵋᵋ mᵋnᵋkwíró wigí dᵋᵋᵋ tᵋnᵋ néra waríᵋᵋáyí nioní ewayí xwiyíá nurewapiyiríná wíá rókiamoagí Aisaiayoí riniᵋᵋo niriiri ríwamiᵋᵋᵋ eanᵋᵋpa siᵋᵋwí naníro aríá niro nero aiwi mᵋkᵋpí nání nᵋᵋᵋá imónipírixiᵋᵋniri ewayí xwiyíáni uréwapiyarᵋᵋni.

Wití siyí wiáronᵋᵋ mᵋkᵋpí nání áwanᵋᵋ urᵋᵋᵋ nániriᵋᵋni.

¹¹ “Ewayí xwiyíá mᵋkᵋpí ripiriᵋᵋni. Wití siyí nání riniᵋᵋᵋpí ayí xwiyíá Gorixoyániᵋᵋᵋ imóniniᵋᵋ.

¹² Ámá wí siyí óf maᵋᵋᵋpámi piéroríyᵋᵋniᵋᵋᵋ imóniniᵋᵋ. Ayí xwiyíá Gorixoyá aríá niwiro aiwi axíná obo niᵋᵋiri ayí xwiyíá oyápi dᵋᵋᵋ móáná o yeáyí uyimᵋᵋxemeaniginiᵋᵋri mᵋriᵋᵋrakí niwiri xwiyíá oyá wigí xwioxíyo dání emí mᵋimeámí yárarᵋᵋᵋriᵋᵋni.

¹³ Ámá wí wití siyí síᵋᵋá ínimí yapiniᵋᵋᵋnáná seáyí e xwíá onimiápi eᵋᵋᵋnáná wiáronᵋᵋᵋyᵋᵋniᵋᵋᵋ imóniniᵋᵋ. Ayí xwiyíá Gorixoyá aríá niwiróná yayí niwiniri xᵋᵋᵋdaníro yaríná xwiyíá ná ínimí pipiᵋᵋᵋniᵋᵋᵋ mᵋwáriᵋᵋᵋᵋᵋᵋ nání anᵋᵋᵋᵋ xᵋᵋᵋdaríᵋᵋᵋᵋᵋᵋᵋ. Xwiyíá oyápi xᵋᵋᵋdaníro yarᵋᵋᵋᵋᵋᵋᵋᵋ nání ámá wí niᵋᵋiᵋᵋro nepa eᵋᵋᵋ neániro ríá xᵋᵋᵋdarᵋᵋᵋᵋᵋniᵋᵋri iwamíó wíwapiyíáná pᵋᵋᵋni wiáraríᵋᵋᵋᵋᵋᵋᵋni.

¹⁴ Ámá wí wití siyí emí pipiᵋᵋᵋᵋ aríkiáriᵋᵋniᵋᵋᵋ wiáronᵋᵋᵋyᵋᵋniᵋᵋᵋ imóniniᵋᵋ. Ayí ení xwiyíá Gorixoyá aríá niwiro aiwi wigí yaríᵋᵋᵋᵋᵋᵋᵋᵋ siᵋᵋni niᵋᵋxᵋᵋᵋᵋᵋᵋᵋᵋᵋ amípi xwíáyo dánᵋᵋᵋ nání dᵋᵋᵋᵋ obᵋᵋbaxí moro ‘Amípi wí nioní mᵋniᵋᵋmúropa onini.’ yaiwiro amípi wí nání niwimóníro ‘Aríᵋᵋ meámíáríani?’ yaiwiro

wiáriŋagíá epówa mipáwipaxí enagi ²⁰ áamá wí áwaní re urígíawixini, “Dixí rínáí tñí rígwáowa tñí síŋwí rananíro nání bífamí bíraiyí roŋoi.” uríagíá aí ²¹ o re uríŋínigini, “Áamá re ŋwixapígíá tiyí, xwíyíá Goríxoyá aríá wiro xixení ero yarígíáyí, ayí gí inókíwáníŋí níríxímeáowáníŋí imóníŋoi.” uríŋínigini.

Ipi imeamkwí yaríŋagi samíŋí imíxíŋí nánírini.

²² Íná sá wíyimi Jisaso tñí xegí wiepísaríŋowa tñí ewéyo nípixemoáníro o re uríŋínigini, “Ípíyo jíaríwámíni dání oxemoaneyí.” nurírí nímeámí nuro ²³ ipíyo nímeámí waríná Jisaso ríxa sá winíagi sá weŋáná re eníŋíní. Ríwípí xwé wí níweapírí ipíyo níxemi nurí ewéyo iniígí mímeámí yaríná awa ríxa iniígí namipaxí yaríŋagi nainenimí ²⁴ nuro saiwiárf níwimáná re urígíawixini, “Neamemearíŋoxini, neamemearíŋoxini, ríxa iniígí namianí aŋwí ayorini.” uráná Jisaso níwiápínimeari imíŋí yaríŋípimí tñí iniígí reakíkwíí yaparíŋípimí tñí míxí nurírí “Píni wiárei.” uráná re eníŋíní. Píni níwiárfíná imíŋí mé nerí iniígí samíŋí weárfí eníŋíní. ²⁵ Ríxa imíŋí mé nerí iniígí samíŋí weárfí éáná o wiepísaríŋowami re uríŋínigini, “Soyíné díŋí miníkwíropa pí nání yaríŋoi?” uríagi awa wáyí ero ududí ero nero re rínígíawixini, “Áamá royí imíŋí tñí iniígí tñí sekaxí uráná amáníŋí aríá wíí royí goríani?” rínígíawixini.

Imfó mîxí umáínáná odípí iniigí naminí nániríní.

²⁶ Awa ewépa nîmeáa nuro ipí Gaririyo jîarîwámîni aní bi xegí yoí Gegesayi rinîñpî tîñí e niwiékînimearo ²⁷ Jisaso nayoari rîxa xwíáyo éf ronáná áamá aní apimî dání wo —Omî imfó wí xîxéroarîñorîni. Eníná dání iyaxí aikí miyíní néra urî aní wíyo miñweapa erî áamá xwáripá tîñí enî ñwearî yarîñorîni. ²⁸ O Jisasomî sîñwí nîwînrîfná xwamiání nîrîrî Jisasomî agwí rîwámîni nîpîkînimearî ímí tîni re urîñîniñîni, “Jisasoxî, niaíwí Ñwá seáyî émi ñweañoyáoxî, pí neaimînrî barîñîni? Nionî wauní re rîrarîñîni, ‘Xeanîñí wí mîneaikáripáni.’ rîrarîñîni.” nurîrî ²⁹ Jisaso sekaxí “Imfóyîné áamá romî pîni nîwiárîmî úpoyî.” urí enagî nánî Jisasomî e nurîrî —O imfó íníná dîñí xîxéroarîñî enagî nánî xegí áamá omî fá nîxero gwí wîrî tîni ainîxí ikasfá inîñí wîrî tîni nîjiro awí menweañagfá aiwî gwí jîápî narîkiárîmî imfó áamá dîñí meanje nánî sayá nîméra wayarîñorîni. ³⁰ Omî Jisaso yarîñí re wiñîniñîni, “Segí yoí píxîni?” uríagî imfowa xwé obaxí mîrónîñagfá nánî re urígfawixîni, “Negí yoí Rijoniyî —Yoí mîkí ayí mîxí nánî xwé obaxí gwí mónarîgfá nánîni. Yoí e rinîñwîni.” nurîro ³¹ wauní rîxîñí re urayigfawixîni, “Joxî none mîxí nîneamánowárîfná sirîrîkí yoparí bi mimónîñîyi tîñí e Gorîxo xeanîñí neaikáriníe nánî mîxí mîneamánowárîpaní.” nurîro ³² odípí xwé obaxí dîwíyo wiároarîniñagfá nîwînrîro wauní re urígfawixîni, “Imfone odípíyo rîwîmîni oxîxérópoyînrî sîñwí

neaniriréini?” uríagíta o xe oépayiniri sɨŋwí wɨnáná ³³ imíowa áamá omi píní nɨwiárími nuro áamí odipíyo xixéroáná re enɨnigini. Odipí ayí imegí aŋíní omíáyí sapɨpaŋími sɨwá néra ipíyo nɨpáwiro piyí egíawixini. ³⁴ Áamá odipí awí mearoarígíáyí wigí odipí e éagíta nɨwɨnɨro wigí aŋí apimi nání éf nuro áamá e ŋweagíayo áwaŋí urɨro áamá omiŋíyo yarígíayo áwaŋí urɨmero wíáná ³⁵ áamá ayí “Pí ríá eno?” nɨyaiwiro sɨŋwí wɨnanɨro nání nɨbɨro Jisasó tɨŋí e nɨrémero wenɨŋí éfáyí wɨnígíawixini. Áamá imíó xixéroarɨŋo riwo aikí yíniri dɨŋí sɨxí yíniri nemáná Jisasoyá sɨkwí tɨŋí e éf ŋweaŋagí nɨwɨnɨro wáyí nero yaríná ³⁶ áamá Jisasó imíó mɨxí umáinowáríagí sɨŋwí wɨnítáyí Jisasó imíó sayá mearɨŋomi píranɨŋí wimixíí nání repíyí nɨwiróná ³⁷ áamá ayí níní aŋí Gegesa dáníyí tɨnɨ áamá aŋí apimi midimidáni ŋweagíáyí tɨnɨ wáyí xwé níkarɨnɨro nání Jisasómi wauní re urígíawixini, “ ‘Nene píní nɨneawiárími ouní.’ neaimónarini.” uríagíta o áamí ewéyo nɨpɨxemoániri umɨniri yaríná ³⁸ áamá imíó mɨxí umáiníó wauní rixɨŋí “ ‘Nionɨ tɨnɨ owaiyi.’ nimónarini.” urarɨŋagí aí Jisasó xegí aŋí e nání nurowáriri re urɨŋinigini, ³⁹ “Dixí aŋí e nání nurí Gorixo síípi nání dixí áamáyo repíyí nɨwirí ŋwearí u.” uríagí o Jisasómi píní nɨwiárími nurí aŋí apimi nɨpimini Jisasó wíípi nání repíyí wiemenɨnigini.

Apixí ragí anɨŋí pwarɨŋí wími naŋí imixiri miái pení wími naŋí imixiri ení nánirini.

⁴⁰ Jisaso ámi ipíyo jfaríwámíni iwiékíni meáána ámá obaxí e epíroyí ero o nání xwayí nanírí ñwearo egfáyí omí yayí níwiro yaríná re eníinigíni. ⁴¹⁻⁴² Ámá áminá wigí rotú ańí wiwá meñweañí wo —O xegí yoí Jairasoríni. Miái ná wímíni xanoríni. O níbírí Jisasoyá síkwí tńń e nípíkínimearí xfo xegí miái —Í xwiogwí wé wúkaú síkwí waú imóníńíríni. Í ríxa nípémínrí yaríńagí nání xano Jisasomí wauní ríxíńí re uríńinigíni, “Gí miáimí naní imíxírí nioní tńni gí ańíyo nání níwaníréwi?” uríagi o “Ananíríni.” nurírí awaú óf e waríná ámá e epíroyí egfáyí nuxíđiro Jisasomí ikwíkwierí waríná ⁴³ apíxí wí —Í xegí ragí aníńí pwaríná xwiogwí wé wúkaú síkwí waú múroníńíríni. Ámá obaxí naní imíxaníro níyayíríńí aí naní wí mimóníńíríni. ⁴⁴ Í “Jisasoyá iyfáyoni amáf níronírínáyí, ámi naní imónímfíni.” níyaiwia níxíđírí ríwímí dání oyá iyfá sírfwíyo amáf rónáná re eníinigíni. Ragí aníńí pwaríńípí yeáyí síkiáríńinigíni. ⁴⁵ Yeáyí síkiáráná Jisaso re ríńinigíni, “Amáf go níronígoi?” ríagi amá nńni “Oweoi, nionimani. Nionimani.” níra waríná xegí wiepísaríńí wo Pitaoyí ríńińo re uríńinigíni, “Neamemearíńoxíni, amáf epíroyí nísiro ikwíkwierí nísi ga waríńoi.” uríagi aiwí ⁴⁶ Jisaso re ríńinigíni, “Nepa amáf wo amáf níronígoi. Nígí ení eáníńí bí níníwárími amáf womí naní imíxíagi nainenírí nání raríńíni.” ríagi ⁴⁷ apíxí í yumí mepaxí wimóníagi níwínrí óf néra ańwí e níbírí oyá símímanírfíwámíni nípíkínimearí oxí apíxí nńni síńwíyo dání

wíá re rókiamóniḡiḡiḡi, “Niíni ḡí ragí aniḡiḡi pwarḡiḡiḡi nání Jisasomi amáí róníni. Omí amáí níróniríiná ríxa naní imóníni.” uríagí⁴⁸ o re urḡiḡiḡiḡi, “Miaé, jíxi dḡiḡi níníkwírorí nání naní imóníni. Ámi ayá misinipa nerí kikiíá néra ui.” nuríri⁴⁹ siní ímí e uraríiná ámá wo rotú aḡiḡi meḡweaḡoyá aḡiḡi e dání nḡbiri omí re urḡiḡiḡiḡi, “Uréwapiyarḡiḡiḡi siní ayá wí murḡweapaní. Dḡíxí miáí ríxa péniḡiḡiḡi.” uríagí⁵⁰ Jisaso aríá e níwiri re urḡiḡiḡiḡi, “Dḡíxí miáí péí aiwi wáyí mepaní. Nioni dḡiḡi níkwíróánáyí, í ámi naní imóníniḡiḡi.” nurími nurí⁵¹ aḡiḡi nípáwiríiná ámá wí nawíni opáwianeyíniḡiḡi sḡiḡiḡi mḡwḡiḡiḡi nerí sa xegí wiepḡsarḡiḡiḡi Pitao tḡni Jono tḡni Jemiso tḡni miáími xínái tḡni xano tḡni ayí tḡniḡi nípáwiro⁵² ámá nḡni ḡwí earo ámíxíá mero yarḡiḡiḡi nání Jisaso re urḡiḡiḡiḡi, “ḡwí eaaríḡiḡiḡi pḡni wiáríḡiḡi. Niperí mḡweníni. Sa sá wení.” uráná⁵³ ayí “Í ríxa píyíxíni.” níyaiwiro nání ríḡiḡi uríagíá aí⁵⁴ o íyá wépámi íá nímaxírimáná ímí tḡni “Miá ríxíni, wiápḡniḡiḡi.” uráná re eḡiḡiḡiḡi. ⁵⁵ Miáí ámi dḡiḡi sḡíxí wínáná apaxí mé wiápḡniḡiḡiḡi. Ríxa wiápḡniḡiḡiḡi Jisaso xaniyaúmi “Aiwá bḡ umeaíḡiḡi.” uríagí⁵⁶ ayaú ududí ikáríniḡiḡi Jisaso ḡwí ikaxí re urḡiḡiḡiḡi, “Aíḡiḡi nioni éapí nání ámá wíyo áwaní murḡpaní.” urḡiḡiḡiḡi.

9

Wiepḡsarḡiḡiḡi eḡiḡi sḡíxí weámíxowáríri sekaxí uríri eḡiḡi nániríni.

1-2 Jisaso xegí wiep̄sar̄iŋí wé wúkaú síkwí waú awami “Awí eán̄poyi.” nur̄iri awa simixí xixeḡín̄ nan̄í imix̄ip̄r̄i nán̄i ero im̄fó n̄n̄i mixí umá̄inowár̄ip̄r̄i nán̄i ero ep̄r̄fa nán̄i kwíyí bi niwir̄i en̄í sixí eán̄iŋí bi niweám̄ixowár̄iri re urowár̄iŋ̄in̄iḡin̄i, “Soȳné an̄í ayí ayo nemero Gor̄ixo xwiox̄íyo m̄imeám̄í ner̄i seamen̄wean̄fa nán̄i wá̄f ur̄imero simixí yar̄iḡf̄áyo nan̄í imix̄imero é̄r̄ix̄in̄i.” nurowár̄ir̄fná ³ re ur̄iŋ̄in̄iḡin̄i, “Ami ami wagwí wagwí nuro ur̄fn̄ip̄r̄i nán̄i seḡí am̄ip̄i bi niimeám̄i mupani. Eraŋ̄ir̄ani, íá árupian̄ŋ̄ir̄ani, aiwáran̄i, niḡw̄ir̄ani, iȳfá wúkaúran̄i, niimeám̄i mupani. ⁴ Wá̄f nemer̄fná an̄í bimi nīrémor̄fnáȳf an̄í iwam̄fó nuro páwí̄f̄áyo wé̄r̄ix̄in̄i. Rixa ámá an̄í apimi ŋweaḡf̄áyo nuréwap̄iyimáná an̄í axiwám̄in̄i niŋweaḡf̄isáná ‘Ámi an̄í bimi nán̄i owaiyi.’ niyaiwir̄fnáȳf an̄í axiwám̄i dán̄i p̄fn̄i niwiár̄imi ú̄f̄isix̄in̄i. ⁵ Wá̄f nur̄imer̄fnáȳf an̄í bimi nīrémor̄fná ámá e ŋweaḡf̄áȳf ‘Neḡí an̄í t̄íyo íwip̄poyi.’ mīsear̄ipa eán̄áȳf, ámá ayí diŋí ‘Newan̄iŋene ikár̄in̄iŋwáȳf nán̄i awaú nene nán̄i ámi mīb̄ipa ep̄isi nán̄i iyí rīyár̄ii?’ yaiwip̄r̄i nán̄i síkwíyo xw̄fá sík̄ xén̄iŋ̄ip̄i p̄r̄f̄ wiaik̄im̄f̄ nīyár̄im̄i ú̄f̄r̄ix̄in̄i.” Sekax̄í e nur̄f̄isáná en̄áná ⁶ awa omi p̄fn̄i niwiár̄im̄i nuro an̄í bi bimi nán̄i numiro xw̄iȳfá nan̄í yayí win̄ipax̄f̄p̄i wá̄f ur̄imero simixí eḡf̄áyo nan̄í imix̄īro néra uḡf̄awix̄in̄i.

Xeroto Jisaso nán̄i ayá s̄w̄f̄ uroŋ̄í nán̄ir̄in̄i.

⁷ Gap̄iman̄í Xeroto Jisasoyá wiep̄sar̄iŋowa yar̄iḡf̄ápi nīp̄in̄i nán̄i ar̄fá niwir̄i udud̄f̄

nɪwɪnɪrɪ ɲweaɲáná áamá wí emɪmɪ́ apɪ yarɪɲagɪ́a nánɪ re nɪra ugɪ́awɪxɪnɪ, “Jono xwárɪpáyo dánɪ rɪxa nɪwɪáɪpɪnɪmearɪ rɪ́a yarɪnɪ?” nɪra warɪ́ná ⁸ áamá ámɪ wí re nɪra ugɪ́awɪxɪnɪ, “Gorɪxoyá wɪ́a rókiamoagɪ́ Iraiɲaoyɪ rɪnɪɲo, mɪ́pé aɲɪnamɪ peyɪɲo rɪxa sɪɲánɪ nɪmónɪrɪ rɪ́a yarɪnɪ?” nɪra warɪ́ná áamá ámɪ wí re nɪra ugɪ́awɪxɪnɪ, “Enɪ́ná Gorɪxoyá wɪ́a rókiamoagɪ́a wo rɪxa nɪwɪáɪpɪnɪmearɪ rɪ́a yarɪnɪ?” nɪra warɪɲagɪ́a nánɪ ⁹ Xeroto ududɪ́ nɪwɪnɪrɪ re rɪɲɪnɪgɪ́nɪ, “Nɪwanɪɲonɪ ráná Jonomɪ sɪɲwɪ́ mɪɲɪ́ wákwigɪ́awɪxɪnɪ. E nerɪ aɪwɪ́ áamá nɪonɪ arɪ́a e wɪarɪɲá royɪ́ gorɪ́anɪ?” nɪrɪrɪ Jisasomɪ sɪɲwɪ́ owɪnɪmɪnɪrɪ yayingɪnɪgɪ́nɪ.

Áamá 5,000 apimɪ aiwá mɪnɪ wɪɲɪ́ nánɪrɪnɪ.

¹⁰ O xegɪ́ wáɪ wurɪmeɪarɪgɪ́áwa ámɪ xɪ́o tɪɲɪ́ e nánɪ nɪbɪro wɪgɪ́ néra ugɪ́ápɪ nánɪ repɪyɪ́ nɪwimáná eɲáná o awa tɪnɪnɪ nerɪmeánɪro áamá nɪnɪ pɪ́nɪ nɪwɪárɪmɪ nuro wɪgɪ́pɪ́ aɲɪ́ wɪyo xegɪ́ yoɪ́ Betɪsaidayo nánɪ warɪ́ná ¹¹ oxɪ́ apɪxɪ́ obaxɪ́ Jisaso tɪ́nɪ wɪepɪsarɪɲowa tɪ́nɪ aɲɪ́ apimɪ nánɪ pwarɪɲagɪ́a nɪwɪnɪro númɪ nuro omɪ wímeááná o yayɪ́ nɪwɪrɪ xwɪyɪ́á “Gorɪxo xwɪoxɪ́yo mɪmeámɪ́ nerɪ seamenɲewanɪ́a nánɪ seyɪ́né nɪsanɪro éfɪrɪxɪnɪ.” uréwapɪyɪrɪ sɪmɪxɪ́ egɪ́áyo naɲɪ́ imɪmɪxɪmɪ́ erɪ yarɪ́ná ¹² wɪepɪsarɪɲɪ́ wé wúkaú sɪkwɪ́ waú sogwɪ́ nokepá imónáná Jisasomɪ nɪbɪro re urɪgɪ́awɪxɪnɪ, “Áamá onɪ́ wówɪ́ re mɪɲweaɲagɪ́a nánɪ áamá epɪ́royɪ́ egɪ́a tɪyɪ́ aiwá nɪro sá wero epɪ́rɪ́ nánɪ omɪɲɪ́ aɲɪ́ amɪ amɪ mɪrɪnɪmɪɲɪ́yo nánɪ uro aɲɪ́ apɪ́ apɪ́ ikwɪ́rónɪɲɪ́yo

nánì uro oépoi.” uríagí aí ¹³⁻¹⁴ o re urìṅnigìṅnì, “Aiwá nìpírì sewanìṅoyíné mìnì wípoyì.” uríagì re urìgíawixìṅnì, “Negí aiwá xwé menìṅnì. Bisíkerfá wé wú enáná peyí waúnìrìṅnì.” nurìro áamá oxí 5,000 e ṅweanagí nánì re urìgíawixìṅnì, “None nurane aiwá bì mepa neríṅnáyí, aríge mìnì wianíwìṅnì?” uríagí o re urìṅnigìṅnì, “Ámá t́yo re urípoyì, ‘Seyíné áamá 50 50 maxìrìṅnì wí e wí e nìṅweaxa úpoyì.’ urípoyì.” uríagì ¹⁵ awa axípi e uráná áamá nínì 50 50 maxìrìṅnì wí e wí e nìṅweaxa nuro ṅweanáná ¹⁶ Jisaso bisíkerfá wé wú t́nì peyí awaú t́nì anínamì wenìṅ nìyánìrìṅná aiwá apì nánì Gorìxomì yayí nìwirì kwìkwìrìmí nerì xegí wiepìsarìṅjowa yaní nìwiaupírì mìnì nìwia waríṅná ¹⁷ áamá nínì nìṅnìro agwí ímì uyíáná aiwá nìṅnìro e t́apia wiepìsarìṅjowa nìmeamero soxí f́á wé wúkaú síkwí waú apimì aumaúmì yárigíawixìṅnì.

Pitao “Joxì Kiraisoxìrìṅnì.” urìṅnì nánìrìṅnì.

¹⁸ Śfá wíyo Jisaso xegípi nìṅwearì Gorìxomì xwíyíá rìrìmí nìwirì xegí wiepìsarìṅjowa x́to t́nì ṅweanáná o yarìṅnì re winìṅnigìṅnì, “Ámá oxí apìxí nínì nionì nánì gorìṅnì rarìṅnì?” uríagì ¹⁹ awa re urìgíawixìṅnì, “Wí joxì nánì ‘Jono wayí nìneameaia uṅorìṅnì.’ rarìṅnì. Ámì wí ‘Gorìxoyá ẃfá rókiamoagí Irajiaorìṅnì.’ rarìṅnì. Ámì wí ‘Enìná Gorìxoyá ẃfá rókiamoagí wo rìxa wiápìṅnìmeáfrìṅnì.’ rarìṅnì.” uríagí ²⁰ o re urìṅnigìṅnì, “Ayí e nìṅnìro aiwì sewanìṅoyíné nionì nánì gorìṅnì rarìṅnì?” uríagì Pitao re urìṅnigìṅnì, “Joxì Kiraisoyì rìṅnìṅoxì, áamá

Isirerene yeáyí neayimixemearfa nánì negí aríowayá xwíá piaxíyo dánì iwiaroníoyí rìníḡoxírìní.” urìḡínìḡínì.

Jisaso áwaní “Nínìpìkipíríárìní.” urìḡínì nánìrìní.

²¹ Pitao e uríagí aí o ḡwí ikaxí nurìrì aríá jiyíkí norì re urìḡínìḡínì, “Aga bí onìmiápi áamá wíyo murìpanì. ²² Áamá imónìḡáonì xeanìḡ obaxí níkáripíríárìní. Negí Judayí mebáowa tñní apaxípanìḡ imónìḡíá xwéowa tñní ḡwí ikaxí eánìḡpì mewegíáwa tñní nionì ríwí nìmóáná wa nìpìkipíríárìní. E nerì aiwí sía wíyau wíyi óráná ámì wiápínimeámíárìní.” urìḡínìḡínì.

²³ Xwíyíá rìpì enì nowamìní urayìḡínìḡínì, “Áamá goxì goxì ‘Jisasomì ouxídìmìní.’ nìyaiwirínáyí, re éríxìní. Amìpì ‘Nionì níḡpì nánì oemìní.’ yaiwíyí dḡḡ peá nìmorì re yaiwírìxìní, ‘Nionì Jisasomì xídarìḡagì nánì áamá wí xeanìḡ nìrì nìpìkìrì nìnìrì aí ayí ananìrìní.’ nìyaiwirì nionì nìxídfíríxìní. ²⁴ Áamá goxì goxì nionì Jisasomì dḡḡ nìwìkwírorì xídarìḡagì nánì nìpìkipírìxìnírì xewanìḡoxì éf nìmenìrínáyí dḡḡ nìyìmìḡ imónìḡ anìḡ ḡwearfa nánì mearfámanì. E nerì aiwí áamá goxì goxì éf mìmenìpa nerì ‘Nionì Jisasomì dḡḡ nìwìkwírorì xídarìḡagì nánì nìpìkìrìónáyí, ayí ananìrìní.’ yaiwiarìḡ goxì goxì dḡḡ nìyìmìḡ imónìḡ anìḡ ḡwearfa nánì mearfárinì. ²⁵ Áamá wo nionì mìnìxídfí iyíá íá níḡwí amìpì emeámìnírì nánìní néra nurì nìmeáísáná xewanìḡo anìḡínì ikeamónáná oyá amìpì anìḡ nìxìrìrì

ḡweanfárfani? Oweoi!” nuriri ²⁶ re uriniginini, “Ámá nioni nání ayá siniri xwiyfá nioni rarinjapi nání ayá siniri neri nání minixdipa yarinj goxi goxi ámá imóninjáoni ámi niweapirfna ikíninjáoni weapiri wfá nioniyá tñni gí ápoyá tñni anfnajowayá tñni nipiróa weapiri emfáoni eni joxi nání ayá niniri re ririmfárinini, ‘Oweoi, nioniyáoximani.’ ririmfárinini. ²⁷ E neri aiwi wiyfne re rogfa tiyfne sinini mipewa egfami enána Gorixoxwioxfo mimeamf neri seamenjweanfapi wiyfne sinjwfi winiprfárinini.” uriniginini.

Jisaso nikfirixegf bi imóninj nánirini.

²⁸ E nurifaná rixa sfá wé wfúmi dánj waú wo óráná o Gorixomi xwiyfá ririmf wini Pitaomi tñni Jonomi tñni Jemisomi tñni niwirimeami dfwf xwé bimi nání niyiro ²⁹ o Gorixomi xwiyfá urarfna re eniginini. Xegf smimanj xegf biriri rapirapf yinijú eni apfa weri apianjwininj xwinfa eari neri enána re eniginini. ³⁰ Ámá pfné o tñni nawini xwiyfá ririgííwaúyí — Awaú Gorixoyá wfá rókiamoagííwaú Moseso tñni Irajao tñnirini. ³¹ Awaú ikínigííwaú éf nironapiri Jisaso tñni o xwfa tfoyo pñni niwiárimini ámi anfnami nání nipeyirfna Jerusaremio perini ámá niyoni nání wiiri enfapi nání xwiyfá rinarfna ³² Pitao tñni nikumixiniri emearigííwaú tñni xami sá winarinjagi sá wegííwa, sainfowa niwiáfnimearo weninj éfáyí winigííawixini. Jisaso ikíninjo rojagi niwiniro ámá nawini rogííwaú eni niwiniro ³³ awaú Jisasomi rixa pñni niwiárimini waniri yarinjagfi niwiniro

Pitao diŋf nɪpɪkwɪnɪ mɪmó “Píoi urɪmɪnɪ?” nɪrɪnɪrɪ Jisasomɪ úrapí xwɪyɪfá re urɪŋɪnɪgɪnɪ, “Neamemearɪŋoxɪnɪ, none re nɪŋwearɪnáná nanɪrɪnɪ. Anɪ pɪpákɪ wíkaú wí, joxɪ nánɪ wíwáyɪ, Moseso nánɪ wíwáyɪ, Irajao nánɪ wíwáyɪ oseamɪrɪyaneyɪ.” nurɪrɪ ³⁴ sɪnɪ e urarɪnáná agwɪ wí nɪyapɪrɪ awamɪ rɪtɪ wɪmɪnɪrɪ yarɪŋagɪ nɪwɪnɪro wáyɪ yarɪnáná ³⁵ agwɪ apɪmɪ dánɪ xwɪyɪfá bɪ re rɪnɪŋɪnɪgɪnɪ, “Gɪ niaíwɪ royoi, nɪwanɪŋonɪ rɪpeanɪomɪ arɪfá wípoyɪ.” ráná ³⁶ wenɪŋɪ éfáyɪ wɪnɪgɪfawɪxɪnɪ. Jisaso xegɪ xewɪnɪ ronɪagɪ nɪwɪnɪro xwɪyɪfá marɪ wɪwanɪŋowa sɪŋwɪ wɪnɪfapɪ nánɪ íná ámá wíyo áwanɪ murɪpa egɪfawɪxɪnɪ.

Íwɪ imó diŋf xɪxéroarɪŋf womɪ nanɪ imɪxɪŋf nánɪrɪnɪ.

³⁷ Sá e wegɪfáwa wɪfapɪ tɪnɪ nɪwɪapɪnɪmeámɪ dɪwɪyo weapáná oxɪ apɪxɪ obaxɪ epɪroyɪ egɪfáyɪ o tɪnɪ órorɪ nɪnɪro ³⁸ ámá apɪ epɪroyɪ egɪfapɪmɪ dánɪ wo nɪwɪapɪnɪmearɪ rɪfaiwá re urɪŋɪnɪgɪnɪ, “Nearéwapɪyarɪŋoxɪnɪ, gɪ íwomɪ sɪŋwɪ owɪnɪnɪrɪ nánɪ waunɪ rɪxɪŋɪ rɪrarɪŋɪnɪ. O gɪ niaíwɪ ná wonɪrɪnɪ. ³⁹ Imó xɪxéroáná o makɪrɪwɪ nɪmorɪ rɪxa meanɪf nearɪ móáná sinapɪxwɪnɪ iwénɪrɪ meákɪkwɪfá erɪ yarɪnáná omɪ xwɪrɪxwɪrɪfá nɪkɪxerɪ rɪxa ayáɪnɪ mewɪnarɪŋagɪ nɪwɪnɪrɪnáná pɪnɪ wɪararɪŋɪrɪnɪ. ⁴⁰ Dɪxɪ wɪepɪsarɪŋowamɪ waunɪ rɪxɪŋɪ ‘Imó gɪ íwomɪ xɪxéroarɪŋɪyɪ mɪxɪ umáɪnowárɪpoyɪ.’ urɪfá enɪagɪ aɪwɪ awa wí e epaxɪ menɪnɪ.” urɪfagɪ ⁴¹ Jisaso re rɪŋɪnɪgɪnɪ, “Ámá agwɪ tɪyɪfá né ŋweagɪfáyɪfá né, nionɪ diŋf mɪnɪkwɪropa ero xɪŋwɪnɪ moro yarɪgɪfáyɪfá né, ‘Jisaso ínáná

renini nene tñi niñwearane arirá neainfáriní. riyaiwiarinjoí?” niriñ xanomí re uriniginini, “Dixí íwo añwí re nimeámí bei.” urfagi ⁴² íwomí siní nimeámí baríná imfó meañf eáaná siririnwí néra piéróagi aí Jisaso imfomí mixf numáinowárimáná niaíwomí nanf niwimixiri ámí xanomí mñi winiginini. ⁴³ Mñi wíaná áamá nñi Gorixoyá enf eáinif Jisaso éfpi nání ududf nero “Ayikwiraní?” yaiwigfawixini.

Ámi áwanf “Niñipikipfáriní.” urinif nánirini.

Áamá nñi Jisaso yarinifpi nání ududf yaríná o wiep+sarinjowami re uriniginini, ⁴⁴ “Piráninif arfá nípoyí. Nioní arfá enjyo searémoarinini. Anfnami dñf áamá imóninjoní áamá wíyo miyf nuripfáriní.” urfagi aiwi ⁴⁵ awa xwiyfá api Gorixoyá dñf tñi inimi imóninjoní nání piráninif nijfá mimónipa nero mfkfpi nání yarinif wianiri éfáyf wáyf niwiro nání masistá wigfawixini.

“None go go seáyí e imónirfeninjoí?” rinigfá nánirini.

⁴⁶ Wiep+sarinjowa ximiximf niniro “None go go seáyí e imónirfeninjoí?” rinaríná ⁴⁷ Jisaso wigf xwioxfyo adadf niwiri awa e yaiwiarinjagfa niwiniri nání niaíwí bi nimeari xfo tñf e éf nuráiri ⁴⁸ awami re uriniginini, “Áamá woxi goxi goxi nioní ninixfdiri nání niaíwí r+pimi peayf m>wianf wéyo nimerfnáyf apimini mimearinini. Nioní ení wéyo nimerf gf ápo nirowárenap+jomí ení wéyo umerí yarinini. Soyfné woxi ‘Nioní awami inimi niwurñiri sanf ourápmiñi.’ yaiwinarinjo oyf seáyí e imóninjoní.” uriniginini.

“Ámá midáni miró segf táfámini imónigfáyíriní.” uríηf nániríní.

⁴⁹ Wiepísariηf Jono re uríηiniginí, “Neamemearíηoxíní, none ámá wo yoí joxiyá nírírí imfó mǵxí umáinowárariηagi síηwí nǵwínríná o none mǵneaxfǵdǵpa nerí yariηagi nání mepa oeni uríηwaniginí.” uríagi aí ⁵⁰ Jisaso re uríηiniginí, “Ámá oríwámí dání miró segf tǵfǵmíní imóníηoríní. Ayínání e mepa oenírí pí nání uríǵfawixíní?” uríηiniginí.

“Omí míraηf mǵwipa oyaneyí.” rǵǵáyf nániríní.

⁵¹ Rǵxa Gorǵxo Jisasomí aηǵnamí nání wiríménaǵíní aηwí e imóníηáná Jisaso dǵηf “Nioní Jerusaremíyo nání ouminí.” nǵkwǵrómi nuríná ⁵² xwiyfá yaηf wiowárǵf wí xfómi xámí umeapǵrǵ nání urowáráná awa nuro aηf ámá wigf yoí Samariayf —Ayf Isireriyf tǵnǵ xepǵxepá rónigfáyíriní. Ayfya aηf bimí nǵrémoro Jisaso rǵwíyo biní nání amǵpí píraníηf imǵxanǵro éfáyf ⁵³ ámá aηf apimí ηweáyf Jisaso Jerusaremí nání umínírí yariηagi nǵwínǵro “Míraηf bǵ owianeyí.” mǵwimóní yariηagǵa ⁵⁴ xegf wiepísariηf Jemiso tǵnǵ Jono tǵnǵ e nǵwínírí Jisasomí re uríǵfísixíní, “Ámǵnáoxíní, yawawi ‘Gorǵxo aηǵnamí dání rǵá nǵmamówárénaǵírí ámá tǵyo rǵá nǵnǵ nání ananí ourǵpiyí.’ rǵsimónaríní?” uríagi aí ⁵⁵ o nǵkínímónírí awaúmi mǵxí “E mǵrǵpaní.” nurímí ⁵⁶ aηf ámi bimí nání ugǵawixíní.

Ámá “Orǵxfǵdǵmíní.” uríǵfá nániríní.

57 Óyo waríná áamá wo Jisasomi re uriniginini, “Ami gimini joxi úmni nioni eni númi rixídimemíarinini.” uríagi 58 o áamá royí ení neániri nixínirfeninoiniri re uriniginini, “Síwí sayí xegí siririkí sá weníá nání tñírini. Iní eni xegí yéwí tñírini. E nerí aiwí áamá imóninoniyá sá wémíá nání aní wí menini.” uriniginini. 59 Ámi womi re uriniginini, “Joxi nixídei.” uríagi o re uriniginini, “Xámi xe nuri gí ápo péaná xwíá oweyáriniri síjwí naniriréini?” uríagi aí 60 o re uriniginini, “Áamá nioni dñí minikwíropa yarígáyí ayí eni áamá piyíniní imóninagíá nání wigí áamá péaná xwíá oweyárinipoyiniri síjwí winírixini. E nerí aí joxí xwíyíá Goríxo xegí xwioxíyo míméámí nerí umenweaníá nánipi ami ami wáí uriméirixini.” uriniginini. 61 Ámi áamá wo nibiri re uriniginini, “Ámináoxini, nioni rixídimemíini. E nerí aiwí xámi xegí áamáyo nuri yayí owiemeniri síjwí nanei.” uríagi aí 62 Jisaso ewayí xwíyíá rípi uriniginini, “Áamá omíní mearíní wo níkinimóniri ríwími dání síjwí anáná xíó omíní mearínipi xixeni warínímani.” nuriri re uriniginini, “Joxi eni dñí ninikwírori ninixídfísáná ámi níkinimóniri amípi joxi píni wiárítyí meáminiri nání dñí nimori nerínáyí, omíní Goríxo nání píraníní míwiipa eri oyá xwioxíyo páwipaxí mepa eri imóninini.” uriniginini.

10

Áamá 72 nírípearí yaxwí uowárapíní nánirini.

¹ Jisaso e nurimáná áamá ámi wíyo 72 nírípearí aní xfo unfá ayí ayo nání waúni waúni xámi umeapírí nání nurowárapírí ² re uríñiniginí, “Ámá nioní xwíyí fá yaní seiapowáríáyí, ayí aiwá yóí pírípírí nínírí míní paxíníñí imóníní. E nerí aiwí áamá seyíné aiwá apí mipírí nání obaxí mimóníñoí. Ayínání Goríxo áamá wíní ení aiwá mipíríníñí nimóníro xwíyí fá yayí winí paxípi yaní wiowáripírí nání yaríñí wípoyí.” nurírí ³ re uríñiniginí, “Soyíné óí nioní searíáyo úpoyí. Ámá wí sfwí sayí sipísipí roanarígíápáníñí seaipíríe nání searowáraríñíní.” nurírí ⁴ re uríñiniginí, “Nuróná nígwí wowí bíraní, fá árupianí wúraní, síkwí súraní, nímeámi mupaní. Óí e áamáyo níwínírná yayí níniro e éf míñweapaní. ⁵ Aní wiwámi nípáwiríná yayí níwírí xámi re urírxíní, “Seyíné Goríxoyá díní tíní níwayíróniro onweápoyí.” neaimónaríní. urírxíní. ⁶ Aniwámi xiáwo saníño imóníñagí níwínírná xwíyí fá yayí níwiríná e uríapí mídídí mikíxepaní. Aní xiáwo saníño mimóníñagí níwínírná yayí apí mídídí wikíxérxíní. ⁷ Aní giwí giwámi nípáwiro níñwearíná aiwá tíní iniígí tíní seiapíápí ananí níniro ñweáírxíní. Ayí rípi náníríní. Ámá nígwí omíñí neríná nígwí mearígíápa soyíné wáí nemero nioní omíñí níniiríná iniígí tíní aiwá tíní seiapíáyí nígwíníñí wayí fá nípíríáríní.” nurírí xegí wiepísaríñowa aiwá oneiapípoyínírí aní wiwá wiwámi emepírírxínírí ámi re uríñiniginí, “Aní wiwámi nípáwiro ñweáíwámi dání aní axípmí ámi wiwámi ñweaníro nání mupa éfírxíní. ⁸ Aní

gipi gipimi niremorina aiwa miranji seaianiro 'Anjo nani eini.' nisearimi ufayo numi nuro pi pi aiwa seiapfapi sa anani nfrixini. ⁹ Anji apimi simixi yarigayo nanji wimixiro 'Gorixo xwioxfo mimeami neri piraniji seamenweanfa anwi ayo enagi nani nisaniro nweafxini.' uriro efrixini. ¹⁰ E neri aiwi anji gipi gipimi niremorina ayi niseairimeami wigf anjo nani miseupa eana nuro of anji apimi nani inijoyimi dani re urfrixini, ¹¹ 'Seyne diji re mopri nani, "Gorixo xwioxfo mimeami neri piraniji neamenweaminiri ef aiwi nene api nani mneaimonarjagi nani xfo xeaniji neiapinfarini?" yaiwipri nani xwfa sikf segf anji ripimi daji ai negf sikwfo xenijipi pirf wiaikimf seasiarjwini.' urfrixini." nuriri ¹² re urijnigini, "Nioni aga nepa seararjini. Gorixo ama niyon mi omomximf enajoyimi ama anji Sodom nweaagafay —Enina Sodom nweaagafay rani nikiroa warjagfa Gorixo anjnam dani rfa mamowarana niyon rfa nijinigini. Sfa ayimi ayo Gorixo xeaniji xwe niwiri aiwi ama soyne arfa miseai xe oupoyinri sjwf seanfayo Gorixo xeaniji niwirina Sodom nweaagafayo riniji wininfapi tni xixeni wininfamani. Seayi e muronfarini.

Anji bi bimi nweayf xfomi diji m>wikwroarjagfa urewapijijf nanirini.

¹³ "Isireriyne 'Gorixo nene nani aga wimonarini.' yaiwinarjagfa ai xeaniji o seaikarinfapi ayikwf menjagi nani diji sipi oseaini. Isireriyne anji yof Korasinji rinijoyi

ηweagfáyíné t́nńi ańf yof Betisaida ηweagfáyíné t́nńi awei! Sfá wiyi seyíné majfá seaórínfárínńi. Émáyf ańf yof Taiayí rínńińfyo ηweáyf t́nńi Saidoniyí rínńińfyo ηweáyf t́nńi emimf nionńi seaíwapíyínfapí sńηwí nńwínńiro sńηwíríyf, ayf eńíná nńsanńiro iyfá írkwf wú pánńiro rfá uráwfyo iwieánńiro yanńri egfárínńi. ¹⁴ Gorixo ámá nńyonńi xeanńηf winfáyimi xeanńηf Taia ηweáyo t́nńi Saidonńi ηweáyo t́nńi winfápi t́nńi seyíné seaikárínfápi t́nńi axfpi imónńnfámani. Seyíné seaikárínfápi seáyf e múronfárínńi. ¹⁵ Isíreríyíné, Kapaneami ηweáyíné ‘Gorixo ańfnami nánńi nńeameámńi neayínfárínńi.’ nńyawiwo seáyí e rńyarńηoń? Rfá anńηf wearńηfyo nńseamamówárínfárínńi.” nurńri ¹⁶ wiepńsarńηfyo ámńi re urńńinígínńi, “Ámá gíyf gíyf soyíné wáf urńmearńná arfá seaífáyf nionńi enńi arfá niarńηoń. Gíyf gíyf arfá mńseaipa éfáyf nionńi enńi arfá mńniarńηoń. Nionńi arfá mńnipa éfáyf Gorixo, nńrowárénapńηomńi enńi arfá mńwiarńηoń.” urńńinígínńi.

Ámá 72 imónńgfáwa ámńi Jisasomńi wímeagfá nánńrińńi.

¹⁷ Ámá 72 urowárapńηíyf ámńi dńńf yayf nńyawiwa nńbńro Jisasomńi nńwímearo re urńgfawixínńi, “Ámńnáoxínńi, ámá imfó dńńf xixéroarńηfyo aí none yoń joxiyá nńrńrane mńxń umáńnowáráná ananńi arfá nńneaimńi éf warńηoń.” urńgfá ¹⁸ o re urńńinígínńi, “Soyíné imfóyo mńxń umáńnowárarńná nionńi Seteno —O imfóyo xíráonńηf imónńηorínńi. O

ápiarḡwʹn+ḡḡ aḡnami dání piérónapar+ḡḡḡ wʹn+ḡḡḡḡḡ. ¹⁹ Arʹá nípoi. Nioni enʹ s+ḡḡ eániḡḡ seaiapowár+ḡḡ enḡḡ nání soyʹné weaxʹá tʹn+ wáré tʹn+ anani xórórí ero Seteno, ʹwʹ oépoi+niri seaiwapiyar+ḡḡḡ anani xórórí wiropaxʹrini. E yarʹná wí xw+rʹá seaik+xenʹámanti. ²⁰ E n+seariri aiwi imʹó xixéroar+ḡḡyo m+ḡḡ umá+nowaráná arʹá n+seairo éʹ war+ḡḡ enḡḡ nání seáy+ e nimón+ro yayʹ mepani. Sa r+pi náníni yayʹ époi. Aḡnami íkwʹ áamá wé rón+ḡḡyʹ nání ḡw+rár+ḡḡḡḡḡ segʹ yoʹ eni ḡw+rár+ḡḡḡḡḡ nání yayʹ époi.” ur+ḡḡḡḡḡ.

Gorixomi seáy+ e umenʹf nán+r+ni.

²¹ Kwíyʹ Gorixoyápi uk+kayoḡḡḡ nání axíná yayʹ seáy+mi dání ner+ Gorixomi re ur+ḡḡḡḡḡ, “Gʹ ápo+x+ni, xwʹá im+x+r+ aḡna im+x+r+ enox+ni, wiep+sariḡowa yar+ḡḡḡḡḡ api nání áamá seáy+ e nimón+ro ‘Nioni n+ḡḡp+ d+ḡḡ r+xa n+ḡḡḡ imón+ḡḡḡḡḡ nání go níwap+yin+ḡḡ?’ r+nʹáyo jox+ yumʹí wir+ áamá ‘Nioni niaíwon+n+ḡḡḡ nimón+r+ majʹá imón+ḡḡḡḡḡ nání anani níwap+y+i.’ r+nʹáyo jox+ wʹá rókiamor+ yar+ḡḡḡḡḡ enḡḡ nání seáy+ e r+mear+ḡḡḡḡḡ. Ápe, jox+ ‘E oem+n+.’ simónar+ḡḡḡḡḡ nání rar+ḡḡḡḡḡ.” nuriri ²² re r+ḡḡḡḡḡḡḡ, “Gʹ ápo am+pi xwʹá r+rími n+rími+n+ yanʹwá nání ʹán+ḡḡḡ niepʹxʹniasinʹrini. Áamá wo Gorixomi xewaxo nání x+xen+ n+ḡḡḡḡḡḡ mimón+ni. Gʹ ápon+ x+xen+ n+ḡḡḡḡḡ imón+ni. Áamá wo ápo nání eni n+ḡḡḡḡḡḡ mimón+ni. Xewaxon+ni n+ḡḡḡḡḡḡ. Áamá ‘Xewaxon+ni gʹ ápo nání wʹá orókiamóm+ni.’ yaiwíʹáyʹ, ayʹ eni gʹ ápo nání n+ḡḡḡḡḡḡ imón+ḡḡḡḡḡ.” n+riri ²³ n+ḡḡḡḡḡḡḡḡ

xegí wiep̄sar̄iṅowa wiḡp̄i ṅweaṅaḡa s̄iṅw̄
 n̄iw̄in̄r̄i awam̄n̄i re ur̄iṅin̄iḡin̄i, “Am̄p̄i nion̄i
 er̄i xw̄iȳf̄a r̄ir̄i yar̄iṅápi soȳné s̄iṅw̄ nanaȳíf̄api
 nán̄i Gor̄ixoyá d̄iṅf̄ t̄fn̄i yaȳf̄ seáȳi e dán̄i
 seain̄pax̄r̄in̄i. ²⁴ Gor̄ixoyá w̄f̄a rókiamoaḡf̄a
 obax̄ȳf̄ t̄fn̄i m̄ix̄f̄ ináȳȳf̄ t̄fn̄i am̄p̄i soȳné s̄iṅw̄
 nanar̄iḡf̄api ‘S̄iṅw̄ ow̄inaneȳi.’ n̄ir̄iro aiwi w̄i
 s̄iṅw̄ m̄iw̄in̄pa ero am̄p̄i soȳné ar̄f̄a niar̄iḡf̄api
 ‘Ar̄f̄a owianeȳi.’ n̄ir̄iro aiwi w̄i ar̄f̄a m̄iw̄ipa ero
 yaḡf̄ar̄in̄i. Aȳinán̄i soȳné yaȳf̄ seáȳim̄i dán̄i
 seain̄pax̄r̄in̄i.” ur̄iṅin̄iḡin̄i.

*Ewaȳf̄ ikax̄f̄ Samariaȳf̄ wo x̄eṅw̄f̄ wom̄i wá
 wian̄iṅf̄ nán̄ir̄in̄i.*

²⁵ Ámá ṅw̄f̄ ikax̄f̄ eán̄iṅf̄pi meweḡf̄a wo “Jisaso
 eṅf̄ eán̄iṅor̄f̄ani? Iwam̄f̄o ow̄iw̄ap̄iyim̄in̄i.”
 n̄iyaiwir̄i n̄iw̄iápn̄imear̄i re ur̄iṅin̄iḡin̄i,
 “Near̄ew̄ap̄iyariṅox̄in̄i, nion̄i ar̄ire ner̄i d̄iṅf̄
 n̄iyim̄iṅf̄ t̄f̄ṅáon̄i imón̄im̄f̄ar̄in̄i?” ur̄f̄agi ²⁶ Jisaso
 re ur̄iṅin̄iḡin̄i, “ṅw̄f̄ ikax̄f̄ eán̄iṅf̄pi ar̄ire
 n̄ir̄in̄ir̄i eán̄in̄i? Jox̄i f̄a n̄iror̄f̄n̄a ar̄ire r̄in̄iṅagi
 roariṅf̄r̄in̄i?” ur̄f̄agi ²⁷ o re ur̄iṅin̄iḡin̄i, “Re
 n̄ir̄in̄ir̄i eán̄in̄i, ‘Jox̄i d̄ix̄f̄ Ámin̄a Gor̄ixom̄i
 d̄iṅf̄ six̄f̄ nuyir̄i ner̄f̄n̄a d̄ix̄f̄ xw̄iox̄f̄ o nán̄i yaȳf̄
 osin̄in̄ir̄i er̄i eṅf̄ six̄f̄ eán̄iṅf̄ t̄fn̄i x̄f̄d̄ir̄i d̄iṅf̄
 t̄fn̄i p̄irán̄iṅf̄ w̄ikw̄ror̄i éir̄ix̄in̄i. J̄iwaniṅox̄i
 d̄iṅf̄ sip̄i inar̄iṅf̄pa ámá jox̄i t̄fn̄i ṅweaḡf̄áȳf̄
 nán̄i en̄i ax̄f̄pi sin̄f̄w̄in̄iḡin̄i.’ n̄ir̄in̄ir̄i eán̄in̄i.”
 ur̄f̄agi ²⁸ Jisaso re ur̄iṅin̄iḡin̄i, “Jox̄i x̄ix̄en̄i
 rar̄iṅin̄i. E ner̄f̄n̄áȳf̄ d̄iṅf̄ n̄iyim̄iṅf̄ t̄f̄ṅox̄i
 nimón̄ir̄i an̄iṅf̄ ṅwear̄f̄ar̄in̄i.” ur̄f̄agi ²⁹ ṅw̄f̄
 ikax̄f̄ eán̄iṅf̄pi mewen̄o ámá n̄fn̄i x̄ewan̄iṅo

nánì re oyaiwípoyìnrì “O ñwí ikaxí eánìñpí t́nì xixenì áamá x́fo t́nì ñweagfáyí nánì dìní sípí nìwirì arìrá wiarìñorfani?” oyaiwípoyìnrì ámì yarìñf re winìñiginì, “Ámá nionì t́nì nawínì ñweañwáyí gíyírfani? Ámá gíyí nánì nìwanìñonì dìní sípí inarìñápa dìní sípí axípí e ninìño?” Yarìñf e wíáná ³⁰ Jisaso ewayí xwíyá rìpì urìñiginì, “Ámá wo añf yoí Jerusaremíyì ṕnì nìwiárimì añf yoí Jerikoyì rìnìñyó nánì wearfná re enìñiginì. Ámá ámayá amípí f́wí oxaurápanyènrò yarìgíá wa omì f́á nìxero xegí rapìrapí wirìro iwanf mépero rìxa napénìmearfna ṕnì nìwiárimì ugíawixìnrì. Rìxa numáná enáná ³¹ apaxípanìñf imónìñf wo enì óf axíyimi nìwerfná wenìñf éfýf winìñiginì. Iwanf mépéfo daiwo wenagì nìwinìrì arìrá bì mìwí orìwámì dánì múronìñiginì. ³² Ámì Judayí wigí yoí Ripaiyì rìnìgíáyí wo —Ripaiyí Gorìxo nánì rìdìyowá yarìgíiwámì arìrá wiarìgíáyínrì. Ripaiyì rìnìgíá wo iwanf mépéfo wenè nìrémorì nìwinìrì aiwì o enì orìwámì dánì múronìñiginì. ³³ E nerì aiwì áamá Samariayí wo —Samariayí t́nì Judayí t́nì eníná dánì xepìxepá rónagíarìnrì. Samario enì añf wíyo nánì nurfná winìñiginì. Ámá iwanf nearì t́fo riwo wenagì nìwinìrì omì wa nìwianìrì ³⁴ añwì e nurì iniìgí wainf bì t́nì ranf bì t́nì iwanf weáfáyo ǵnìf wirì ẃfá utìrì nemáná nìmíeyoarì xegí dogíyo seáyì e nìñwirárrì nìmeámì añf ámá amì amì dánì nìbirì wéfrìxinìrì mìrìnìñf wiwámì nánì nurì e mewenjo ³⁵ ẃfápì t́nì íkwí winíxaú nìroarì

anjwámi meariḡomí niwirí re uriḡinigiḡni, ‘Ámá romí niḡwí rīnamí dání píranīḡí méirixini. Rina anipá imónáná o nání joxí dīxí niḡwí xwíríá ikixéánáyí ámí nioní niḡiríná nioniyá xixeni mīni siapimfáriní.’ uriḡinigiḡni.” Jisaso ewayí xwiýfá apí nurimáná ³⁶ ḡwí ikaxí eánīḡípi mewenómí yariḡí re wiḡinigiḡni, “Joxí dīḡí arire yaiwiarīḡni? Iwanḡí nearí t̄omí ámá waú wo niwiniro aí awa go o t̄ni ḡweagfá wónīḡí nimóniri arirá wiḡinigiḡni?” uráná ³⁷ ḡwí ikaxí eánīḡípi mewenómí re uriḡinigiḡni, “ ‘Ámá niwiniḡíná wa niwianiri nanḡí wiḡo o t̄ni ḡweagfá wónīḡí imónīḡinigiḡni.’ nimónariní.” urfagi Jisaso “Joxí ení nuri axípi e néra úirixini.” uriḡinigiḡni.

Mataí t̄ni xinapí Mariaí t̄ni nánirini.

³⁸ Jisaso wiep̄sariḡíyí t̄ni óyo nuróná anḡ bimí rémóáná apixí wí Mataiyí riniḡí aiwá míranḡí winí xegí anḡyo nání niwirimeámí nuri ḡweanáná ³⁹ í xegí xexirimeái Mariaiyí riniḡí niḡiri Jisasoyá síkwí t̄ḡí e niḡweámáná oyá p̄né arfá wiaríná ⁴⁰ Mataí aiwá riyamí eminiri yaríná upup̄gí winariḡagi niḡiri Jisasomí re uriḡinigiḡni, “Ámináoxini, níni aiwá riyamí yaríná gí niriḡimeái p̄ni niniwiárimí niḡiri ‘Ayí ananirini.’ riyaiwiarīḡni? Í sanḡ nírápini nání uowárenapei.” urfagi ⁴¹ Ámináo re uriḡinigiḡni, “Mataixí, Mataixí, jíxí dīḡí obibaxí morí am̄pí obaxí nání ayá s̄wí r̄rorí yariḡini. ⁴² E nerí aí jíxí anīḡí miní epaxí imónīḡíyí obaxímaní. Aga ná binirini. Mariaí apí nání dīḡí neyírorí arfá

niarini. Í diñí eyíroariñipi mididí miwikixepa nerí jíxi niríípi bí urimiméini.” uriniginini.

11

Ayí Gorixomi nuriríná rípaixípi nání uréwapiyiní nánirini.

¹ Jisaso wí e nuri ríxa Gorixomi xwiyá ririmí niwimáná enáná xegí wiepisariñiyí wo re uriniginini, “Ámináoxini, Jono wayí nineameaia wago xegí wiepisariñowami Gorixomi xwiyá ririmí wipíri nání uréwapiyinípa joxi eni e nearéwapiyi.” uríagi ² o awami re uriniginini, “Gorixomi xwiyá ririmí niwiríná re urírixini, ‘Ápoxini, “Ámá nini joxini ñwáoxi enagi nání wéyo rimérixini.” neaimónarini. “Joxi xwioxíyo mimeámí nerí neamenjewarípi siñáni imónwiniñini.” neaimónarini. ³ Nene aiwá sá ayí ayimi naníwá nání neaiyirixini. ⁴ Ámá nene íwí neaííayo yokwarimí wiíagwi nání joxi nene íwí yaríñwayí yokwarimí neaiirixini. Ámá wí ení eánigíáyíranirí iwamíto owíwapiyípoynirí siñwí míneanipa éirixini.’ Gorixomi xwiyá ririmí niwiríná e urírixini.” uriniginini. ⁵⁻⁷ E nurimáná ewayí xwiyá rípi uriniginini, “Soyiné woxi díxi ámá añí wí e dání wo áriwegíyo símeáána aiwá meñagi nání joxi ámá níkumixinirí emearigíáyí womí nuri aiwá nání rixiní nuriríná re uriríini, ‘Gí ámá añí wí e dání wo añí wíyo nání úníto ríxa áriwegí ríná nímeáagi omí aiwá bí míni wimi nání meñagi nání joxi tfe nání rixiní barinini. Aiwá biaú

bi ninimeairiréini?’ urána anjyo inimi dani, sa wenjmi dani re ririnijoi, ‘Aiwa nani ayá wí minirinjweapani. Anj ówanj niyárimáná niaíwǎpia tǎni íkwianwǎyo rixa sá wenwiní. Nioni wí niwiápǎnimeari aiwá rimeaipaxí menini.’ ririnijoi. ⁸ Nioni re seararini, ‘Anj xiáwo aiwá nani rixinj bfo xegí níkumixiniri emearinj wo aiwí niwiápǎnimeari xfo rixinj urarinyí umeaipaxímani. E neri aiwí arǎkí rixinj urayarǎná niwiápǎnimeari xfo wimónarinjpi nipi ni miní winigini.’ seararini. ⁹ Ayináni nioni re seararini, ‘Soyǎné Gorixomi amǎpí wí nani yarinj wíáná o anani miní seiapǎnǎrini. Rixinj nurǎrǎná amǎpí wí o tǎnj e nani pǎá nerǎnáninj anani meapǎrǎrini. Rixinj nurǎrǎná wá e nírómáná wakwí óránáninj o anani arǎá nisiri anj ówanjininj rǎkwiinigini.’ seararini. ¹⁰ Ayí rǎpi nani seararini. Ámá nǎni Gorixomi rixinj urayarǎnýf ayí anani wí meapǎrǎrini. Ámá gǎyf amǎpí wí nani pǎá nerǎná anani meapǎrǎrini. Gǎyf wá e dani wakwí óráná o anani anj ówanj wǎkwiinǎrini.” urinjigini.

¹¹ Ewayí xwǎyfá ámi bi rǎpi nuriri re urinjigini, “Ápoyǎné woxi dixí íwo níbirí peyf nani rixinj rǎránáyf, weaxǎ nímeari wiriréini? Oweoi, wí e wiriméini. ¹² Inj kíminj nani eni rixinj rǎránáyf, wáre nímeari wiriréini? Oweoi, e eni nímeari wiriméini. ¹³ Soyǎné fǎwí néra warǎgǎoyǎné aiwí segí niaíwǎ rixinj searánáyf, anani amǎpí awiaxǎyf anǎpá miní wiarǎgǎoyǎnéri. E neri aí segí ápo anǎnamí njweanjo anǎpaxǎrini. ‘Omi gǎyf gǎyf rixinj

uránáyí, kwíyí oyápi aí ananì mìnì winfárìni.' seararìjìni." urìjìnigìni.

"O enjé eánìjé oboyá tñì yarìni." rigfá nánìrìni.

¹⁴ Jisaso, imfó manjé pírónìjé womì —O áamá womì ðìjé xixéroarìjagè nánì áamá enì manjé pírónìjorìni. Imfómì mìxí umáinowáraná imfó éf úáná áamá manjé pírónìjò ámì píné rìjìnigìni. Ámì píné rarìjagè ¹⁵ áamá e epíroyí egfáyí sìjwí e nìwìnìro ududí nero aí ¹⁶ áamá wí re rigfawìxìni, "O imfó mìxí numáinowáriríná imfó xiràónìjé imónìjò — O xegf yof bì Bieseburoyì rìnìjorìni. Oborìni. O enjé weámìxowárfagè nánì enjé eánìjé oyá tñì umáinowárarìjèrìni." raríná áamá ámì wí "Jisaso enjé eánìjorfani? Iwamfó owíwapìyaneyì." nìrìnìro nìbìro re urìgíawìxìni, "Anjnamì dánì emìmf bì iwamfó neaìwapìyì." urfagfá aiwì ¹⁷ o wigf yaiwigfá nánì adadí nìwirì ewayí xwìyfá re urìjìnigìni, "Áamá gwí axírì xepìxepá nìrónìro mìxí nìnìrónáyí, ayí anjé mìwiárekìxìnìpaxìrìni. Áamá xiràxogwáowa enì xepìxepá nìrónìro mìxí nìnìrínáyí, ayí enì anjé mìwiárekìxìnìpírfárìni. ¹⁸ Ayinánì Seteno tñì xegf imfó axíyí tñì xepìxepá nìrónìro mìxí nìnìrónáyí, arìge nero enjé neánìrì ropfráfóì? Oweoì! E nerì aiwì seyfné 'Enjé eánìjé Bieseburoyá tñì imfó mìxí umáinowárarìjìni.' nìrarìjòì. ¹⁹ Nionì nepa Bieseburoyá enjé eánìjé tñì imfó mìxí numáinowárirì sìjwìrìyí, segf áamá enjé eánìjé goyá tñì mìxí umáinowárarìgíárìni? Segf áamá imfó mìxí umáinowárarìgíáwa sfá yoparfìyimì

n+wiáp+n+mearo yar+ñf re seaip+r+r+r+n+ñ, 'Nene áamá wo im+ó m+x+ umá+nowárar+ñag+ñ n+w+n+rane "Enf eán+ñf Gor+xoyá t+ñ e yar+n+ñ." r+nar+ñwá enag+ñ nán+ñ sey+ñé pí nán+ñ Jisaso ax+p+ yar+ñag+ñ n+w+n+r+ná xw+y+á n+mear+ro "Enf eán+ñf oboyá t+ñ yar+ñ+n+ñ." ur+g+fawix+n+ñ?" Yar+ñf e seaip+r+r+r+n+ñ. ²⁰ Nion+ñ enf eán+ñf Gor+xoyá t+ñ im+ó m+x+ umá+nowárar+ñag+ñ aí sey+ñé 'Gor+xo x+o xeg+ xwiox+yo m+mear+m+ñ ner+ñ neamen+ñwéan+ñ+r+ñ r+ñxa rimón+n+ñ?' m+yaiwiar+ñoi. 'Áamá yeáy+ñ neayim+xeméan+ñ nán+ñ urowárenap+n+ño, ar+owayá xw+á piax+yo dán+ñ iwiaron+oy+ñ rar+ñwáo r+ñxa nene t+ñ rimón+ñw+n+ñ?' m+yaiwiar+ñoi." nur+r+ñ ²¹ eway+ñ xw+y+á ámi bi r+p+ñ ur+ñ+nig+n+ñ, "Áamá enf r+ñf wo éwaik+ñ oxá nayir+ñ nit+r+ñ awí men+ñwéan+ñáná áamá wo xeg+ñ an+yo n+páwir+ñ am+pí wí f+w+ñ meapax+ñ men+n+ñ. ²² E ner+ñ aí áamá enf r+ñom+ñ n+múror+ñ om+ñ seáy+ñ e imón+ñf wo n+ñ+r+ñ m+x+ñ wim+n+r+ñ ner+ná xop+r+r+ñ n+wir+ñ am+pí n+ñ m+x+ñ nán+ñ max+r+ñ+y+ñ nuráp+máná am+pí oyá n+ñ en+ñ r+ñxa nuráp+r+ñ yan+ñ n+wia war+ñ+r+n+ñ." Jisaso enf eán+ñf x+oyá oboyápim+ñ múron+ñag+ñ nán+ñ eway+ñ xw+y+á e ur+ñ+nig+n+ñ.

²³ Áamá wí áamá+ñ n+ñ Jisasom+ñ d+ñf w+kw+r+ro x+d+ro ep+r+ñ+n+r+ñ p+r+ñ rakiám+ñ wian+ro yar+g+áy+ñ nán+ñ eway+ñ xw+y+á ámi bi nur+r+ñ re ur+ñ+nig+n+ñ, "Áamá nion+ñ t+ñam+n+ñ mimón+ñg+áy+ñ, ay+ñ nion+ñ t+ñ m+x+ñ imón+ñwáy+r+n+ñ. Áamá nion+ñ t+ñ sip+ñsip+ñ awí mear+ñpa yar+g+áy+ñ, ay+ñ sip+ñsip+ñ x+d+x+dowá+r+ñ yar+g+áy+r+n+ñ." ur+ñ+nig+n+ñ.

Ewayf ikaxf imfo xegf winiyo wirimeanf nanirini.

²⁴ Ámá ayf “Nene Jono nearána sanif onimiápi nerane aiwi imfo xixeroarinf roninf imónanigini.” oyaiwipoyiniri ámi xixewisf ikaxf bi nuriri re uriniginini, “Imfo xixeroarinfyf mxf umánowaráná ámá womi pini niwiárimi nurfná iniigf mayimi ge ge sá onweáminiri nemeri pfa nimeginimésáná re yaiwiárinifirini, ‘Gf ámi anj axf pini niwiárimi binjáé nani oumini.’ niyaiwimi ²⁵ nuri anj rixa síf peáriniri píraninf imixáriniri yárinifagf niwiniri sini anfa imónifagf niwiniri nani ²⁶ ámi nurf imfo wé wfúmi dánj waú fwf neróná xfomi seáyf e múroro egfáyo niwirimeámi nuro axomi nixixéro e ηweaarigfárinini. Xámi sipi imónago aí ínáyf aga sipi ikeamónifirini.” uriniginini.

Yayf winipaxfyf nani urinf nanirini.

²⁷ Xwiyfá api urarfná apixf wí ámá e epfroyf egfáyo dánf rfaiwá re uriniginini, “Apixf joxf nixixiriri amifj siapifj Gorixoyá difj tfni yayf winipaxfirini.” urfagf aí ²⁸ o re uriniginini, “E wí niyaiwirf miripani. Ámá gifyf gifyf xwiyfá Gorixoyá arfa wiro axfpf ero yarigfáyf ámá ayfni Gorixoyá difj tfni yayf winipaxfirini.” uriniginini.

Ekifinjf bi nani rixinjf urigfa nanirini.

²⁹ Ámá obaxf Jisaso tfnf e epfroyf enána sini wini wini epfroyf yarifagfa o re uriniginini, “Isireriyfné, agwi ηweagfáyfné fwf néra nuro arfki yarigfáyfné, emimf nani seaimónarifagf

aiwí nioní emí+mí wí mīseáiwapíyipa nerí aiwí ná bíní Goríxoyá wíá rókiamoagí Jonao yagí+píní seáiwapíyimí+áríní. ³⁰ Eníná Goríxoyá wíá rókiamoagí Jonaoyí ríní+ño —O sía wíyau wíyí piyí+ní+ñí nimóní+rí peyí agwíyo weagoríní. O áamá aní yoí Ninipayí ríní+ñíyo ñweaagí+áyo Goríxoyá s+mí+mají+óní+ñí wiñí+pa áamá imóní+ñáoní áamá agwí ñweagí+áyí+né Goríxoyá s+mí+mají+óní+ñí+ñí seainí+ñíní. ³¹ Goríxo áamá ñiyoní mí ómómí+xímí ení+áyimi apí+xí eníná Sibayí aníyo meñweaagí —Í mí+xí ináyí Soromono ñíjía seáyí e nimóní+rí rí+rímí yarí+ná aríá wimí+ní+rí nání aní aga ná jí+amí dání bí+ñíríní. Í áamá woní Soromonomí seáyí e imóní+ñáoní re éf ní+rómáná seararí+ñagí aiwí seyí+né aríá mí+niarí+ñagí+ná nání í sía ayimi ní+wiápí+ní+meari xwí+yí+ seameárí+ní+áríní. ³² Áamá eníná aní yoí Ninipayí ríní+ñíyo ñweaagí+áyí —Ayí Goríxoyá wíá rókiamoagí Jonao Goríxoyá xwí+yí+ wá urí+meáná ayí wigí íwí egí+apí rí+wí+mí+ní nímamoro ní+saní+ro ñweaagí+áyí+ríní. Ayí áamá wo Jonaomí seáyí e imóní+ñáoní re éf ní+rómáná seararí+ñagí aiwí seyí+né aríá mí+niarí+ñagí+ná nání áamá ayí sía Goríxo áamá ñiyoní mí ómómí+xímí ení+áyimi ní+wiápí+ní+mearo xwí+yí+ seameárí+pí+rí+áríní.” urí+ñínigíní.

Ewayí ikaxí ramí+xí nání urí+ñí nání+ríní.

³³ O xwí+yí+ Goríxoyá ramí+xí+ñí+ñí imóní+ñagí nání re rí+ñínigíní, “Áamá wo ramí+xí ní+mí+xárómáná aní sakwí+maní+yo tarí+ñí+maní. Sí+xí wá ní+meari upí+kákwiárarí+ñí+maní. Ní+mí+xárómáná áamá í+wiapí+ gí+yí gí+yí wíá

óniηagí siηwí winiþríri nání ikwiaηwíyo seáyí e ikwiárariηíriini.” nuriri ³⁴ re uriηinigiñi, “Segí siηwí ení uyíwíniηí imónini. Segí siηwí tñi píraníηí naniro wé róniηí nerónáyí, diηí naníni aumaúmí niniro segí xwioxíyo wíániηí ókímixinariηoi. E nerí aiwi segí siηwí tñi íwí nání naniróná segí xwioxíyo sfániηí yimíxinariηoi. ³⁵ Diηí naníni aumaúmí niniro segí xwioxí wíániηí seaókiariηípi supikíniñiginiñiri diηí tñi éríxini. ³⁶ Segí xwioxíyo sfá wí miyini wíáni nókiáriríná uyíwí wíá seaókiariηípániηí segí xwioxí nñi wíá seaókiáriníárini.” uriηinigiñi.

Parisiowami xwíyíá umeáriηí nánirini.

³⁷ E nuríísaná enána Parisi wo “Gí aηíyo aiwá onaiyi.” nuriri nipemeámi úaná Jisaso nuri aiwá niþíre éf ηweaηána ³⁸ Parisio Jisaso xámi wé piaxíniηí eañí nání wigí yariğápa wé iniigíyo igwíá míwíró aiwá niþíre éf ηweaηagí niwiniñiri ududí yaríná ³⁹ Jisaso re uriηinigiñi, “Parisioyíné íwí mearo ríá kíro ro yaniro moariğápi segí xwioxíyo sini magwí enána kapíxí tñi pírerixí tñi igíá nearínániηí kíyí b́ariwámi dánini kwírinariğíoyínéxini. ⁴⁰ Majimajíá ikárinariğíoyíné ‘B́ariwámiñi imíxariηo íniriwámiñi mimíxíriñi.’ riyaiwariηoi? ⁴¹ Amipi soyíné íá xiriğápi áma uyípeayíyo ayá nurimíxiro arírá niwiro miñi wíánáyí, soyíné igíá neániróniηí imóniþríárini. ⁴² Parisioyíné awayí! Sfá wíyi soyíné majíá seaóriníárini. Gorixo xeaniηí ríá tíηí seaikáriníá eηagí nání diηí sipí oseainini. Soyíné aiwá niñiróná aníηí

miní yíyí t́nì aí t́nì siyó amípi píraníñf́ íá
 n̄roro r̄ixa wé wúkaú imónáná wo Gor̄ixomi
 m̄n̄n̄ n̄wiwo aí á máyo wé róníñf́ wiarígf́áyf́
 p̄n̄n̄ wiar̄iwo Gor̄ixomi d̄iñf́ s̄ixí muyipa ero
 yarígf́oyf́n̄éx̄in̄. Soyf́né aiwá on̄miápiá aí
 segí aníñf́ miní yarígf́á j̄ap̄i p̄n̄n̄ m̄wiáripa
 ero á máyo nan̄f́ mim̄x̄ipa yarígf́áp̄i en̄i ero
 ner̄i s̄iñwir̄iyí, nan̄f́ imón̄m̄n̄ir̄i en̄f̄r̄in̄.
 43 Parisioyf́né aweyi! Śf́á w̄iyi soyf́né
 majf́á seaór̄in̄f́ár̄in̄. Soyf́né rotú an̄f̄yo á má
 s̄iñw̄f́ onean̄poȳin̄ir̄i s̄m̄f́ s̄m̄f́ e ñwearo
 makerf́áyo awí eánarígf́e á má yayf́ ‘Ám̄ináox̄in̄.’
 onean̄poȳin̄ir̄i emero ‘Oyaneyí.’ seaimónar̄iñaḡi
 nán̄ Gor̄ixo xeaníñf́ seaikár̄in̄f́ár̄in̄.”
 ur̄iñ̄in̄iḡin̄. 44 Á má n̄n̄n̄ Parisiowam̄i n̄w̄in̄ir̄íná
 “Nan̄owar̄in̄.” yaiwiar̄iñaḡf́a n̄w̄in̄ir̄i awa wigf́
 f̄w̄f́ yarígf́áp̄i á má piyí xwár̄ipáyo ín̄m̄i wen̄f́
 yap̄i imón̄iñaḡi nán̄ re ur̄iñ̄in̄iḡin̄, “Aweyi!
 Śf́á w̄iyi soyf́né majf́á seaór̄in̄f́ár̄in̄. Soyf́né
 á má piyí tigf́e xw̄f́á emad̄irón̄iñáná á má ‘Á má
 piyí tigf́er̄f́an̄i?’ miyaiwí maiwí pwarígf́én̄iñf́
 imón̄igf́oyf́n̄ér̄in̄.” ur̄áná 45 ñw̄f́ ikaxí eán̄iñf́p̄i
 mewegf́á wo n̄wiáp̄f̄n̄imear̄i re ur̄iñ̄in̄iḡin̄,
 “Nearéwap̄iyar̄iñox̄in̄, Parisiowam̄i e nur̄ir̄íná
 none en̄i ikayf̄w̄f́ neamearar̄iñ̄in̄.” ur̄f̄aḡi aí
 46 Jisaso ñw̄f́ ikaxí eán̄iñf́p̄i mewegf́áwa á máyo
 aníñf́ miní sekaxí “E éf̄r̄ix̄in̄. E éf̄r̄ix̄in̄.”
 nur̄iwo aí wiwan̄iñowa wí miyarígf́á en̄aḡi
 nán̄ re ur̄iñ̄in̄iḡin̄, “Ñw̄f́ ikaxí eán̄iñf́p̄i
 mewegf́oyf́né en̄i aweyi! Śf́á w̄iyi soyf́né
 majf́á seaór̄in̄f́ár̄in̄. Soyf́né á máyo san̄f́
 xwé ayá wí n̄wikwiáriwo aí sewan̄iñoyf́né

sanjé xwé api iwamíó mimíeyoarigíoyíné enagí nání Gorixó xeaníjé seaikáriníáríní. ⁴⁷ Soyíné Gorixoyá wíá rókiamoagíáwamí segí aríowa píkiarígíáyo xwáripáyo aníjé miní míá imixarígíoyínéxíní. ⁴⁸ Soyíné e neríjépipimí dání á máyo áwanjé réníjé uraríjé, ‘Negí aríowa Gorixoyá wíá rókiamoagíáwamí nípikiaríroná apání yagíá enagí nání wigí xwáripáyo míá imixaríjéwíní.’ Éníjé uraríjéagíá nání Gorixó xeaníjé seaikáriníáríní. ⁴⁹ Ayínání Gorixó díjé neñwiperí soyíné nání xixení re ríjénigíní, ‘Nioní wíá rókiamoarígíá wamí tíní xwíyíá wá urímearígíá wamí tíní urowáraná ayí wíyo pípíkímí ero wíyo míxí xídowárapíro epíríáríní. ⁵⁰ Wíá rókiamoagíá níyoní nioní anína imíxírí xwíá imíxírí eníá e enjé dání nípikiá bíagíá nání á má agwí ñweagíáyíné nioní enjé seameámíáríní. ⁵¹ Aiboríomí xámí xiráo Keno píkiñe dání nípikiá níbíásaná yoparí nioníyá wíá rókiamoagíá Sekaraiáomí píkiagíawixíní. Omí nioní nání íkwianjéwí rídíyowá yaníro ikwíkwíarímí yarígíe midání enáná gí anjé awawá “Ñwíáríní.” ríníñe midání enáná áwínímí e píkiagíoríní. Omí píkiagíe nání oxí apíxí agwí ñweagíá tíyíné nioní enjé seameámíáríní.’ Gorixó e ríjéríní.” uríjénigíní. ⁵² Ñwí ikaxí eáníjépi mewegíáwa á máyo Gorixó “Oépoi.” wimónaríjépi mímíwíáikí wíaríjéagíá nání xixewísí ikaxí re uríjénigíní, “Ñwí ikaxí eáníjépi mewegíoyíné awayí! Soyíné amípi Gorixó ‘Á máyo owíwapíyípoi.’ wimónaríjépi míwíwapíyípa yaríjéagíá nání sá wíyi soyíné

majfá seaórínfárini. Soyfne kí anj níjfa nání míriniñiwá nání fá nixiráiro aí sewanñoyfne wí nfkwiro mipáwipa ero áma nípáwianrri éfáyo soyfne pírri mákfmí wiro yarigfáriní.” e nuríisaná ⁵³ anj e píní nñwiárimí nurí emearfna re egfawixini. Nwí ikaxí eánñjpi mewegfáwa tñni Parisiowa tñni wigf xwioxfyo dání rfá ápiáwfnñj nñweri omí sfmí tñni uríero amípi obaxí wí nání yarñj wiayiro neróna ⁵⁴ “O xwiyfá sipí ñwí ikaxí eánñj xixeni mimónñj bí ráná xwírxf oungeyí.” níriniro arfá wíaxfdigfawixini.

12

“Nanj ero sipí ero mepani.” urñj nánirini.

¹ Áma oxí apixí obaxí ayá wí epfroyí nñyáriróna xokirpí inarfná Jisaso xegf wiepñsarñjowa Parisiowa seáyí e nimóniro sipí yayiro nanj yayiro yarigfápa awa ení e epfrixiniri awamí xámí re urñjñigini, “Soyfne bisfkerfá yisí (Bisfkerfá siní sñj enáná yisí onimiápi tfá aiwí nñmñni ikwianwí eapinárarñjriní.) Soyfne bisfkerfá yisí Parisiowayá nání wáyí nero emépoi. Wigf nanj ero sipí ero yarigfápi nání seararñjini.” nuriri ² awa sipí ero nanj ero mepa oépoiñiri re urñjñigini, “Amípi agwí inimi imónñjyf rfwéná sñjani imónñfárini. Amípi inimi nimóniri yokwarimí inñjyf rfwéná áma nñni níjfa imónpñfáriní. ³ Pí pí xwiyfá árfwiyimí yumfí ikaxí rñnfáyí ení áma nñni ikwáwiyíná arfá wipñfáriní. Pí pí xwiyfá anj náyo inimi dání ikeagfwí rñnfáyí rfwéná anj

seáyıyo niŋweámáná áwanjı rowiáropı́rı́árıni.”
urıŋıniğıni.

Wáyı wıpaxo nánııni.

⁴ O re urıŋıniğıni, “Gı nıkumıxıniıri emearıgıoyıné, nionı re seararıŋıni, ‘Segı waráyıni seapıkiarıgıáwa nánı wáyı mepanı. Dıŋı enı seaxekwapaxı meŋagı nánı ayı nánı wáyı mepanı.’ seararıŋıni. ⁵ Ámá wáyı wıpaxo nánı nionı áwanjı osearımıni. Ayı Gorıxorıni. O ámayı niıpıkımáná xewanıŋo dıŋı enı niıseaxekwapıri rıá anıŋı wearıŋıyo seaıkeaarıpaxı eŋagı nánı wáyı omıni wıırıxıni. Oyı, o nánı aga wáyı wıırıxıni.” urıŋıniğıni. ⁶ Ámá ayı dıŋı “Gorıxo ámaéne nánı aŋıpaxı dıŋı moarıŋırıni.” oyaiwıpoyıniıri re urıŋıniğıni, “Ámá makerıáyo nánı nurı inı sıııkwá wé wú núni bı nerıná niıgwı rıá niıŋıpia biaú tıni bı yarıgıárıni. Inı apia aga onımiápia nánı aiwi Gorıxo wı dıŋı peá niımori arıá ikeamoarıŋımanı. ⁷ Seyıné nánı enı Gorıxo wı arıá ikeamoarıŋımanı. Segı miıŋıyo dıá aı ararı weŋıyı nánı o niıŋıárıni. Gorıxoyá sıŋwıyo dánı seyıné inı onımiápia tıni xıxenı mimónıŋagıá nánı wáyı bı mepanı.” nurıı ⁸ re urıŋıniğıni, “Nionı re seararıŋıni, Ámá go go ámayá sıŋwıyo dánı ananı “Jıasomı xıdarıŋáonırıni.” urarıŋo nánı ámá imónıŋáonı niıweapırıná o nánı enı Gorıxoyá aŋınaıjıyá sıŋwıyo dánı “Gı ámaorıni.” riımıárıni. ⁹ E nerı aiwi go go ámá nánı wáyı nerı sıŋwıyo dánı “Jıasomı muxıdarıŋáonırıni.” urarıŋo nánı nionı enı Gorıxoyá aŋınaıjıyá

sijwáyo dáni “Gí áamáomani.” rimfárini.’ searariñini.” nuriri ¹⁰ re uriñinigini, “Ámá go go ámá imóniñáoni yariniñápi nání xwiyá sipi ninimeariri aiwi anani Gorixo yokwarimí wiipaxirini. E nerí aiwi go go Gorixoyá kwíyí yariniñipi nání ‘Ení eániñí Setenoyá tñi yarini.’ niriri riperirí numearirínáyí, Gorixo anani yokwarimí wiipaxí menini.” nuriri ¹¹⁻¹² re uriñinigini, “Ámá wí íá niseaxero rotú anfyorani, gapimanowa tñí erani, áminá neameñweagáwa tñí erani, nimeámi niseaurónáyí, ‘Arige xwiyá wákwinaníwini?’ miyaiwipa nero ayá síwí mīsearopa érixini. Ayí rípi nánirini. Sa axiná Gorixoyá kwíyípi xwiyá soyíne urípirípi seaíwapiyini enagi nání wáyí mepa érixini.” uriñinigini.

Ewayí ikaxí amípi mimúróniñí wo nánirini.

¹³ Ámá e epíroyí egíáyí wo Jisasomi re uriñinigini, “Nearéwapiyariniñoxini, amípi ápo niperíná nitimi pépi gí ráro xegípi íkwínaroariniñagi nání ‘Dixí rigwáo tñi píraniniñí yaní menípiyi.’ urei.” uríagi aí ¹⁴ o re uriñinigini, “Ámáoxini, ámáyo xwírixí méwiniñiginiñi go nírípeáirini? Go awagwiyá amípi yaní oameiniri nírípeáagi nání nírariñini?” omi e nurimáná ¹⁵ ámá niyoní re uriñinigini, “Segí iyá íá amípi dñí niyiminiñí imóniniñipi seaipaxí menini. Xwé ayá wí tñoxi aiwi wí dñí niyiminiñí imóniniñipi siapaxí menini. Ayínáni amípi naní sijwá íwí niwiniñiná ‘Nioni meapaxirini.’ yaiwiarigíapi

nɪpɪnɪ enɪ nánɪ wáyɪ oseainɪnɪ. Seyɪné iyáá íá amɪpí nánɪnɪ dɪŋɪ íkwɪropɪrɪxɪnɪrɪ seararɪŋɪnɪ.” nurɪrɪ ¹⁶ ewayɪ xwɪyáá rɪpɪ urɪŋɪnɪgɪnɪ, “Ámá amɪpí mɪmúrónɪŋɪ woyá omɪŋɪyo wɪtɪ aiwá xwé pɪrɪpɪrɪ inɪŋagɪ nɪwɪnɪrɪ ¹⁷ dɪŋɪ neyírórɪ re yaiwɪŋɪnɪgɪnɪ, ‘Arɪ emɪnɪréɪnɪ? Aiwá pɪrɪpɪrɪ inɪŋɪ tɪ tɪmɪ nánɪ gɪ aŋɪ apánɪ menɪnɪ.’ nɪyaiwirɪ ¹⁸ re rɪnɪŋɪnɪgɪnɪ, ‘Re oemɪnɪ. Aŋɪ aiwá nánɪ mɪrɪnɪŋɪyɪ emɪ pɪpɪnamɪ nɪyárɪmáná ámɪ aga xwé wɪwɪ wɪwá nɪmɪra numáná gɪ wɪtɪ aiwá nɪnɪ tɪnɪ amɪpí nɪonɪyá tɪnɪ aŋɪ iwiwámɪ nɪta úɪmɪgɪnɪ. ¹⁹ E nɪyárɪmáná nɪwanɪŋonɪ re rɪmɪgɪnɪ, “Gɪ amɪpí nɪnɪ rɪxa déronɪ. Aiwá xwiogwɪ íá ropaxɪ nánɪ mɪwenɪnɪ. Ananɪ kɪkɪfá ŋwearɪ aiwá nɪrɪ inɪgɪ nɪrɪ nerɪ yayɪ éɪmɪgɪnɪ.” rɪmɪgɪnɪ.’ rɪnɪŋagɪ aɪ ²⁰ Gorɪxo omɪ re urɪŋɪnɪgɪnɪ, ‘Majɪmajɪfá ikárɪnarɪŋɪ roxɪnɪ, sɪfá rɪyɪmɪnɪ joxɪ rɪxa nɪperɪfɪnɪ. Nɪpéáná dɪxɪ amɪpí píránɪŋɪ tɪŋɪpɪ go meanɪfárɪnɪ?’ urɪŋɪnɪgɪnɪ.” Ayo e nurɪrɪ ²¹ re urɪŋɪnɪgɪnɪ, “Ewayɪ xwɪyáá apɪ ámá Gorɪxo nánɪ dɪŋɪ mɪmopa nero ‘Amɪpí xewanɪŋonɪ nɪgɪ wɪnɪ wɪnɪ nɪmeaayɪrɪ otɪmɪnɪ.’ yaiwɪarɪgɪfáyɪ nánɪrɪnɪ. Ámá e yarɪgɪfáyɪ amɪpí wɪ mɪmúrónɪŋagɪ aiwɪ Gorɪxoyá sɪŋwɪyo dánɪ uyɪpeayɪ imónarɪgɪfáyɪrɪnɪ.” urɪŋɪnɪgɪnɪ.

Aiwá tɪnɪ aikɪ tɪnɪ nánɪ ududɪ winarɪŋɪfá nánɪ uréwapɪyɪŋɪfá nánɪrɪnɪ.

²² O xegɪ wiepɪsarɪŋɪfáyo re urɪŋɪnɪgɪnɪ, “Ámá e yarɪgɪfáyɪ amɪpí wɪ mɪmúrónɪŋagɪ aiwɪ Gorɪxoyá sɪŋwɪyo dánɪ uyɪpeayɪ imónarɪgɪfáyɪ eŋagɪ nánɪ re seararɪŋɪnɪ, ‘Arɪge píránɪŋɪ ŋweanɪréwɪnɪ?’

niriro aiwá nípírí nání ududí mepa ero waráyo aikí yínípírí nání ududí mepa ero éríxini.’ searariñini. ²³ Ayí ripí nánirini. Segí wára jáyí aikíyo múrónini. Dñí jáyí eni aiwáyo múrónini. ²⁴ Soyíné ámi ñí áwí nání dñí moríini. Ñí awa aiwá omíñí nero mianarígíámani. Wigí aiwá nimimí nuro añyo tipíríáyí eni añ wí mímírini. E nerí aí Goríxoní mñí wiaríñí. Soyíné dñí re riyaiwiaríñoí, ‘Ñíyo mímúróníagwí nání Goríxo none nání eni aiwá neaimíxíyipaxomani.’ riyaiwiaríñoí? Oweoí, dñí e wí mímopa époyí. ²⁵ Ámá ‘Sepiá ámi bí oimónímñí.’ ñiyaiwirí ududí éo sepiá ámi bí imónaríñí? Oweoí! ²⁶ Soyíné eni apí aí wí mepaxí neríñáyí aikí tñí aiwá tñí nání pí nání ududí yaríñoí? ²⁷ Soyíné adowayí nání dñí moríini. Ñiyapíríná xegí iyá óf earí aikí yirí yaríñímani. E nerí aiwí eníná negí mǎxí ináyí Soromono okiyá ninírí meáríniño neríñáyí adowayí yapí awiaxí e imónagímani. ²⁸ Goríxo adowayí tñí aráyo —Ará agwí eníyo anani ñíyoaro sá wiyimí ríá ikearípíríáyíñí.” uríñíni. Awa “Goríxo ará nání ayá sǎwí muroaríni.” oyaiwípoyínirí e nurírí re uríñíni, “Goríxo adowayí tñí aráyo okiyáñí yaríñagí nání soyíné eni añpaxí aikí e seayíríníñí. ²⁹ Ayínáni soyíné iniígí tñí aiwá tñí nání ‘Pí naníréwini?’ niriro ududí néra mupa éríxini. ³⁰ Goríxomi mǎxídípa yarígíáyí apí nání aníñí miní nero meaníro yarígíñí. E nerí aí segí ápo Goríxo soyíné apí nípíní aiwáraní, aikíñí seainaríñagí nání nǎjíñí. ³¹ Apí meaníro nání

mepa ero Gorixo xfo xegf xwioxfoyo m+meámf nerf seamenjweanf páwifrfi nánf amipí xfo wimónarifpif ero nerfnáyf, Gorixo ananf apf nifpifni nifseaiinfárfni.” urifnigifni.

“E e nerfnáyf, amipí nanf wí anfnamf awínif eaárarifo.” urif nánrfni.

³² Awa xwáf tfoyof nifjwearfná wigf amipí xwé menjagf nánf wáyf epfrifxifnif re urifnigifni, “Seyfné sipifsipf miaúrarf inifgfáyf yapf imónifgfáyfné, segf ápo Gorixo xwioxfoyo m+meámf nerf seamenjweanf páwifrfifxifnif wimónarifjagf nánf wáyf mepa érfifxifni. ³³ Segf iyfá íá amipí nifgwf nánf bf nero nifgwf meáfáyf ámá uyípeayf imónifgfáyo arifrá wianifro nánf m+nf wifrfifxifni. E nerfnáyf, amipí anfnamf ayá r+mifxarifgfápfifnif tarifo. Anfnamf amipí wí anifpá imónarifjmanf. fwf yarifgfáyf wí páwifpaxf mimónifni. Ififkwifyf enf wí amipí xwifrfá ikifxepaxf mimónifni. Ayfnánf xwáf tfoyof amipí wínf wínf nifmeaayirf miftpa nerf ámáyo ayá nurifmifxirf arifrá nifwirfnáyf, anfnámifni anifj wenf awínif eaárarifo. ³⁴ Segf amipí nanf ayá r+mifxarifgfápf xwáf tfoyof wenánáyf, ayf xwáf tfoyof nánf difj mopfrfárfni. Anfnamf wenánáyf, Gorixo tfj e nánf mopfrfárfni.” urifnigifni.

Ewayf ikaxf omifj wíarifgfá nanfyf nánrfni.

³⁵⁻³⁶ O gf wiepifsarifjáyf wé nifrónfro jweárfifxifnif ewayf xwifyfá re urifnigifni, “Ámá xfnáifwánif nimónifro omifj wíarifgfáwa wigf boso nánf ‘Aiwá apifxif meánifni nánf imifxarifgfápf gíná pfni nifwíarfimf bnfifrfenifo?”

nɪyawiwo rapɪrapɪ ɪrɪŋɪyo kɪkɪyiniɪgɪú nɪkɪroro nɪpɪmoániwo arerixɪ nɪyiniwo uyɪwɪ nɪmixároro o nɪrémorɪ wáɪ e dánɪ wakwɪ óráná apaxɪ mé ówanɪ ɪkwianeyiniwo xwayɪ nanɪrɪ ɪweaarɪgɪápa seyɪné enɪ e éɪrixɪni. ³⁷ Boso nɪrémorɪ omɪŋɪ wiiarɪgɪáwa sá mɪwé wé nɪrónɪwo ɪweanagɪa nɪwɪnɪrɪnáyɪ, awa yayɪ winɪpaxɪrɪni. ‘Boso omɪŋɪ wiiarɪgɪáwa wé nɪrónɪwo ɪweanagɪa nɪwɪnɪrɪ xewanɪŋo rapɪrapɪ nɪkɪrorɪ arerixɪ nɪyiniɪrɪ “Aiwá narɪgɪe éɪ ɪweápoi.” nurɪrɪ aiwá mɪnɪ nɪwia unɪŋoi.’ seararɪŋɪni. ³⁸ O áriwegɪyoranɪ, isɪáyoranɪ, nɪrémorɪ xegɪ omɪŋɪ wiiarɪgɪáwa sɪnɪ wé nɪrónɪwo ɪweanagɪa nɪwɪnɪrɪnáyɪ, awa yayɪ winɪpaxɪrɪni.” urɪŋɪnigɪni. ³⁹ Ewayɪ xwiɪfá ámɪ bɪ nurɪrɪ re urɪŋɪnigɪni, “Rɪpɪ enɪ nánɪ dɪŋɪ mópoi. Anɪ iwámɪ xiáwo ɪwɪ meanɪ bɪno nánɪ ‘Sɪá rɪyimɪ bɪnɪŋoi.’ nɪyawiɪrɪ sɪŋwɪrɪyɪ, awɪ nɪŋwearɪ ɪwɪ meano opáwinɪrɪ sɪŋwɪ mɪwɪnɪpa emɪnɪrɪ enɪrɪni.” nurɪrɪ ⁴⁰ re urɪŋɪnigɪni, “Seyɪné enɪ wé nɪrónɪwo ɪwearɪni. Sɪá ámá imónɪŋáonɪ nánɪ ‘O nɪwearɪnɪmenɪŋoi.’ yayɪwɪfá yimɪ nɪwearɪmɪfárɪni.” urɪŋɪnigɪni.

Ewayɪ ikaxɪ bosɪwo nánɪrɪni.

⁴¹ Pitao re urɪŋɪnigɪni, “Ámɪnáoxɪni, ewayɪ xwiɪfá apɪ rarɪŋɪpɪ nearéwapɪyarɪŋononɪ nánɪ rɪrarɪŋɪni? Ámá nɪyonɪ enɪ nánɪ rɪrarɪŋɪni?” urɪfagɪ ⁴² Jisaso ámɪ ewayɪ ikaxɪ urɪmɪnɪrɪ nánɪ yarɪŋɪ re winɪnigɪni, “Omɪŋɪ wiiarɪŋɪ wo xegɪ bosoyá xwiɪfá arɪá nɪwɪrɪ dɪŋɪ nɪŋwɪperɪ nerɪnáyɪ arɪge imónɪni? O re imónɪni. O

omɨŋɨ rɨpɨ nánɨ bosɨwo oimónɨrɨ xegɨ boso rɨpeaŋorɨnɨ. O xegɨ bosoyá omɨŋɨ wiirɨgɨfáyo umeirɨ aiwá yaŋɨ umeirɨ yarɨŋorɨnɨ. ⁴³ Boso amɨ dánɨ nɨbɨrɨ xegɨ bosɨwo xámi yagɨpa sɨnɨ axɨpɨ píranɨŋɨ yarɨŋagɨ nɨwɨnɨrɨfáná bosɨwo yayɨ winɨpaxɨrɨnɨ. ⁴⁴ Nepa seararɨŋɨnɨ. O píranɨŋɨ yarɨŋagɨ nɨwɨnɨrɨfáná xegɨ omɨŋɨ nɨnɨ enɨ onɨmeɨnɨrɨ rɨpeaŋfárɨnɨ. ⁴⁵ E nerɨ aiwɨ bosɨwɨf axo ‘Gɨ boso yapapɨnɨ bɨnɨmenɨŋoɨ.’ nɨyaiwirɨ omɨŋɨ wiirɨgɨfáwamɨ tɨnɨ omɨŋɨ wiirɨgɨfáwamɨ tɨnɨ iwanɨf nɨméperɨ aiwá nɨrɨ inɨgɨf nɨrɨ nemáná papɨkɨf nerɨfánáyɨ ⁴⁶ ‘Boso nɨbɨnɨmenɨŋoɨ.’ nɨyaiwirɨ yarɨŋɨyɨmɨ sɨfá xɨo bɨnɨyɨmɨ majɨfá nimónɨrɨ yarɨŋɨyɨmɨ boso rɨxa nɨrémónapɨrɨ re enɨfárɨnɨ. Bosɨwomɨ mɨŋɨf nɨwákwirɨ áamá arɨkɨf yarɨgɨfáyɨf tɨnɨ wárɨnɨfárɨnɨ. ⁴⁷ Bosɨwɨf go go xegɨ boso wimónarɨŋɨfɨpɨ nánɨ nɨjɨfá nimónɨrɨ aiwɨ píranɨŋɨ mimɨxɨpa nerɨ wé nɨrónɨrɨ mɨŋweapa nerɨfánáyɨf boso nɨbɨrɨfáná iwanɨf rɨpɨ rɨpɨ eámeámɨ eaayɨnɨfárɨnɨ. ⁴⁸ E nerɨ aiwɨ bosɨwɨf go go xegɨ boso wimónarɨŋɨfɨpɨ nánɨ nɨjɨfá mimónɨpa nerɨ sɨpɨ o iwanɨf eapaxɨf bɨ nimɨxɨrɨfánáyɨf, boso nɨbɨrɨfáná iwanɨf onɨmiápɨ weaanɨfárɨnɨ. Áamá nɨnɨ amɨpɨ xwé wɨ wɨfáyɨf rɨfwená ayɨf enɨ xwé urápɨpɨrɨfárɨnɨ. Gorɨxo enɨ áamá gomɨ xegɨ omɨŋɨ wiɨnɨ urɨŋɨyɨf nánɨ rɨfwená yarɨŋɨf re winɨfárɨnɨ, ‘Omɨŋɨf nionɨ siapɨŋáyɨf xɨxenɨ enɨfɨranɨ?’ urɨnɨfárɨnɨ.’ Jisaso xegɨ wiepɨsarɨŋɨyɨf xɨo mɨŋweaŋáná úrapɨ néra upɨrɨxɨnɨrɨf dɨŋɨf mófɨrɨxɨnɨrɨf ewayɨf xwɨyɨfá apɨ urɨŋɨnɨgɨnɨ.

“Áamá xepɨxepá rónɨpɨfɨfá nánɨ bɨŋáonɨrɨnɨ.”

urijí nánirini.

⁴⁹ O re rijiniginí, “Nioní áamá xw’á t’yo ηweag’áyo xeanijí Gorixoyá r’ánijí wikeaár’im’á nání biñáonirini. ‘Xeanijí apí ápiáw’ninijí r’ixa wém’iniri nerí s’ijwir’iyí, ayí nan’irini.’ nimónarini. ⁵⁰ E nerí aiwí xeanijí áamá iniig’í wax’í máróm’inir’ínijí yar’ij’pí nioní nímean’ár’ini. Siní minímeapa enag’í nání diñ’í r’á nixear’ini.” Jisaso x’ómí p’ikip’r’á enag’í nání e nur’irí ⁵¹ re ur’ij’iginí, “Nioní nání ‘O áamá niyoní piy’á w’r’im’ánirí biñor’ini.’ riniaiwiar’ijoi? Oweoi! Áamá nioní diñ’í nin’ikw’roro yar’ig’áy’í t’ni uy’ni’í yar’ig’áy’í t’ni xep’ixep’á rón’ir’ix’inirí biñáonirini. ⁵² Ríná dání ná r’w’yo ení an’í ná wiwámí dání áamá wé wú ax’íy’í imón’ijag’í aiwí xw’íy’á nion’iyá’pimi dání xep’ixep’á n’rón’iro midání waú imón’ijáná midání waú wo imón’in’ár’ini. ⁵³ Xano t’ni xewaxo t’ni xep’ixep’á rón’iri x’ínáí t’ni xemíáí t’ni xep’ixep’á rón’iri xi’áí t’ni xewaxomí xiep’í t’ni xep’ixep’á rón’iri néra up’r’ár’ini.” ur’ij’iginí.

S’imaj’ón’ij’ imón’ij’p’í nání ur’ij’í nánirini.

⁵⁴ O áamá ox’í ap’ix’í e ep’íroy’í eg’áyo re ur’ij’iginí, “Sey’né sogw’í wear’ij’im’í dání agw’í yapar’ijag’í niw’inir’íná ‘R’ixa iniá yapar’ini.’ rar’ig’ápa nepa eaar’ij’ir’ini. ⁵⁵ Im’ij’í damí dání ení bar’ijag’í niw’inir’íná ‘Agw’í ríná r’á sín’in’ijoi.’ rar’ig’ápa nepa r’á sínar’ij’ir’ini. ⁵⁶ Nan’í r’iro s’p’í r’iro yar’ig’óy’né, agw’í tir’í im’ij’í erí yar’ijag’í niw’inir’íná anani ‘E imón’in’ijoi.’ x’ixeni rar’ig’á aiw’í am’p’í nioní s’im’aj’ón’ij’í im’ixar’ij’ap’í

sijwí nīnanīro ‘Ayí Gorixo rīpī nānī sīwá ríá neaiarīnī?’ mīyaiwiarīgíáyínéxīnī.

Ewayí ikaxí áamá xwiyíá rīmearīno nānīrīnī.

⁵⁷ “Sewaniṅoyíné amīpī sipī imóniṅíyí nanṅīnī eyeyírómí eríinī.” nurīrī ⁵⁸ ewayí xwiyíá rīpī urīṅinīgīnī, “Ámá wo omī xwiyíá omearīmīnīrī joxī tīnī xwīrīxí yanīri sirīmeááná sīnī óf e nuríná o tīnī xwiyíá nimīxīnīri omī pírānīṅí pīyíá wírīrīfīnī. E mīwīpa nerínáyí, o xwīrīxí mearīṅo tīṅí e nānī íá nīrīxémī nuri xwīrīxí nīrīmésáná eṅáná xwīrīxí mearīṅo joxī íá nīrīxīrīrī porisí womī mīnī wíaná o gwí aṅíyo rīṅwīrārīnīṅoí. ⁵⁹ Joxī nīgíwí yoparīpī nīroarī nīroayírónīrínáyí, gwí aṅíyo dánī nīpeyearīnī. ‘E mēpa nerínáyí, anīṅí e ṅwearíárīnī.’ seararīṅīnī.” Jīaso ayí “Xwīrīxí mearīṅo Gorīxoríani?” yaiwīro sía o áamá nīyonī mí ómómīxīmí eníáyī sīnī mīmóniṅáná “Nene dīṅí nīyaikirorane omī dīṅí owīkwíroaneyī.” yaiwīro oépoyīnīrī ewayí xwiyíá e urīṅinīgīnī.

13

“Nīsanīro mēpa nerónáyí, nīkeamónīpíríárīnī.” urīṅí nānīrīnī.

¹ Jīaso áamá e epíroyí egíáyo sīnī uréwapīyaríná áamá wí nīwīápīnīmearo áwanṅí re urīgíawīxīnī, “Émáyí gapīmaní Pairato porisí wamī uowáráná awa aṅí Gorixo nānī rīdīyowá yarīgíiwámī nuro áamá Garīri pīropenīsīyo dání wí rīdīyowá yaríná pīpīkīmí egíawīxīnī.” uríagíá ² o re urīṅinīgīnī, “Seyíné

‘Gariri dánjé ayí ríkíkíríó néra nuróná áamá nìyoní múróńgíá enagí nání e píkígíawixíní.’ rìyaiwiarìńojí? ³ ‘Oweoí, seyíné íwí yarígíáyí ríwífmíní nímamoro mísanipa nerínáyí, seyíné ení axípi éńíjé anínipíríáríní.’ seararìńíní. ⁴ Ámá 18 ayí anjé rìpìńwíá wiwá ipí xegí yoí Siroamíyí rínìńwá tńjé e nìpìneamioarí áamá apimí píkìńyí nání seyíné re rìyaiwiarìńojí, ‘Ámá ayí ríkíkíríó néra nuro áamá Jerusaremí ńweagíá wíníyí nìyoní seáyí e múróńgíá enagí nání anjé iwá nìpìérorí píkìńigíní.’ rìyaiwiarìńojí? ⁵ Oweoí, seyíné íwí yarígíáyí ríwífmíní nímamoro mísanipa nerínáyí, seyíné ení axípi éńíjé anínipíríáríní.” Ámá e epíroyí egíáyí “Xìxení e neáímeaníáríní.” oyaiwípoyínrì e urìńìńigíní.

Ewayí ikaxí íkíá píkína nánìrìńì.

⁶ E nuríńá ewayí xwíyíá rìpì urìńìńigíní, “Ámá wo xegí wainí uraxí omìńjéyo íkíá píkí íwí nurárimáná ríwéná sogwí ðimínrì nìbayírí aí píá megìnayìńigíní. ⁷ Píá nìmegìnayírí nání xegí omìńjé ayí wiiarìńomí re urìńìńigíní, ‘Íkíá rìna xwiogwí waú womí nioní sogwí nání nìbirí píá megìnayíáríní. Ná mìwearìńína íkwapìńjé meaaríní. Emí rómoáreí.’ uráná ⁸ o re urìńìńigíní, ‘Ámínáoxíní, ámí xwiogwí ro xe opwení. Ná wení nání pìpìńjéyo ará nìyárimáná xwíá pìyí wíarómíńí. ⁹ Xwiogwí wíomí ná wéagí nìwínìrínáyí, ayí nanjéríní. Ná mìwenagí nìwínìríná nìrorí emí móríxíní.’ urìńìńigíní.” Jisaso áamá ayí “Nene íkíá píkí

anáninǵ imóninǵagwi náninǵ rǵa neararinǵinǵ?” oy-
aiwípoyinǵinǵi ewayǵ ikaxǵ e urinǵinǵinǵinǵ.

Aninǵ rǵkwíninǵimǵ nanǵ imixinǵ náninǵinǵ.

¹⁰ Jisaso sabarǵá wiyimi rotú anǵyo
nǵnǵweámáná ámayo uréwapǵyarǵnǵa re enǵinǵinǵinǵ.
¹¹ Apixǵ wí —Í imó dǵnǵ xixéroarinǵagǵi náninǵ aninǵ
simixǵ nerǵ nǵrǵkwíninǵinǵ emearǵnǵa xwiogwǵ wé
wúkaú sikwǵ wú enǵáná ámi wǵúmǵi dǵnǵǵ wau
wo múronǵinǵinǵ. Éǵ ropaxǵ wiarǵinǵimanǵ. ¹² Í e
nǵweanǵagǵi Jisaso nǵwǵnǵinǵinǵa “Eǵinǵ.” nurǵinǵinǵ re
urinǵinǵinǵinǵ, “Ineyǵ, simixǵ siarinǵǵipǵi rǵxa pǵnǵ
rǵwiárǵinǵoi.” nurǵinǵinǵ ¹³ wé seáyǵ e ikwiáráná
re enǵinǵinǵinǵ. Í éǵ píráninǵǵi nǵrorǵi Gorǵxomi
yayǵ seáyǵ e umenǵinǵinǵinǵ. ¹⁴ E éáná rotú
anǵǵ menǵweanǵo Jisaso Sabarǵáyo apixǵimi nanǵ
wimixǵagǵi náninǵ wikǵ dǵnǵǵ nǵwǵiawirǵi áamá e
epǵroyǵ egǵáyo re urinǵinǵinǵinǵ, “Sǵá wé wǵúmǵi
dǵnǵǵ wǵyi omǵinǵǵ náninǵ imóninǵinǵ. Sǵá ayo Jisaso
nanǵ seaimixǵinǵa náninǵ birǵinǵinǵ. Sabarǵáyo mǵbǵpa
erǵinǵinǵ.” urǵagǵi aiwǵi ¹⁵ omǵi Jisaso mǵxǵ nurǵinǵinǵ
re urinǵinǵinǵinǵ, “Nanǵ eri sipǵi eri yarǵǵoyǵné,
Sabarǵáyo aí burǵmákaú tǵnǵi dogǵi tǵnǵi wigǵ anǵyo
nǵpáwirǵi nǵkweámǵi iniǵǵ onǵinǵinǵini iniǵǵ tǵnǵǵ e
náninǵ niméra mupa yarǵǵáranǵinǵ?” Ayǵ Sabarǵáyo
wigǵ burǵmákaú náninǵ dǵnǵǵ nǵmoro aí áamá náninǵ
dǵnǵǵ mǵmoarinǵagǵa náninǵ e nurǵinǵinǵ re urinǵinǵinǵinǵ,
¹⁶ “Apixǵ rǵi Ebirǵamoyá ǵwiárǵawéyǵ wǵrinǵinǵ.
Seteno simixǵ apǵ nǵwirǵi gwǵnǵinǵǵi jǵrinǵinǵáná
xwiogwǵ ¹⁸ múronǵinǵinǵ. ‘Imǵ Sabarǵáyo gwǵnǵinǵǵi
nǵwikwearǵi nanǵ nǵwimixǵinǵinǵa nǵpǵkwǵinǵ
mǵyarǵinǵinǵ.’ rǵinǵiawiarǵinǵoi?” urarǵinǵa ¹⁷ omǵi

wikí dñí wíaiwíáwa ayá winñiniginí. Ayá winaríná áamá oxí apíxí e epíroyí egfáyí amípi ayá ríwamónipaxí Jisaso yariñipi nání yayí seáymí dání néra ugíawixíni.

Ewayí ikaxí masité siyí nánirini.

¹⁸ O áamá obaxí dñí míwíkwíropa yariñagía nñwínirí re ragírini, “Nioni ewayí xwiyá bí pípi níriri Gorixo xwioxíyo mímeámí nerí seamenweanípi ‘Ripíníñí imónini.’ rímíni?” nurí ¹⁹ re uríñiniginí, “Apí masité siyíñí — Masité aiwá xegí siyí aga onímíarini. Apí masité siyíñí imónini. Áamá wo masité siyí nímearí xegí omíñíyo moáráná nerápirí íkíá nimónirí peyíáná iní níbiri apaxíyo yéwí tñiniginí.” uríñiniginí. Áamá “Agwí Jisasomí áamá obaxí dñí míwíkwíropa yariñagía aiwí idáná obaxí dñí wíkwíropíríárini.” oyaiwípoyínirí Jisaso e uragírini.

Ewayí ikaxí yisí nánirini.

²⁰ Ewayí xwiyá axípi ámi bí re uríñiniginí, “Arige níriri Gorixo xwioxíyo mímeámí nerí seamenweanípi ‘Ripíníñí imónini.’ rímíni?” nurí ²¹ re uríñiniginí, “Apí yisíñí — Yisí bisíkerfá sñi sñí enáná bí onímíapi ínimi táná yariñípa nípini íkwianwí eapínaríñirini. Gorixo xwioxíyo mímeámí nerí seamenweanípi yisíñí imónini. Apíxí wí bisíkerfá sñi sñí díramíxí xwé wámi síxí ínínáná yisí bí nímearí ínimi táná nímíni íkwianwí eapínaríñiniginí.” uragírini.

Ewayí ikaxí óf onígýíkwí nánirini.

22 O Jerusaremi nání nurí ná aní apí apimí nuréwapíya warí ná 23 á má wo re urí ñinígíni, “Ámínáoxini, sá Goríxo á má nìyonì mí ómómìxìmí eníáyimì o á má womìni womìni nenenì yeáyí neayimìxemeaníáranì?” urí agí o á má ayo re urí ñinígíni, 24 “Goríxomì dñí nìwìkwírorì xídarí gíápí óf onígýíkwí ñinì inìni. Óf ayimì páwipírì nání aní ñí miní éfrixini. Á má obaxí ananì opáwianeyinìrì nerí ná yopa megì ñipíríáranì.” nurìrì 25 ewayí ikaxí re urí ñinígíni, “Aní xiáwo nìwiápínìmearì aní ówaní yáraná seyí né nìbìro wá bíaríwámìni nìrómaná wakwí nórìrì ‘Ámínáoxini, aní ówaní neafkwíenapei.’ uráná re searíníáranì, ‘Nionì majíáranì. Aní gímì dáníyínéxini?’ searáná 26 re uranìrì éfáyí ‘Joxì negí aní wáyo nìrémorì nene tñni nawínì aiwá tñni iniígí tñni nìnìrane nearéwapíyìnenerìni.’ uranìrì éfáyí 27 aní xiáwo re searínìñoì, ‘Aní gímì dáníyínéxini? Nionì majíáranì.’ searíníáranì. ‘Íwí yarí gíáyí né nionì pínì nìnìwiárìmì éf úpoyí.’ searíníáranì.” nurìrì Goríxo aní xiáwónì ñí imónì ñagí nání e nurìrì 28 re urí ñinígíni, “Seyí né re wì ñipíríáranì. Segí seáwowa Ebìríamo tñni Aisako tñni Jekopo tñni awa Goríxoyá xwíyíá wá rókiamoagíáwa tñni xíoyá xwioxíyo nìpáwiro ñweanagíá nìwì ñiro Goríxo ‘Segí pì bíanìrìwámìni ñweápoyí.’ searí agí nìwì ñiróná seyí né maní magí nìrónìro ñwí pìyí wí rì ñipíríáranì. 29 É máyí oxí apíxí sogwí

weapariŋĩmi dánŷyí weapiro sogwí wearĩŋĩmi dánŷyí yapiro midĩmidánŷyí enĩ biro nero Gorixoyá xwioxŷyo nĩpáwiro aiwá nariŋagfa sĩŋwí winĩpĩrĩfárinĩ.” nurĩrĩ ³⁰ xewanĩŋo ámi nĩweapĩrĩná nánĩ re urĩŋĩnigĩnĩ, “Émáyí xámĩ surĩmá imónĩgĩáyí xámĩ xámĩ imónĩpĩrĩfárinĩ. Xámĩ xámĩ imónĩgĩáyíné surĩmá epĩrĩfárinĩ.” urĩŋĩnigĩnĩ.

Jerusaremiyo imónĩnĩfápi nánĩ áwanŷ urĩŋĩ nánĩrĩnĩ.

³¹ Jisaso xwiyfá apĩ nurĩsáná enáná Parisi wa re urémeagfawixĩnĩ, “Gapĩmanĩ Xeroto rĩpĩkĩnĩ nánĩ wimónariŋagi nánĩ re pĩnĩ nĩwiárĩmi ui.” urĩtagfa ³² o re urĩŋĩnigĩnĩ, “Soyĩné nuro Xeroto, sĩwĩ sayĩnĩŋĩ fwi yariŋomĩ áwanŷ re urémeápoyĩ, ‘Jisaso re rarĩnĩ urémeápoyĩ, “Nionĩ sáfá árĩnĩ wĩyo imfó dĩŋĩ xixéroariŋĩyĩ mĩxĩ umáinowárinĩ sĩmĩxĩyĩ pĩránĩŋĩ imĩmĩximĩ eri nemáná omĩŋĩ (Omĩŋĩ ayĩ xewanĩŋo áamá nĩyonĩ nánĩ upeinĩfá nánĩrĩnĩ.) Omĩŋĩ Gorixo o éwĩnigĩnĩrĩ nĩrowárenapĩŋĩpĩ yárimfárinĩ.” rarĩnĩ.’ urémeápoyĩ.” nurowárinĩ ³³ áamá e epĩroyĩ egfáyo xewanĩŋo nánĩ re urĩnĩŋĩnigĩnĩ, “Nionĩ Xeroto nánĩ wáyĩ mininariŋagĩ aiwĩ nionĩ rĩxa úimĩgĩnĩ. Nionĩ sáfá árĩnĩ wĩyo nurĩ Jerusaremi rémómfárinĩ. Seyĩné ‘Wfá rókiamoarĩgĩfá womĩ ami ami nĩpĩkirĩná ayĩ nanŷĩmanĩ. Jerusaremi nĩpĩkirĩnáyĩ ayĩ ananĩrĩnĩ.’ yaiwiariŋagfa nánĩ warĩŋĩnĩ.” nurĩrĩ ³⁴ re urĩŋĩnigĩnĩ, “Jerusaremi ŋweáyĩné, wfá rókiamoarĩgĩfáwami pĩkiro áamá Gorixo seyĩné nánĩ searowárfáyo sĩŋá tĩnĩ nearo pĩkiro yariŋgĩáyĩné, karfkarĩ

xegí miá negiri xwioxíyo mĩmeámí yariñípa nioni íníná axípi e seaiayimĩniri éagi aí seyíné mĩseaimónarinĩ. ³⁵ Aríá époyi. Aní Gorixo yeáyí nĩseayimixemearíná seyíné ñweaniri egíe rĩxa anipá imónigoĩ. Nioni sñwí mĩnanĩpa néra nuro rĩxa ‘Ámĩnáo urowáráná weapĩño oyá dñí tĩnĩ yayí winipaxorĩnĩ.’ nĩrĩroná ámĩ sñwí nanipĩrĩárĩnĩ.” urĩñinigĩnĩ.

14

Sĩkwí mĩnekwĩdoñomĩ naní imixĩñí nánĩrĩnĩ.

¹ Sabaríá wiyimĩ Parisiowa wigí ámĩná wo Jisasomĩ “Yawawi nurai nioniyá aníyo aiwá onaiyi.” urĩagi Jiaso nĩpáwiri ñweañáná awa omĩ sñwí wĩnaxídnáná ² ámá wo — O xegí sĩkwí anĩñí mĩnekwĩdoárĩñorĩnĩ. O Jiasoyá sĩmĩmaní tĩñĩmĩnĩ ñweañagi Jiaso e nĩwĩnĩrĩ ³ ñwí ikaxí eánĩñĩpĩ mewegíáwamĩ tĩnĩ Parisiowamĩ tĩnĩ xwiyíá bi nurĩrĩná yariñí re winĩñinigĩnĩ, “Sabaríáyo soyíné ámá sĩmĩxí egíáyí naní nĩmĩxĩrĩnáyí, ‘Ayí ananĩrĩnĩ.’ riyaiwiarĩñoĩ? ‘Ñwíáxĩnĩ.’ riyaiwiarĩñoĩ?” urĩagi aí ⁴ awa pĩné marí wimónĩñagía Jiaso sĩkwí mĩnekwĩdoñomĩ wé seáyí e nĩwikwiárĩrĩ fá nĩxĩrĩrĩ naní nĩwimĩxĩrĩ xegí aní e nánĩ nurowárĩmáná ⁵ awamĩ re urĩñinigĩnĩ, “Soyíné woxĩ dĩxí íworanĩ, burĩmákaúrĩnĩ, Sabaríá ayo aiwĩ mínĩñwí iniĩgí rĩwoníyo piéroáná apaxí mé mĩmĩxeaarĩñĩfranĩ?” urĩagi ⁶ Gorĩxoyá ñwí ikaxí eánĩñĩpimĩ Sabaríáyo ámáyo arĩrá nĩwirĩná nánĩ rĩwamĩñí meánĩñagi nánĩ awa xwiyíá bi murĩpaxí wimónĩñinigĩnĩ.

*“Símí símí e ηweanīro mimónīpa éírīxīnī.”
urīñf nánīrīnī.*

⁷ Jisaso awa tīnī aiwá nīnīrī nīñwearíná áamá aiwá nánī urepeáríáyf xámi símí símí e oñweaaneyīnīrī nīwīapīro wenīñf éagfá Jisaso sīñwí e nīwīnīrī rīxa nīnī nīwīapīro aiwá naríná o ewayf xwīyáf rīpī urīñīnīgīnī,
⁸ “Woxī woxī apīxí meánīnī nánī aiwá imīxíápi nánī rīrepeáráná joxī nūrī símí símí imónīñe mīñweapa éírīxīnī. Áamá urepeáríá wo joxī seáyī e rīmúroño enī nībīrínáyf,
⁹ áamá aiwá apī nánī earepeárífo joxī ηweañe nībīrī re rīnīñoi, ‘Joxī ηweañf re o ηweanīñoi.’ rīráná joxī ayá néra nūrī iwīyáf jfāmī ηwearfárīnī. ‘Iwīyáf jfāmī ηweat.’ rīrīpírīxīnīrī símí símí imónīñe mīñweapa éírīxīnī.
¹⁰ Rīrepeáráná joxī nūrī iwīyáf jfē ηwearfīnī. Rīrepeárífo joxī iwīmī ηweañagī nīranīrī re rīrīnīgīnī, ‘Gf nīkumīxīnīrī emearīgwfíoxīnī, joxī nūrī áwīnī dae ηweat.’ rīráná áamá oxí apīxí awí neánīro joxī tīnī aiwá narīgíáyfáyá sīñwíyo dánī joxī ámīnáoxīnīñf imónīrīfīnī.” Ewayf xwīyáf apī nūrīrī
¹¹ re urīñīnīgīnī, “Áamá go go xewanīño weyf menfo rfwéná Gorīxo wīmīxáná ayá nerī xwīrífá nīmóga unfárīnī. Go go weyf mīmenf waunf ikárīnfo omī Gorīxo weyf umenfárīnī.” urīñīnīgīnī.

“Aiwá nánī nurepeárīríná re éírīxīnī.” urīñf nánīrīnī.

¹²⁻¹⁴ Ámī xwīyáf rīpī aiwá apī nánī urepeárífomi re urīñīnīgīnī, “Áamá nánī aiwá rīyamf nerfínáyf díxí nīkumīxīnīrī

emearigfáyífrani, ririxímeáowarani, dixí áamá axí joxiyáyífrani, áamá aní axí e dání amípi mímúrónigfáyífrani, ayí ríwéná joxí ení aiwá nání rírepearáná ayíyá ení joxiyá nigfápa axípi nímigínirí ayo murepearípa éirixini. Aiwá ríyamí neríná áamá uyípeayíyo tñní áamá wará miníñíyo tñní síkwí ikí egfáyo tñní síñwí supárigfáyo tñní nurepearírínáyí, áamá e imónigfáyí joxí wí ríyamí nerí siapípaaxí menagí nání ríwéná áamá wé rónigfá wiápínimeáaná Gorixo mí ómómíximí neríná xewaniño joxiyá nání siapínfá enagí nání yayí seáyímí dání osinini.” uríñínigini.

Ewayí ikaxí aiwá apíxí meaní urepearíñípi nánirini.

¹⁵ Áamá wo awa tñní niñwearo aiwá narigfo Jisaso e uraríñagí arfá niwirí niwiápínimearí omí re uríñínigini, “Áamá Gorixoyá xwioxíyo ni páwirí niñwearí aiwá ni píríá gíyí gíyí ananí oyá dñí tñní yayí winípaaxíyírini.” uríagí aí ¹⁶ o ewayí ikaxí re uríñínigini, “Áamá wo áamá obaxí nurepearímáná aiwá xwé ríyamí nerí ¹⁷ ríxa ríyamí niyárfísáná áamá xegí xínáíníñí nimónirí omíñí wíiaríñomí ‘Áamá nioní urepearímenáyó “Bípoyí. Aiwá ríxa ríyamí inárini.” urímeí.’ wáf urowáríagí aí ¹⁸ áamá nñní áxeñwaríñíñí niga nuro ‘Aiwá apí nání baníméwini. Baníméwini.’ nuríroná áamá xámí nurí wáf wímeáo re uríñínigini, ‘Gí xwíá bí bí éáoní nurí síñwí winímí enagí nání aiwá nání bípaaxí menini. Xe xegí kikiá ounirí síñwí naneí.’ uráná ¹⁹ omíñí wíiaríño nurí áamá

ámí womí wáf wímeááná o ení re uríṅínigíní, ‘Burímákáú omíṅf ení nání wé wúkáú b́ éáoní nurí waú waú maxírínf ní kumíxára nurí iwamíó emí enṅagí nání aiwá nání b́paxí meníní. Xe xegf kikiáfá ounírí sṅwí nanet.’ uráná ²⁰ o ámá ámí womí wáf wímeááná o ení re uríṅínigíní, ‘Apíxí sṅf meááoní enṅagí nání b́paxímaní.’ uráná ²¹ omíṅf wíiaríṅo nurí xegf bosó, aiwá ríyamí níyárírí ṅweanómí áwanf urémeááná wíkf nónírí xegf omíṅf wíiaríṅomí re uríṅínigíní, ‘Anfíní nurí anf rípi rípimí ófyo nemerí ámá uyípeayíyo t́níní wará miníṅfyo t́níní síkwf íkf egfáyo t́níní sṅwí supárígfáyo t́níní nioníyá anf re nání níwirímeaamemí beí.’ urowáfagí ²² o nurí x́o urípa nememí níbírí re uríṅínigíní, ‘Bosoxíní, nioní joxí nírfípa néagí aiwí íkwianwí wí síní anípa ímóníní.’ uráfagí ²³ bosó re uríṅínigíní, ‘Aiwá rípi nání gf anf magwí epírí nurí omíṅf óf amí amí iníṅfyo nemerí ámá omíṅf yarígfáyo míxeameí.’ urowáfagí ²⁴ o nurí x́xení éáná bosó ámá aiwá nání awí eánígfáyo re uríṅínigíní, ‘Nioní “Ámá xámí aiwá nání urepeárímenáyf aiwá wí aíwí mepíríméoi.” seararíṅíní.’ uríṅínigíní.” Jisaso Judayf “Nene ámá xámí aiwá nání urepeáríméfyíníṅf ímóníṅagwí nání ŕfa neararíní.” oyaiwípoyínírí ewayf xwíyáfá apí uríṅínigíní.

“Wiepísaríṅf oyáoní oimónímíní.” moarfíná uríṅf náníríní.

²⁵ Ámá oxí apíxí epíroyf egfáyf o t́níní ófyo nuróná o níkinímónírí re uríṅínigíní, ²⁶ “Ámá

go go nioni t́ámíni nìbírì ‘Wiep̄sarìṅf̄ oyáonì oimónim̄nì.’ nìwimónir̄fnáyf̄, Jisasonì d̄ṅf̄ s̄ixf̄ n̄iyiṅf̄p̄i o xegf̄ xanom̄ uyin̄f̄p̄iranì, x̄ináim̄ uyin̄f̄p̄iranì, x̄iep̄im̄ uyin̄f̄p̄iranì, xegf̄ n̄iaíw̄yo uyin̄f̄p̄iranì, xex̄ir̄meáyo uyin̄f̄p̄iranì, seáyì e m̄imúropa ner̄fnáyf̄ o ḡf̄ wiep̄sarìṅáyf̄ wo imónipax̄f̄ men̄nì. Go go Jisasonì nánì d̄ṅf̄ sip̄í wiar̄ṅf̄p̄i xewan̄ṅo d̄ṅf̄ sip̄í yaiwinar̄ṅf̄p̄im̄ seáyì e m̄imúropa ner̄fnáyf̄ o ḡf̄ wiep̄sarìṅáyf̄ wo imónipax̄f̄ men̄nì. ²⁷ Ámá go go nioni n̄n̄ix̄d̄ir̄fná ‘Nioni Jisasonì x̄dar̄ṅaḡi nánì ámá wí xean̄ṅf̄ níkar̄r̄i aiw̄i an̄ṅf̄ x̄d̄m̄ár̄nì.’ m̄iyaiwipa ner̄fnáyf̄ o ḡf̄ wiep̄sarìṅáyf̄ wo imónipax̄f̄manì.” nur̄r̄i ²⁸ ewayf̄ ikax̄f̄ re ur̄ṅṅniḡnì, “Seȳné wox̄i an̄f̄ sepiá wiwá n̄m̄ira opeyim̄n̄r̄fná x̄ámì éf̄ n̄ṅweámáná an̄f̄ iwá m̄r̄r̄i nánì d̄ṅf̄ neṅwiper̄i ‘N̄igw̄f̄ arar̄r̄f̄ani?’ n̄iyaiwir̄i ‘N̄igw̄f̄ nion̄yá anan̄i an̄iwá t̄n̄i x̄ixen̄r̄f̄ani?’ yaiwinar̄ṅf̄r̄nì. ²⁹ ‘N̄igw̄f̄ arar̄r̄f̄ani?’ n̄r̄r̄i meȳiropa ner̄i r̄ixa s̄ṅá ník̄k̄ír̄óá n̄ipeyir̄fná n̄igw̄f̄ an̄pá imónṅaḡi nánì an̄f̄ m̄ram̄x̄w̄fn̄f̄ n̄iyár̄im̄ úáná ámá an̄f̄ iwám̄i n̄w̄n̄r̄fná jox̄i nánì r̄iper̄r̄f̄ n̄yayiro ³⁰ re r̄p̄r̄f̄ár̄nì, ‘Ámá ro an̄f̄ iwá m̄r̄im̄n̄r̄i éf̄ aiw̄i niwán̄i m̄r̄ipax̄f̄ m̄wimón̄f̄aḡi n̄m̄ram̄x̄w̄fn̄ár̄im̄i un̄f̄r̄nì.’ r̄p̄r̄f̄ár̄nì.” nur̄r̄i Jisaso ámá nioni n̄ix̄dar̄ṅf̄áyf̄ an̄f̄ m̄ram̄x̄w̄fn̄f̄ nerón̄ṅf̄ nioni p̄n̄i n̄n̄wiár̄im̄i up̄r̄x̄n̄r̄i e ur̄ṅṅniḡnì. ³¹ Ewayf̄ x̄w̄ȳf̄á ax̄f̄p̄i ám̄i b̄i re ur̄ṅṅniḡnì, “M̄ix̄f̄ ináyf̄ wo xegf̄ s̄im̄ṅf̄ w̄inar̄ṅf̄áyf̄ ámá n̄n̄i 10,000 imónṅáná m̄ix̄f̄ ináyf̄ j̄fam̄i d̄ṅjoyá

sĩmĩnĩ wĩnarĩgĩáyĩ ámá 20,000 imónĩnĩagĩ nánĩ o xámĩ éfĩ nĩnĩwearĩ dĩnĩ nĩyaĩkirorĩ ‘Mĩxĩ nĩnĩróná ananĩ xopĩrárĩ wimĩnĩréĩnĩ? Enĩ mĩwĩnĩpa emĩnĩréĩnĩ?’ yaiwinĩnĩ. ³² Rĩxa ‘Mĩxĩ ináyo xopĩrárĩ nĩnĩnĩ.’ nĩyaiwirĩnáyĩ wĩo sĩnĩ ná jĩamĩ nĩweanĩnĩ xegĩ ámá wĩyo re urowárĩnĩnĩ, ‘Nuro omĩ re urémeápoyĩ, “Negĩ mĩxĩ ináyo re rarĩnĩ urémeápoyĩ, ‘None soyĩné tĩnĩ mĩxĩ xĩxe seaipaxĩ menĩnĩ. Pĩ pĩ nearĩĩyĩ nĩyanĩwárĩnĩ rarĩnĩ.’” urémeápoyĩ.’ urowárĩnĩnĩ.” Jĩsaso ewayĩ xwĩyĩfá e nurĩrĩ ³³ “Seyĩné woxĩ dĩxĩ iyĩfá fá amĩpĩ nánĩ dĩnĩ yaĩkĩá mĩmopa nerĩnáyĩ ayĩ gĩ siepĩsarĩnĩáoxĩ imónĩrĩméĩnĩ.” nurĩrĩ ³⁴ re urĩnĩnĩgĩnĩ, “Ayĩnánĩ saxĩ awĩfĩ yarĩnĩ aĩwĩ awĩfĩ yarĩnĩpĩ anĩpá nerĩ aĩwánĩnĩ imónĩnĩnĩ ámĩ arĩge éáná awĩfĩ enĩnĩ? Oweoĩ. ³⁵ Sĩkĩ amĩpĩ omĩnĩyĩyo aĩwá xwé oenĩrĩ wĩároarĩgĩfá aĩwĩ saxĩ awĩfĩ anĩpá imónĩnĩnĩ aĩwá urĩ enĩgĩnĩrĩ omĩnĩyĩyo wĩároopaxĩ menĩnĩ. Anĩnĩnĩ emĩ moarĩgĩárĩnĩ. Ámá gĩyĩné arĩfá tĩgĩáyĩné arĩfá ókĩarĩ nĩmónĩpoyĩ.” Jĩsaso xegĩ wĩepĩsarĩnĩyĩ saxĩnĩnĩ imónĩnĩagĩ nánĩ e urĩnĩnĩgĩnĩ.

15

Ewayĩ ikaxĩ sipĩsipĩ anĩfá imónĩnĩ nánĩrĩnĩ.

¹ Ámá takĩsĩ nánĩ nĩgwĩ uráparĩgĩfá —Ayĩ émáyĩ gapĩmanowamĩ wipĩrĩfá nánĩ wigĩ Judayo nĩgwĩ nĩwuráparĩyĩróná wigĩ meapĩrĩfá nánĩ enĩ ámĩ bĩ fĩwĩ uráparĩgĩáyĩrĩnĩ. Ayĩ tĩnĩ fĩwĩ yarĩgĩfá wĩnĩyĩ tĩnĩ Jĩsasomĩ xwĩyĩfá arĩfá wianĩro nánĩ anĩwĩ e barĩnĩagĩfá ² Parisiowa tĩnĩ nĩgwĩ ikaxĩ éánĩnĩpĩ mewegĩfáwa tĩnĩ sĩnĩwĩ e

nɪwɪnɪro mepɪ “Iyɪ tɪnarɪŋoɪ.” nɪrɪnɪro wigɪpɪ re rɪnɪgɪawixɪnɪ, “Ámá o ɪwɪ yarɪgɪáyo nɪmímɪnɪrɪ aiwá nawínɪ enɪ narɪgɪárɪnɪ.” rɪnarɪná ³ Jisaso ewayɪ xwɪyɪá rɪpɪ urɪŋɪnɪgɪnɪ, ⁴ “Soyɪné ámá woxɪ sipɪsipɪ 100 tɪŋoxɪ wo anɪá imónánáyɪ, amɪ eanɪyo dánɪ sipɪsipɪ 99 wɪnɪyɪ e nɪwárɪmoxɪ nurɪ anɪá imónɔ́o nánɪ pɪá néra núɪsáná rɪxa wɪnɪmearɪárɪnɪ. ⁵ Nɪwɪnɪmearɪná nɪmearɪ yayɪ tɪnɪ xwanɪwɪ níkwónɪmɪ nurɪ ⁶ anɪ e nɪrémorɪná díxɪ nɪkumɪxɪnɪrɪ emearɪgɪáyo tɪnɪ ámá anɪ axɪ e ŋweagɪáyo tɪnɪ rɪaiwá re urɪmerɪárɪnɪ, ‘Gɪ sipɪsipɪ anɪá imónɔ́o rɪxa pɪá nerɪ meáagɪ nánɪ nionɪ tɪnɪ nawínɪ yayɪ oyaneyɪ.’ urɪrɪárɪnɪ.” Jisaso ámá ɪwɪ yarɪgɪá o tɪámɪnɪ barɪgɪáyɪ sipɪsipɪ anɪá imónɔ́o yapɪ imónɪŋagɪa nánɪ ewayɪ xwɪyɪá apɪ nurɪrɪ ⁷ re urɪŋɪnɪgɪnɪ, “Nionɪ re seararɪŋɪnɪ, ‘Ámá sipɪsipɪ nánɪ pɪá nerɪ nɪmearɪ nánɪ yayɪ éɪpa anɪnajowa ámá ɪwɪ yarɪŋɪ wo nɪsanɪrɪ yarɪŋagɪ nɪwɪnɪróná yayɪ nero aɪ ámá 99 “Rɪxa wé rónɪŋwaénerɪnɪ. Nene sanɪŋɪ imónɪpaxɪ menɪnɪ.” yaiwɪnarɪgɪáyɪ nánɪ anɪnajowa yayɪ yarɪgɪámanɪ.’ seararɪŋɪnɪ.” urɪŋɪnɪgɪnɪ.

Ewayɪ ikaxɪ nɪgwɪ anɪá imónɪŋo nánɪrɪnɪ.

⁸ Ámɪ ewayɪ xwɪyɪá axɪpɪ bɪ rɪpɪ urɪŋɪnɪgɪnɪ, “Apɪxɪ wɪ nɪgwɪ wé wúkaú tɪŋɪ nɪgwɪ wo nɪmiáperɪnáyɪ uyɪwɪ nɪmɪxároárɪmáná píranɪŋɪ pɪá nerɪ anɪ sɪyɪ nɪperɪ wɪnɪmeanɪnɪgɪnɪ. ⁹ Nɪwɪnɪmearɪná xegɪ imánɪŋɪ yarɪgɪwamɪ tɪnɪ anɪ axɪ e ŋweagɪáyo tɪnɪ rɪaiwá re urɪŋɪnɪgɪnɪ, ‘Nɪgwɪ nínnɪ miápéáo rɪxa meáagɪ nánɪ nínnɪ tɪnɪ nawínɪ yayɪ oyaneyɪ.’ urɪŋɪnɪgɪnɪ.” Jisaso ámá

fwf yarigfá o tfáminí barigfáyf nigwf miápéf yapí imóniηagfa nání ewayf xwiyfá apí nuriri
 10 re uriniηigini, “Nioni re searariηini, ‘Nigwf apixí nimiáperi pfa neri ámi meáo nániniηf yayf éipa Gorixoyá aηfnajowa ámá fwf yariηf wo nisaniiri yariηagi niwiniiriná yayf e yariǵárini.’ searariηini.” uriniηigini.

Ewayf ikaxf niaíwf aniniηo nánirini.

11 E nurimáná ámi ewayf xwiyfá re uriniηigini, “Ámá wo xegf niaíwf oxf waú tfηo 12 —Xogwáo xanomi niwiápfnimeari re uriniηigini, ‘Ápe, joxi nipeáná “Amipi omi wimigini.” yaiwiariniηpi rixa niapei.’ urfagi xano ‘Amipi rfwéná yanf nimeri nioni wimigini.’ yaiwiariniηyf rixa awaúmi yanf numeiri mini niwimáná enána 13 rixa sfá árnf óráná xogwáo o xegni awí eámeámf neri nimeámi aηf wimi ná jfamí nání nurí aηf ayo niηwearfná uyini neri xegf nigwf amipi xano wiηyf xwirixwirfá ikixeniηigini. 14 Xegf nigwf xwirixwirfá nikixerí amáyo niwiememáná enána re eniniηigini. Ámá aηf ayo dánfyf aiwá nání dfwf nikeamóniro yarfná o rixa uyípeayo imónif enagi nání o ení aiwá nání dfwf nikeamóniri nání 15 nurí amá aηf ayo dánf womi nigwf omiηf nání rixiηf urfagi o omiηf Judayf nini xwirfá winariηipi nání re uriniηigini, ‘Gf omiηfyo nání nurí gf odiپیو aiwá niwii.’ urfagi 16 o nurí omiηf e nerfná rixa agwf enf miwínarfagi aiwá pfa odiپی nariniηipi nipaxf wimónfagi aiwi amá wí omi aiwá bi mini miwigfawixini. 17 E enána o ámi diηf fá nixiriiri

re yaiwiñinigiñi, ‘Gí ápoyá omiñf wiirigfáyf nñni aiwá apáni nípñri nání múroniñagi aiwiñi nioní re niñweari aiwá agwí nání nípémñiriñi riyariñini?’ ¹⁸ Nioní níwiápñimeámí nurí gí ápomi re urémeámigiñi, “Ápe, nioní fwí Gorixomi wikáriri joxi sikáriri éanigiñi. ¹⁹ Nioní nanf mimóniñagi nání sñni dixí riwaxoní imónipaxí menñni. Joxi ‘Gí omiñf niarñoxñiñf imóniñoxini.’ nirei.” Ápomi e urémeámigiñi. Niyaiwiri ²⁰ níwiápñimeámí xano tñf e nání nurí nurí rixa añwi e báná xano xegí xewaxo jíwo barñagi nñwñiri wá nñwianñiri mñf nurí nímakñkiyiri kíyf miaúnáná ²¹ xewaxo re urñinigiñi, ‘Ápoxini, nioní Gorixomi fwí wikáriri joxi sikáriri enárini. Nioní áamá nanf mimóniñagi nání sñni dixí riwaxoní imónipaxí menñni.’ urfagi aiwi ²² xano omiñf wiirigfáyo ríaiwá re urñinigiñi, ‘Soyíne rapñapñ imñriñf mimóniñú aññi nimeámí nñbñri uyírpoyi. Omi okiyfá numerfna wé ramaxí wá wéyo uyírarñro síkwf sù uyírarñro époyi. ²³ E nemáná burímákau sñpñkí ikwanf imónarñño nimeámí nñbñro pikípoyi. Nene nññrane íwo nání yayf oyaneyi. ²⁴ Nigf íwf ro peñóniñf imóniñño ámfñiñf wiápñimeañoi. “Anññiñinigiñi.” yaiwiagwá ro ámf neámeágí nání yayf yaní aiwá oimixaneyi.’ urfagi awa o urfñpa nero rixa aiwá riyamñ nero yayf seáyimi dání nera warfna re enñinigiñi. ²⁵ Xewaxo xámñño omiñfyo yarñfmi dání nñbñri rixa añf tñf e añwi e dání wenñf étyf wñññinigiñi. Sonf rñro sñmñññf ero yarñagfa nñwñiri ²⁶ omiñf wiirigfá womí ríaiwá nurñri o

ríxa aŋwí e báná re uríŋínigíní, ‘Ayí pí nání nerí raríŋoí?’ uráná ²⁷ o re uríŋínigíní, ‘Díxí rígwáo ríxa rémónapíŋoí. O ríníŋí wí mímeá naŋo emeago díxí ápomí wímeáagí nání o burímákaú sípíkí ikwaní imónaríŋo píkiŋoí.’ uráná ²⁸ o wíki nónírí mípáwipaxí níwimónírí wáf e rojáná xano nípeyearí píyípíyí xwíyíá uríagí aiwí ²⁹ xanomí míxí nurírí re uríŋínigíní, ‘Nioní rínáíníŋí nimónírí omíŋí síiaríná xwiogwí obaxí ní múroaríná sekaxí amípí joxí ní rííyí nání nioní wí míríwíakíŋáríní. E nerí aí nioní gí ní kumíxínírí emearíŋáyí tńí yayí yaní nání memé miá aí wo mńniapíŋíríní. ³⁰ Nioní mńniapípa nerí aiwí díxí riwaxo, apíxí iyí ede dání oikíxearígííwa tńí nemeríná díxí nígwí xwé nowaríŋo nání burímákaú sípíkí ikwaní imónaríŋo apání upíkííŋí.’ uráná ³¹ xano re uríŋínigíní, ‘Gí íwoxíní, “Nioníyáyí wí ámí o nírápíníáríní.” mńyáiwipani. Joxí íníná nioní tńí ŋwearíŋoxí amípí áponíyáyí nńí díxíníríní. ³² E nerí aí díxí rígwáo peŋóníŋí imóníŋo ámíŋíŋí wíápínímeaŋoí. “Aníŋínigíní.” yáiwíagwáo ámí neáímeáagí nání “Yáyí mepa oyaneyí.” rísimónaríní? Oweoí, xe yayí oyaneyí.’ uríŋínigíní.” Jisaso Parisiowa “None xíráxogwáowaú xíráóníŋí imóníŋagwí nání rífa neararíní?” oyáiwípoyínírí nání ewáyí xwíyíá apí uríŋínigíní.

16

Ewayí ikaxí bosíwí díŋí émf saímí moŋo náníríní.

1 O ewayí xwiyá rípi eni xegí wiepísariṅowamí nurírí re uríṅinígíni, “Ámá amípí níní mímúróníṅí wo o xegí bosíwo nání ámá wí nǐbīro áwaní re urígíawixíni, ‘Dixí bosíwo dixí iyá fá amípí xwíríá ikíxearíni.’ uríagí ² o bosíwo nání ‘Obíni.’ nurírí o ríxa báná re uríṅinígíni, ‘Pí éagí nání joxí nání xwiyá wí raríṅagí wíanígíni? Amípí nioniyá joxí nínimeiríná arige nínimeia waríṅíni? Amípí nioniyá píní níníwíarími urí nání níní fá nírórí bǐkwíyo nǐṅwírárírí niapetí. Joxí síní gí bosíwí nimónírí ṅwearíméni.’ uríagí ³ bosíwo nurí re yaiwíṅinígíni, ‘Nioní bosíwí roaríṅáyí boso “Joxí kíkí fá ut.” níránáyí arí emfárfáni? Bosíwí nimónírí yaríṅáoní xwíá nímíríná ení meání emfárfáni? Ríxíṅí nura nuríná ayá nínínfárfáni?’ niyaiwírí ⁴ re yaiwíṅinígíni, ‘Ai, pí pí éimígínírí ríxa níjǐá imóníṅíni. Gí boso “Joxí kíkí fá ut.” níránáyí ámá nioní wigí aṅíyo nání ananí nímímínípírí nání pí pí éimígínírí ríxa níjǐá imóníṅíni.’ niyaiwírí ⁵ ámá o xegí boso nígwí wayá ríwéná niapíríxínírí wíṅíyo ‘Bípoi.’ nurírí awa ríxa báná xámí bómí re uríṅinígíni, ‘Gí boso pí siapíṅí nání ríwéná rírápínfárfáni?’ uríagí ⁶ re uríṅinígíni, ‘Weríxí síxí íníṅí díramíxí 100 niapíṅí nání xíxeni axípi nírápínfárfáni.’ uríagí bosíwo re uríṅinígíni, ‘Dixí bǐkwí nígwí nání ṅwíráraríṅínami nímearí éf nǐṅweámáná weríxí síxí íníṅí díramíxí 100 nání eáníṅe níkwírírí 50 ṅwírárei.’ nuríríná xíto ení bosoyá bǐkwíyo axípi díramíxí 100 nání eáníṅípi níkwírírí ámí 50 ṅwíráríṅinígíni.

7 Ámá ámi wo báná bosıwo yarıñf re wiñnigiñi, ‘Gf boso joxi siapiñfyf araririni?’ urfagi o re urıñnigiñi, ‘O wıtf fáf 1000 nioni niapiñf nání xixeni axıpf nırápınfárini.’ urfagi bosıwo re urıñnigiñi, ‘Dıxf bıkwıyo wıtf fáf 1000 nání ñwirárinıñe nıkwıriri wıtf fáf 800 ñwirárei.’ nurırıná bosoyá bıkwıyo eni nıkwıriri axıpf niñwirárinı womi womi nını e nera unıñnigiñi.

8 Boso xegf yapf wıwapıyarıñf bosıwo nání ‘O “Nioni onımımınıpoyı.” niyaiwiri e éfrini.’ rarıñagfa arfáf e niwiri o nání ‘Dıñf émi saımf monorini.’ niyaiwiri seáyı e umenıñnigiñi.” Jıaso ewayf xwiyfáf apı nuriri wiepısarıñfıyo ámi bı rıpi urıñnigiñi, “Ámá agwi rıná amıpi xwáf tıyo wenıpf nání dıñf nıkwıroro yarıgfáfı wıgf wınyyf tını ninıróná dıñf émi saımf nımorero nání ámá nioni dıñf nınıkwıroro yarıgfáfıyo seáyı e imónıñoi.

9 Ayınáni re seararıñini, ‘Nıgwıpf ámá wı apı tını sıpi imıxarıgfáf aıwi soyfne uyıpeayf wı negf nıkumıxıniri emearıñwáyfıñıñf imónıpıri nání nıgwıpf tını arırá wıfrıxını. E nerfnáyf rfwená sfáf yoparıyimi nıgwı nını rıxa anıpa imónáná Gorıxo soyfne xegf anı inına ñweapırfa nání enıyo páwıpırfa nání seamımınınıfárini.’ seararıñini.

10 Ámá omıñf onımiápıa nerfná pıránıñf dıñf nıkwıroro xixeni yarıgfáf gıyf gıyf xwé eni xixeni yarıgfárini. Ámá omıñf onımiápıa nerfná dıñf nıkwıroro mé ámáya sıñwıyo dání nıwiepısiro omıñf yarıgfáf gıyf gıyf omıñf xwé nání aí axıpf yarıgfárini.

11 Ayınáni nıgwıf ámá wı nımearo ayf tını sıpi imıxarıgfáfıyo soyfne nıgwıf ayf aí tını ámáyo

mɪnɪ mɪwɪpɑ ɛrɔ ɑrɪrɑ mɪwɪpɑ ɛrɔ nɛrɪnɑyɪ
 ‘Gorɪxo ɑnɑnɪ xɛgɪ ɑmɪpɪ nɑɪɪ ɑɲɪnɑmɪ wɛɲɪyɪ
 nɔnɛ pɪrɑnɪɲɪ ɯmɛɪɑnɪwɑ nɑnɪ nɛɑɪɑpɪnɪfɑrɪnɪ.’
 rɪyɑɪwɪɑrɪɲɔɪ? Owɛɔɪ. ¹² Soyɪnɛ ɑmɪpɪ ɑmɑ
 wɔyɑyɪ sɪɲwɪ muwɪnɑxɪdɪpɑ nɛrɪnɑyɪ ɔmɪɲɪ
 soyɪnɛyɑpɪ mɛpɪrɪfɑyɪ go sɛɑɪɑpɪnɪfɑrɪnɪ? Owɛɔɪ.
¹³ Ɔmɑ wɔ ɑmɑ wɑɯyɑ xɪnɑɪnɪɲɪ nɪmɔnɪrɪ
 ɔmɪɲɪ wɪɪpɑxɪ mɛnɪnɪ. E nɛrɪnɑyɪ wɪɔmɪ
 dɪɲɪ sɪxɪ nuyɪrɪ wɪɔmɪ dɪɲɪ pɛɑ nɪmɔrɪ nɛrɪ
 wɪɔmɪ pɪrɑnɪɲɪ ɑyɑ tɪnɪ nɪxɪdɪrɪ wɪɔmɪ pɛɑyɪ
 nɪwɪɑnɪrɪ ɛnɪɲɔɪ. Soyɪnɛ nɪgɪwɪyɪyɑ ɔmɪɲɪ
 wɪɪɑrɪɲɪnɪɲɪ nɪmɔnɪrɔ ‘Nɪgɪwɪ wɪ mɪnɪmɯrɔpɑ
 ɔɛnɪ.’ nɪyɑɪwɪrɪnɑyɪ, Gorɪxɔyɑ ɔmɪɲɪ wɪɪɑrɪɲɪ
 wɔxɪnɪɲɪ ɪmɔnɪpɑxɪ mɛnɪnɪ.” ɯrɪɲɪnɪgɪnɪ.

Jisaso xwɪyɪfɑ ɯrɪɲɪyɪ wɪ nɑnɪrɪnɪ.

¹⁴ Jisaso xɛgɪ wɪɛpɪsɑrɪɲɔwɑmɪ ɛ ɯrɑrɪnɑ
 Pɑrɪsɪɔwɑ —Awɑ nɪgɪwɪ nɑnɪ xwɑpɪ
 wɪmɔnɑrɪɲɔwɑrɪnɪ. Awɑ ɑrɪfɑ ɛ nɪwɪrɔnɑ dɑmɪ
 dɑnɪ rɪpɛrɪrɪ ɯmɛɑrɑrɪɲɑgɪfɑ ¹⁵ Jisaso ɛ nɪwɪnɪrɪ
 rɛ ɯrɪɲɪnɪgɪnɪ, “Soyɪnɛ ɑmɑyɑ sɪɲwɪyɔ dɑnɪ
 ‘Wɛ rɔnɪɲwɑɔnɛrɪnɪ.’ nɪrɪrɔ yɑpɪ nɪwɪɛpɪsɪrɔ
 rɑrɪgɪɔyɪnɛ ɑɪ Gorɪxo ɑmɪpɪ sɛgɪ xwɪɔxɪyɔ ɪnɪmɪ
 ɪmɔnɪɲɪpɪ nɪpɪnɪ nɪɲfɑ ɪmɔnɪnɪ. Ɔmɪpɪ nɑnɪ
 ɑmɑ ‘Rɪpɪ ɑyɑ tɪɲɪpɪ ɪmɔnɪnɪ.’ rɪfɑpɪyɪ Gorɪxɔyɑ
 sɪɲwɪyɔ dɑnɪ xwɪrɪfɑ wɪnɑrɪɲɪyɪ ɪmɔnɪnɪ.
¹⁶ Gorɪxo Ebrɪfɑmɔ xɪɔmɪ dɪɲɪ nɪwɪkwɪrɔrɪ
 pɪrɑnɪɲɪ xɪdɑrɪɲɑgɪ nɑnɪ rɛ ɯrɪɲɪnɪgɪnɪ, ‘Dɪxɪ
 sɛɑrɪfɑwɛ ɑmɑ ɔbɑxɪ nɪmɔgɑ ɯfɑyɪ gɪ ɑyɑ tɪɲɪnɪɲɪ
 nɪmɔgɑ ɯpɪrɪfɑrɪnɪ.’ ɯrɪɲɪ ɛɲɑgɪ nɑnɪ Mɔsɛsɔ
 tɪnɪ wɪfɑ rɔkɪɑmɔɑgɪfɑwɑ tɪnɪ ɑpɪ nɑnɪ Bɪkwɪyɔ
 nɪrɪrɔ ɛɑgɪfɑrɪnɪ. Sɛyɪnɛ pɪnɛ ɑpɪ nɪsɛɑrɛwɑpɪyɑ
 bɪgɪfɑrɪnɪ. E nɛrɪ ɑɪwɪ Jɔnɔ wɑyɪ nɪnɛɑmɛɑɪɑ

uŋo niremoríná xwiýá yáy seainipaxípi re searayiniginí, ‘Seyíné Gorixoyá xwioxíyo páwipírí náni íwí yarígíápi ríwímíní nímamoro nisaníro ηweáírixíní.’ searayiniginí. Ámá níní aní ayómíní ení tíní óf nimóá páwianíro yaríŋoí. ¹⁷ E nerí aiwí amípi níní Moseso tíní wíá rókiamoagíáwa tíní Gorixoyá Bíkwiyo eagíápi bí onímiápi aí suríamá imóníníámani. Awa níríro eagíápa xixení imóníníáríní. Anína tíní xwíá rírí tíní ananí anípá nimónírí aiwí Bíkwi Gorixoyá ηwí ikaxí eáníŋípi anípá imónipaxí meníní. ¹⁸ Go go xegí xiepí xámi meanjími emí nímorí ámi wíní nímearínáyí ayí íwí inaríŋí. Go go apíxí ámá wo nímearí emí monjími nímearínáyí ayí ení íwí inaríŋí.” uríŋiniginí.

Rasaraso tñi amípi mímúroníŋo tñi náníríní.

¹⁹ Jisaso ámá ayo re uríŋiniginí, “Ámá wo amípi mímúroníŋo —O nígwí xwé tígíáwa rapírapí awíaxíní yínarígíápa íníná rapírapí ayíá ríŋíní niyínírí sía ayí ayo aiwá naníŋí nínírí aníŋí sírí muní ηweanáná ²⁰ ámá wa wigí ámá wo xegí yoí Rasarasoyí ríníŋo —O uyípeayí imóníŋáná uraní xegí wí pípírímíó enoríní. Omí níméami níbíro amípi mímúroníŋoyá ákíŋá íwí e wírárígíoríní. ²¹ Amípi mímúroníŋo íkwianŋwíyo éf níŋwearí aiwá nínírí yunípia píeróyí uraní tíŋo ‘Míméání oemíní.’ niyáiwírí yaríná síwí wí níbáyro xegí uraníyo aíwí meayígíawixíní. ²² Uyípeayo ríxa nípéagi anínají Gorixoyáyí oyá dínípi níméami niyíro Ebírámo tíŋí e wárígíawixíní. Amípi mímúroníŋo ení péagi omí ení xwíá

niweyárimáná enáná ²³ o ríá anin̄j̄f wearin̄j̄yo dáni r̄n̄in̄j̄f xaiw̄f inar̄íná sin̄j̄w̄f anaúf̄ȳf w̄in̄in̄j̄nigin̄i. Ebir̄famo ná j̄famī ηwean̄jáná Rasaraso x̄fo t̄fám̄in̄i kin̄imónenap̄in̄j̄agī niw̄in̄ir̄i ²⁴ r̄íaiw̄á re ur̄in̄in̄igin̄i, ‘Ar̄fo Ebir̄fame, r̄íá t̄f m̄imen̄in̄j̄w̄f aȳikw̄f m̄in̄irar̄in̄in̄i. Rasarasomī re uowár̄enapeī, “Wé s̄m̄f̄p̄in̄i iniiḡf̄yo iḡf̄á neámáná aíw̄f im̄in̄j̄f ur̄in̄i nán̄i wikwiár̄aūi.” uowár̄enapeī.’ ur̄fagī aí ²⁵ Ebir̄famo re ur̄in̄in̄igin̄i, ‘Ar̄foe, jox̄i sin̄i sin̄jox̄i niηwear̄íná am̄ip̄i nan̄j̄n̄i símearī Rasarasomī sip̄in̄i w̄imearī yaḡf̄r̄in̄i. E ner̄i aiw̄i agw̄f o sa kikīf̄á yar̄íná jox̄i r̄n̄in̄j̄f nán̄i niwieán̄ir̄i ηwean̄jin̄i. ²⁶ Rip̄i enī p̄in̄j̄f ear̄ir̄i seḡf t̄fám̄in̄i ead̄f̄ror̄i neḡf t̄fám̄in̄i ead̄f̄ror̄i en̄j̄agī nán̄i seȳf̄né w̄i nene t̄fám̄in̄i mixemónap̄ipax̄f̄r̄in̄i. Nene enī w̄i seȳf̄né t̄fám̄in̄i mixemónap̄ipax̄f̄r̄in̄i.’ ur̄fagī ²⁷ r̄íá xaiw̄f weánarīηo re ur̄in̄in̄igin̄i, ‘Nionī t̄fám̄in̄i Rasarasomī re nán̄i uowár̄enap̄ipax̄f̄ mepa en̄ján̄áȳf, waun̄i r̄ix̄in̄j̄f re or̄ir̄im̄in̄i, “Ḡf ápoȳá an̄j̄m̄in̄i uowáreī.” or̄ir̄im̄in̄i. ²⁸ Ḡf n̄ir̄ix̄ímeáowa wé b̄i n̄ip̄in̄i imón̄iḡf̄áwa nionī r̄n̄in̄j̄f mearīn̄já r̄fm̄i dán̄i bip̄f̄r̄ix̄in̄ir̄i Rasaraso xw̄iȳf̄á nij̄f̄á wino uowáreī.’ ur̄fagī aiw̄i ²⁹ Ebir̄famo re ur̄in̄in̄igin̄i, ‘Awa r̄f̄wamīn̄j̄f Moseso n̄ir̄ir̄i ean̄j̄f t̄fn̄i w̄f̄á rókiamoaḡf̄áwa n̄ir̄iro eaḡf̄á t̄fn̄i ananī f̄á n̄iroro nij̄f̄á imón̄ipax̄f̄r̄in̄i. Xw̄iȳf̄á apī r̄in̄in̄j̄p̄imī ananī ar̄f̄á w̄í̄r̄ix̄in̄i.’ ur̄fagī aí ³⁰ r̄íá xaiw̄f weánarīηo re ur̄in̄in̄igin̄i, ‘Ar̄fo Ebir̄fame, xw̄iȳf̄á ap̄imī ar̄f̄á umón̄ipax̄f̄ men̄j̄agī nán̄i r̄irar̄in̄jin̄i. Ámá p̄iȳf̄ wo niwiáp̄f̄n̄imearī nij̄f̄á w̄ián̄áȳf, ananī

aríá nîwiro nîsanîro ηweapaxírîni.’ uríagî aí ³¹ o re urîñîniğîni, ‘Xwîyíá Moseso nîrîrî eanîpî tîni wíá rókiamoagíáwa nîrîro eagíapî tîni aríá mumónîpa nerónáyí, áamá piyí wo nîwiápîni meari nijíá wimîni rîrî yarîñagî aí ayí aríá wî wipaxí menîni.’ urîñîniğîni.” Jisaso xwîyíá api e urîñîniğîni.

17

Íwí oépoynîrî wîwapîyarîgíáyí nânî urîñî nânîrîni.

¹ O xegí wiepîsarîñowami re urîñîniğîni, “Áamá wî wî íwí oépoynîrî iwamíó nîwîwapîyipírîfa aiwî áamá e wîwapîyííáyí aweyi! Síá wîyi ayí majíá wórîniárîni. Ayí xeanîñî ríá tîñî wímeaníá enagî nânî diñî sípî wîwîniğîni.

² Ayí niaíwí rîpiami nionî diñî níkwîroanîro yarîgíápiami pí rîrî wiaíkianîro nero íwí oépoynîrî wîwapîyarína Gorîxo ‘Ayí xwîyíá mayîrîni.’ mîrî rîxa nîpémáná enáná rîñîñî xwé winíárîni. Sinî niaíwípiami íwí nânî mîwiepîsipa enáná áamá wa ayo íá nîxero síñá xwé wo síñwí tîni gwí nijá rîro rawîrawáyo nîmamówárîrînáyí, sípî enagî aiwî rîñîñî Gorîxo wimîni rîrî enîpîniñî ímónîñîmanî.

³ Ayînânî píranîñî étrîxîni.

Íwí sípî yokwarîmî nîwiirîná epaxîpî nânîrîni.

“Joxî áamá wo, Gorîxomi nîxídirî nânî rîrîxímeá ímónîño íwí síánáyí mîxí urîrîxîni. O rîxa diñî neyîrorî nîsanîrî nerînáyí íwí sípî yokwarîmî nîwiirî ‘Ananîrîni.’ urîrîxîni.

⁴ O íwí nîsirî piaxí weánarîñagî nânî nîbîrî

‘Rixa dñj néyírori íwí ámi wíni simfámani.’ rírémeáána joxi yokwarimí nìwiiri ‘Ananirini.’ uríirixini. Sía axíyimi o sípa axípi wé wíúmí dánj waú rírémeaayíánáyí, joxi eni yokwarimí wiayíirixini.” uríagi ⁵ wáf wurimeiarigfáwa Ámináomi re urígfawixini, “Joxi dñj ríkwíroaríñwáyí ámi bí dñj ríkwíroani nání neaii.” uríagí ⁶ Jisaso re uríñinigini, “Soyíné nijfáriní. Masité aiwá siyí negí omíñíyo íwí uraríñwáyí aga onímíapia nerí aiwí segí dñj nioní nání níkwíroarígfáyí ayíñíñí nerínáyí, ‘Íkáá xé roxini níyoámíga rawírawáyo e dání roi.’ uránáyí ananí arfáníñí seainfáriní. Amípi ‘Nioní epaxímani.’ yaiwiarígfá aí ananí epírfáriní.

Ewayí ikaxí omíñí wíiarígfáyí nánirini.

⁷ “E nerí aí soyíné woxi díxí rínáiníñí nímonírí omíñí siaríñí wo xwíá nímirí yuní ikikémí yaríñe dáníraní, sipísipí píraníñí níméra waríñe dáníraní, píní níwiárimí níbírí rémónapáná joxi ‘Ayá tñí añíni níwiapírí níñwearí aiwá nei.’ uríréini? Oweoi, o sa díxí rínáiníñí omíñí siaríño eñagi nání ⁸ xámi re urírfíni, ‘Amíná aiwá ríá níniyeairí díxí rapírapí níkfíyinimáná aiwá níxerí niapáná nioní iniígfí níri aiwá níri nemáná eñáná joxi ríwíyo nírfíni.’ urírfíni. ⁹ O joxi sekaxí urírfípi tñí xixeni síáná omí weyí umeríréini? Oweoi, díxí omíñí siaríño eñagi nání yayí wiríméini.” Jisaso ewayí xwíyíá api nurírí ¹⁰ re uríñinigini, “Gí seaiepísaríñáoyíné ení sekaxí amípi nioní

searíáyí xixeni nerínáyí seáyi e mimónipa nero re ríírixini, ‘None xináíwaneníñí nimónirane oyá omiñí wiiariñwáonenirini. Omiñí negíni nearííyíni enjárini.’ ríírixini.” uriniñigini.

Peyiyí tígíá wé wúkaú naní imixiñí nánirini.

¹¹Jisaso Jerusalemí nání nurí Gariri píropenísí tñí Samaria píropenísí tñí midimidáni enáná o áwinimani nípuriná ¹² añí bimi rémóaná áamá wé wúkaú peyiyí tígíáwa ná jíamí nírómáná ¹³ ríaiwá re urígíawixini, “Jisasoxi, negí neamemeariñoxini, none nání wá orunini.” uríagíá ¹⁴ o siñwí níwiniríná re uriniñigini, “Soyíné nuro apaxípániñí imónígíawamí síwá winaúpoyí.” uríagí awa síni óí e waríná re eniñigini. Wigí wará naní imóniñigini. ¹⁵ Naní imónáná awa wo weníñí inííyí winiñigini. Xegí wará naní imóniñagí níwinirí níkinimónimí nurí Gorixomi yayí numeríná ríaiwániñí níra nurí ¹⁶ Jisasoyá síkwí tñí e nípíkinimeari omí yayí wiñigini. Áamá oyí Samariayí worini. ¹⁷ O yayí wiaríná Jisaso áamá e rówapígíáyo re uriniñigini, “Áamá wé wúkaú naní imóníawixini. Wíá gimínirini? ¹⁸ Pí nání áamá añí midání roní Gorixomi yayí umemínirí bñoi? Wíá Judayowa ámi mibípa pí nání éoi?” nurirí ¹⁹ Samariaomi re uowáriñigini, “Níwiáptnímeámi uí. Joxí diñí nínikwíroriñípimí dání eríkiemeáníni.” uowáriñigini.

“Gíná Gorixo xwioxíyo mímeámí nerí neameñweaníriní?” urígíá nánirini.

20 Parisiowa “Gorixoyá diŋŋí tŋnŋí áamá nene yeáyŋí neayimixemeanŋá nánŋí gíná arŋowayá xwŋá piaxŋyo dánŋí iwiaronŋárŋani?” niyaiwiro Jisasomi yarŋŋí re wigŋawixŋni, “Gorixoxwioxŋyo mŋimeámŋí nerŋí neamenŋweanŋápŋí gíná imónŋnŋárŋni?” Yarŋŋí e wiagŋá nánŋí o re urŋŋnigŋni, “Sŋmŋmajŋónŋŋí seainarŋná sŋŋwŋ nŋwŋnŋro re rŋpŋrŋámŋni, ‘Gorixoxwioxŋyo mŋimeámŋí nerŋí neamenŋweanŋápŋí rŋxa rŋyŋrŋni.’ rŋpŋrŋámŋni.” nurŋrŋí 21 “Áamá Gorixoyá diŋŋí tŋnŋí yeáyŋí neayimixemeanŋá nánŋí arŋowayá xwŋá piaxŋyo dánŋí iwiaronŋoyŋí rarŋŋwáo negŋí tŋnŋí áwŋnŋmŋi re riwo rŋronŋí?” oyaiwŋpoyŋnŋrŋí re urŋŋnigŋni, “Wŋí re rŋpŋrŋámŋni, ‘Sŋŋwŋ wŋnŋpoyŋí. Rŋyŋrŋni. Sŋŋwŋ wŋnŋpoyŋí. Jŋiyŋrŋni.’ rŋpŋrŋámŋni. Ayŋí rŋpŋí nánŋí seararŋŋni. Gorixoxwioxŋyo mŋimeámŋí nerŋí seamenŋweáwŋnŋgŋnŋrŋí yarŋŋo rŋxa seyŋné tŋnŋí áwŋnŋmŋi re ronŋí enagŋí nánŋí rarŋŋni.” nurŋrŋí 22 xegŋí wiepŋsarŋŋowami re urŋŋnigŋni, “Rŋwéná soyŋné ‘Sŋá áamá imónŋŋo ámŋí sŋŋánŋí nimónŋrŋí emenŋáyŋi anŋŋnŋí oimónŋni.’ yaiwŋpŋrŋá aiwŋí anŋŋnŋí imónŋfagŋí sŋŋwŋ wŋnŋpŋrŋámŋni. 23 Áamá wŋí nionŋí nánŋí ‘Sŋŋwŋ wŋnŋpoyŋí. Jŋiworŋni. Sŋŋwŋ wŋnŋpoyŋí. Riworŋni.’ searánáyŋí, nepa neararŋŋoŋnŋrŋí númŋí muxŋdŋpa éŋrŋxŋni. 24 Ápianŋwŋ nerŋná wŋá anŋí ikwŋrónŋŋí nŋmŋnŋí ókianŋŋŋpa áamá imónŋŋáonŋí nŋweapŋrŋná áamá nŋnŋyá sŋŋwŋyo dánŋí sŋŋánŋí imónŋmŋá enagŋí nánŋí númŋí mupa éŋrŋxŋni. 25 Xámŋí áamá agwŋí rŋná ŋweagŋáyŋí rŋwŋí nŋimóáná nionŋí rŋnŋŋí xwé wŋí meámŋárŋni. 26 Áamá enŋíná Nowao tŋŋí íná néra wagŋápa áamá imónŋŋáonŋí weapŋmŋnŋrŋí yarŋná

axípi epíríárini. ²⁷ Ayí ‘Gorixo iniigí waxí tñni xwíríá wí neaikxenfámani.’ n+yaiwiro o nání dñjé peá nímoro aiwá n+ro iniigí n+ro néra nuro apíxí n+ñwirára uro n+meága uro yarfná Nowao ríxa sipíxíyo ín+mi páwíáná re enjigini. Iniigí waxí xwé n+róga n+wiápñnimeari oxí apíxí nñni iniigí namigfawixini. ²⁸ Nowao tñjé íná dání ná ríwíyo Roto tñjé íná eni Sodomí ñweagfáyé axípi e yagfárini. Ayí eni Gorixo nání dñjé peá nímoro aiwá niga uro iniigí niga uro nero amípí bi bí niga uro omñjé néra uro añjé n+míra uro yarfná re enjigini. ²⁹ Sfá Roto Sodomí pñni n+wiár+mí éf úfyimi Gorixoyá dñjé tñni ríá tñni sñjá tñni aññnamí dání n+piérori áamá añjé apimi ñweagfáyé nñni ríá nññigini. ³⁰ Rfwená eni áamá axípi e néra nuro ‘Gorixomi xewaxo n+weapñnfámani.’ n+yaiwia warfná áamá imónñjáoni sñjáni imónñmárini. ³¹ Sfá ayimi áamá añjé pákíki n+mír+iga peyñjéyo seáyé enjwámí ñweagfá gíyí gíyí n+wepñniro ‘Nígí iyfá fá añjé xwíá enjwámí wenjyí n+meámí éf oumíni.’ n+yaiwiro mipáwipa éfrixini. Aiwá omñjéyo yarigfá gíyí gíyí eni wigí amípí meañniro nání ámí añjé tñjé e nání mupa éfrixini. ³² Rotomi xiepí nání dñjé oseainini. Í xegí iyfá fá amípí nání dñjé sipí wíagí n+kñn+món+rí wenñjé éfyí re enjigini. Níperi sñjá imónññigini. ³³ Áamá xegí amípí dñjé tñjépi nánñni dñjé móf go go o dñjé n+y+mñjé imónññí aññjé ñweanfá nánñpi síxí ínñnfámani. Áamá xegí amípí dñjé tñjépi nání aí ‘Pí enñot!’ yaiwíf go go o dñjé n+y+mñjé imónññjépi aññjé ñweanfá nání síxí

ínínfáríní. ³⁴ Sfá áamá imóníháoñi weapímfáyimí áamá waú añf íkwianwfyo sá wenáná Gorixoyá añfnajowa wfo, Gorixomí dñf wíkwíroaríñomí nñwirímearo wfo dñf mñwíkwíroaríñomí e wárípírfáríní. ³⁵ Ayimí apíxí wípaú ení pírawá yuní ikíxémf yarfná wíimí nñwirímearo wíimí e wárípírfáríní. ³⁶ [Áamá waú ení omíñfyo yarfná wfomí nñwirímearo wfomí wárípírfáríní.] Jisaso e urfagi ³⁷ xegf wiepísaríñowa re urígfawixíní, “Ámínáoxíní, joxí neararíñpí gímí imónínfáríní?” urfagfa Jisaso “O weapíníe nání áamá áwanf wí nearípaxf meníní. Áamá nñní síñwá tñní wññpírfáríní.” oyaiwípoyíníri ewayf xwíyfa re uríñínigíní, “Píyí weñe apurí obaxf péñaríñfíní.” uríñínigíní.

18

Ewayf ikaxf apíxí aní tñní xwírxí mearíño tñní náníriní.

¹ Jisaso xegf wiepísaríñowa Gorixomí xwíyfa rírímí nñwirfná aníñf winfagi pñní wíarípírxíníri ewayf xwíyfa bí nuríri ² re uríñínigíní, “Añf bimí opisí añfyo dání xwírxí eyeyírómf yaríñf wo —O Gorixo nání wáyf mepa erí áamá nñniyo dñf sípí mñwípa erí yaríñoríní. ³ Omí apíxí aní wí —Í ení añf apimí dáníriní. Í íníná o tñf e nání nñbayírí re urayíñínigíní, ‘Áamá niíní pñné nñmeararígfáyf joxí tñní nñrorai sanf nñnirápírí xwírxí bí oyaiyí.’ urayíagi aí ⁴ o ‘Sanf murápípa oemíní.’ nñyaiwia núísáná rfwéná í nání ríxa aníñf winfagi re yaiwíñínigíní,

‘Nioní Goríxo nání wáyí mé nerí á máyo díní sípí mîwiarîñáoní aiwí ⁵ apíxí aní í anîñí nimoayarîñagí nioní í anîñí miní bayaríná anîñí ninîñgîñîñî ímî oumearómîñî.’ yaiwîñîñgîñî.” ⁶ Jisaso ewayí xwîyíá e nurîñî re urîñîñgîñî, “Ámá xwîñîxí eyeyírómí yarîñí sípío enîpî nání díní mópoyí. ⁷ O á má sípío aiwí apíxí aní íníná bayarîñagí nání saní urápîñîñgîñî. Goríxo á má ónîñí wí mimónîñagí aí re rîyaiwiarîñoi, ‘Goríxo á má xíó xegîñî eyíronîyí omí árîwîyiranî, ikwáwîyiranî, “Joxí saní nearápeí.” urayarínáyí o kikiá néra nútsáná ná rîwíyo dání saní urápîñgîñî.’ rîyaiwiarîñoi? ⁸ Oweoi! ‘Anîñî saní urápîñfárîñî.’ seararîñîñî. E nerí aiwí á má imónîñáoní nîweapîríná á má siní díní nîñîkwíro ro yarîñagí sîñwí wîñîmífárîñî? Rîxa pîñî nîñîwîárîmî warîñagí wîñîmífárîñî? Ayîñánî píránîñí díní mópoyí.” urîñîñgîñî.

Ewayí ikaxí Parisio tîñî takisí nánî nîgwí uráparîño tîñî nánîñîñî.

⁹ O ewayí xwîyíá ripî ení waní díní nîkwíróñîro “None wé rónîñwáonerîñî.” yaiwîro á má wíyo peayí nîwianîro “Sípíowarîñî.” yaiwîro yarîgíáyo nurîñîñá re urîñîñgîñî, ¹⁰ “Á má waú —Wíó Parisiorîñî. Wíó takisí nánî nîgwí nearáparîñorîñî. Awaú Goríxomí xwîyíá rîñîmí wianîñî nání aní Goríxo nání nanwí rîdîyowá yarîgíwámí nání axíná nuri ¹¹ Parisio xegípî anwí e nîrómáná xegí díní tîñî ínîmí dání re rîñîmí wîñîñgîñî, ‘Goríxoxîñî, nioní á má wa yapí sípíoní menagí nání yayí osimîñî.

Wa yapi á máyo íwí urápariṅáonimaní. Wa yapi ríkikíríó yariṅáonimaní. Wa yapi apíxí t́ńń íwí inariṅáonimaní. Takisí nání nígwí nearápariṅí dao yapi mimóniṅiní. Ayínání yayí osimíní. ¹² Sabaríá ayí ayo śá wíyaúmi aiwá ṅwíá ṅwirárinarṅáoniríní. Amípí nioní meááyí ení yaṅí nimerí wé wúkaú eṅáná wo joxí nání tariṅáoniríní.’ Parisio Goríxomi e uraríná ¹³ takisí nání nígwí urápariṅo ná jíamíní e nírómáná piaxí weánariṅagi nání siṅwí níméyoari aṅínamí maní ayá íá nixirínimáná Goríxomi rírímí re wiṅiniginí, ‘Goríxoxiní, nioní íwí yariṅáoniríní. Wá níwianeí.’ uriniginí.” Jisaso ewayí xwíyá e nurírí ¹⁴ re uriniginí, “Ámá o Goríxoyá siṅwíyo dání wé róniṅí nímónímí xegí aṅí e nání úagi aiwí ẃo wé róniṅí mimóniṅiniginí. Ámá go go xewanṅo seáyí e meníoyí Goríxo xwíámí imíxínfáríní. Go go ‘Sípíoniríní.’ níyaiwirí ínímí imóníoyí Goríxo seáyí e umeníáríní.” uriniginí.

Niaíwí onímiápiamí wé ikwíkwíárímí eṅí nániríní.

¹⁵ Wiepísarṅowa á má wí wigí niaíwípiamí Jisaso wé owikwíárínírí nímeámí barṅagíá níwíníro “Nímeámí míbípaní.” uraníro yariṅagíá Jisaso siṅwí e níwínírí ¹⁶ niaíwípiamí ríaiwá “B́poyí.” nurírí wiepísarṅowamí re uriniginí, “Ámá niaíwí onímiápia xaníyaúmi dṅí níwíkwíróro yariṅíápa Goríxomi dṅí wíkwírófáyí o xwioxíyo mímeámí neri píraníṅí umenṅweaníá eṅagi nání niaíwí rípia xe

obíþoyínirí síñwí winíþoyí. Þírí míwíakípa éþoyí. ¹⁷ ‘Ámá go go niaíwí onímiáþiáníñf mimónípa erí Goríxomí yeáyí murínípa erí nerínáyí, oyá xwioxíyo wí nípáwiro ñweapíríámaní.’ seararíñíní.” uríñínigíní.

Amíþí mímúróñíñf wo yaríñf winíþí náníríní.

¹⁸ Judayí áminá wo níwímearí yaríñf re winíñínigíní, “Nearéwapíyaríñf nanoxíní, nioní pí neríná dínf níyímíñf tíñáoní aníñf íníná ñweámífa nání imónímíáríní?” yaríñf e wíagí ¹⁹ Jisaso ámá o “Xíto ení nanjo enagí nání Goríxo tíñí xíxení imóníñorífaní?” oyaiwinírí re uríñínigíní, “Joxí pí nání ‘Nanoxíní níraríñíní? Ámá níyoní nání Goríxoní nanf imóníní. ²⁰ Nwí ikaxí eáníñfþí joxí níjíáríní. ‘Apíxí tíñí íwí minípaní. Níwíáþínímearí ámá míþíkípaní. fíwí míméapaní. Ámá wo nání xwíyíá níyímáronírí yapí murípaní. Ríníyaúmí wéyo meríñí.’ Nwí ikaxí e eáníñfþí joxí níjíáríní.” uríagí ²¹ yaríñf wío re uríñínigíní, “Nioní síní niaíwí imóníñae dání nípíní níméra bíñáríní.” uríagí ²² Jisaso aríá e níwírí re uríñínigíní, “Nwí ikaxí apí píráníñf níméra níþírí aí bí síní meníñíní. Díxí iyíá íá amíþí níní nígwí nání bí nemáná ámá uyípeayíyo míní níwía nurínáyí, anínamí amíþí ayá tíñf tíñoxí imóníríáríní. E nemáná níþírí nioní níxídfíríxíní.” uríagí aí ²³ o aríá e níwíríná amíþí xwé wí mímúróñíño enagí nání aga xwioxíyo dání dínf ríá nuxerí xwíríá nímonírí kípíñf níyírí ronagí ²⁴ Jisaso e níwínírí re ríñínigíní, “Ámá amíþí mímúróñígfáyí

nene Gorixomi nuxídirane oyá xwioxíyo páwiani nání aníñí miní oyaneyíníri nero aiwi nípáwipaxí mimóníñoí. ²⁵ Kamerí ení rapírapí gwí kiwearígtá óf ayíkwínimí páwipaxí mimóníni. Ámá amípi mímúronígtáyí kamerí ení ótyimí mípáwipa yaríñíyí yapí Gorixoyá xwioxíyo nípáwiro ñweapaxí mimóníñoí.” ríagi ²⁶ ámá e nñweámáná aríá wigíáyí — Judayí níní “Amípi mímúronígtáyí Gorixoyá dñí tñí amípi mearíñagíá nání Gorixo yayí winaríni.” yaiwiagíáyíríni. Ámá e nñweámáná aríá wigíáyí ududí winíagi omí re urígtáwixíni, “Joxí nearípi nepa enánáyí, Gorixo ámá gíyo yeáyí uyimíxemeaníáríani?” uríagíá aiwi ²⁷ o re uríñínigíni, “Amípi ámá mepaxí imóníñíyí Gorixo anani e nepaxíríni. Gorixo anani ámá yeáyí uyimíxemeapaxíríni.” uríagi ²⁸ Pitao re uríñínigíni, “Ai, ámá o xegí amípi pñí míwiáripa nerí ríxídpaxí mímimónaríñagi aiwi none negí añí tñí amípi níní pñí níwiárimí joxí númí ríxídíñwíni.” uríagi ²⁹⁻³⁰ Jisaso awamí re uríñínigíni, “Gíyí gíyí nioní dñí nñíkwíroro wínyí ení Gorixoyá xwioxíyo páwítríxíníri wá rímepíri nání wigí añírani, xiepímírani, xexírímeáowamírani, xaniyaúmírani, wigí niaíwíyorani, pñí níwiárimí nñíxídírnáyí, aníá imónípríámani. Agwí ríná Gorixo ayí pñí níwiárimí úfá axípi wíni mñí nímimáná ámá níní mí ómómíximí éiná ayí dñí aníñí íníná ñweapírfá nání ení winíáríni.” uríñínigíni.

Ámí áwaní “Nñípikipírfáriní.” uríñí náníriní.

³¹ O xegí wiep̄sar̄iṅṅí wé wúkaú síkwí waú awamí j̄fam̄ini e n̄imeáa numáná re ur̄iṅṅiniṅini, “Jerusarem̄ nání war̄iṅwini. E rémoáná am̄ipí Gor̄ixoyá xw̄iyá wá rókiamoaḡáwa ámá imóniṅáoni nání n̄ir̄o eaḡápi xixeni nímeanf̄ar̄ini. ³² Negí Judayí miyí n̄iror̄ráná émáyí wa fá n̄in̄xero ikaȳwí n̄imear̄o iwan̄ṅí n̄imépero rean̄wí n̄ur̄o ³³ síkwí ragí p̄r̄í nuȳkiro n̄inimáná n̄ip̄kip̄r̄ár̄ini. E neri aiwi r̄ixa s̄á w̄iyá w̄yi óráná am̄i n̄iw̄iápn̄imeám̄ar̄ini.” áwan̄ṅí pírán̄iṅṅí e ur̄fagi aiwi ³⁴ xw̄iyá api awamí ín̄im̄niṅṅí imóniṅagi nání n̄j̄fá wí mimón̄ipa nero x̄o r̄íyí “Ayí nání r̄fá nearar̄ini?” miyaiwiḡawix̄ini.

S̄iṅwí supár̄iṅṅí womi nan̄ṅí im̄ix̄iṅṅí nán̄ir̄ini.

³⁵ O an̄ṅí xegí yoí Jeriko r̄in̄iṅp̄i t̄iṅṅí e r̄m̄ine rémoar̄ná ámá s̄iṅwí supár̄iṅṅí wo óf man̄pá t̄ini n̄iṅweámáná ámá e pwar̄iḡáyo aiwá nání r̄ix̄iṅṅí nur̄r̄ná ³⁶ ar̄fá wíyí win̄iṅini. Oxí ap̄ix̄í obax̄í ikw̄ikwier̄í pwar̄iṅagi ar̄fá n̄wir̄i yar̄iṅṅí re win̄iṅini, “Pí nání yar̄iṅoi?” ur̄fagi ³⁷ ámá wí áwan̄ṅí re ur̄iḡawix̄ini, “Nasareti dán̄ṅí Jisaso pwar̄iṅagi yar̄iṅoi.” ur̄fagi ³⁸ o r̄faiwá re r̄iṅiṅini, “Jisoxi, mīx̄í in̄áyí Depitomi xiáwox̄ini, jox̄í wá n̄wianeí.” rar̄iṅagi ³⁹ ámá Jisasomi x̄ami umeaḡáyí o r̄faiwá e rar̄iṅagi ar̄fá n̄wiro mīx̄í nur̄o “P̄ini wiárei.” ur̄fagi aiwi r̄faiwá en̄ṅí t̄ini am̄i w̄ini w̄ini n̄ir̄i re r̄iṅiṅini, “Jisoxi, Depitomi xiáwox̄ini, jox̄í wá n̄wianeí.” urar̄iṅagi ⁴⁰ Jisaso e n̄rónapimáná sekax̄í re ur̄iṅiṅini, “Om̄i n̄wir̄imeám̄i b̄ipoyi.” ur̄fagi ámá wí r̄ixa n̄wir̄imeám̄i an̄wi

e bána ⁴¹ Jisaso yariŋf re wiŋinigiŋi, “Nioni pí oniniri nɪrarinigiŋi?” urfagi re urinigiŋi, “Ámínáoxini, nioni ámi sɪwɪf oaniniri rɪrarinigiŋi.” urfagi ⁴² Jisaso re urinigiŋi, “Dixɪ sɪwɪf anani oxoarfini. Diŋf ninikwɪrorinipimi dani erfkiemeánirfini.” urána ⁴³ re eninigiŋi. Xegɪ sɪwɪf noxoari sɪwɪf aninigiŋi. Sɪwɪf naniri Jisasomi nuxɪdiri Gorixomi seáyɪ e umearína áma nɪni o e éagi nɪwɪniro ayɪ eni Gorixomi seáyɪ e megɪawixini.

19

Sakiaso enɪpɪ nánirini.

¹ Jisaso rɪxa Jeriko nɪrémori anɪ apimi áwɪnɪmi pwarína ² áma wo Sakiasoyɪ rɪniŋo —O áma takisɪ nani nigwɪ uráparigɪáyo xɪráowáninɪf imónigɪá worini. Amɪpí wí mɪmúróninɪorini. ³ O “Áma Jisasoyɪ rɪniŋo gorani?” niyaiwiri sɪwɪf wɪnɪmɪniri neri aiwɪ rɪpɪwo enagi nani oxɪ apixɪ uyimároarinagɪa o yopa nimeginimi ⁴ ayo xámi numeari anɪni nuri “Jisaso óf rɪyimi puninɪo.” niyaiwiri omi sɪwɪf wɪnɪmɪniri nani ikɪá womi nɪpeyiri weninɪf neri ronána ⁵ Jisaso nibiri e nɪronapimána sɪwɪf anánɪfɪf Sakiasomi nɪwɪniri re urinigiŋi, “Sakiase, anɪni wepɪnei. Sɪá rɪyi joxɪ tɪni ɪweámɪni. Dixɪ anɪ e nani owaiyi.” urfagi ⁶ o anɪni nɪwepɪniri yayɪ tɪni nɪwirimeámi xegɪ anɪ e nani nimeáa uninigiŋi. ⁷ Xegɪ anɪ e nani nɪwirimeámi úagi áma nɪni sɪwɪf e nɪwɪniro wikɪ diŋf nɪwɪniro re rɪnigɪawixini, “Áma ɪwɪ yariŋf o tɪni ɪweámɪniri

awami 'Etni.' nuriri nigwí gorí áamá anijí miní omijí emá waú wo nero mearigfo woni woni niwia nuri re urijinigini, 'Nigwí nioni seiaparijá rípi sayá imixipírfá nání bisinisí nimixa warfná seaimeáimigini.' nurimi úaná ¹⁴ áamá aní e xfo tñi ηweagfáyí wigí xwioxíyo dání wikí diñí niwiaiwiro wigí áamá wíyo re uowárigfawixini, 'Míxí ináyí imimiximí yariñomi nuro "O nene neamenjweanfa nání mīneaimónarini." urípoyí.' uowárigfa awa nuro míxí ináyí imimiximí yariñomi e uríagfa aiwi ¹⁵ o áamná bfo mi míxí ináyí nimixiri xegí aní e nání uowárijinigini. O ríxa míxí ináyí nimóniri aní e nīremorfná awa bisinisí nimixirfná nigwí sayá rfa imixfawixiniri siñwí owinimniri re rijinigini, 'Gí omijí niarigfá nigwí wiñáwa obfpoi.' ráná ¹⁶ wo nibiri re urijinigini, 'Negí neamenjweañoxini, nigwí gorí joxi niapiño tñi bisinisí nimixa nurfná ríxa wé wúkaú sayá imixiñarini.' uríagi ¹⁷ o re urijinigini, 'Gí omijí niariñí nañoxini, ayí awiaxirini. Joxi nigwí nioni siapiñáo tñi nioni riríñápa xixeni ení nání gapimaní nimóniri aní wé biaúmi menjweárixini.' urijinigini. ¹⁸ Ámi wo nibiri re urijinigini, 'Negí neamenjweañoxini, nigwí gorí joxi niapiño tñi bisinisí nimixa nurfná ríxa wé wú sayá imixiñarini.' uríagi ¹⁹ míxí ináyo re urijinigini, 'Joxi ení gapimaní nimóniri aní wé bimí menjweárixini.' urijinigini. ²⁰ Ámi wo nibiri re urijinigini, 'Negí neamenjweañoxini, nigwí joxi niapiño nioni írkwíyo wowí nerí tñáo

sini riworini. ²¹ Joxi xeaniηí rariηoxi enagi nání wáyí ninfagi “Nigwí ro xwiríá ikixéánáyí, iwaní neanfárfani?” niyaiwirí bisinisi wí mimixiηárini. Joxi amipí áamá wa táyí dixí meari aiwá áamá wa iwíá uráyí dixí miri yariηoxi enagi nání rirariηini.’ urfagi ²² o re uriηiniginí, ‘Omíηí niariηí sumí roxini, jiwaníηoxi níríyo dání xwiyíá rimearimíini. Nioni xeaniηí rariηáoni amipí áamá wa táyí nigí meari aiwá wa iwíá uráyí nigí miri yariηáoni enagi nání joxi nijíá imóniηagi nání ²³ pí nání nigwí nioni siapiηáo nigwí aníyo mñitipa eníriini. E nitíri síηwiríyí, nigwí o tñni ámi bí seáyí e ikwiáriniηáná meáminiri éárini.’ nuríri ²⁴ áamá anwi e rogíayo re uriηiniginí, ‘Áamá romi nigwí ro nurápiro nigwí wé wúkaú tñjomi mñni wípoyí.’ urfagi ²⁵ awa re urigíawixini, ‘Ai, negí neameηweanoxini, o ríxa wé wúkaú tñjorini. Pí nání ámi wo wiríini?’ urfagía ²⁶ o re uriηiniginí, ‘Nioni re searariηini, “Áamá gíyí gíyí nioni wiηápi pírániηí nímepa xwé nimixírínáyí ámi wíni meapíríárfini. Gíyí gíyí nioni wiηápi mímepa nerí kikiíá nerínáyí api aí ámi nurápi mífárfini.” searariηini. ²⁷ E nerí aiwi nioni tñni mixí imónariηwáyí “O negí mixí ináyí nimóniri neameηweani nání mñneaimónarini.” yaiwííayo niwirimeámi nibiro gí síηwí aníηae dání pikípoyí.’ uriηiniginí.” ²⁸ Jisaso ewayí xwiyíá api nurárimi Jerusaremí nání niyiríná xámi umeaniniginí.

Jerusaremíyo nírémoríná mixí ináyí

rémoarigfápa rémonj nánirini.

²⁹ Jisaso anj onimiá biaú —Anj apiaú dfwí Oripí riniñpimí dání anwí e imónini. Apiaú yof Betipasi riniñpí tñi Betani riniñpí tñi tñj e anwí e niremorfná wiepisariñyí waúmi re uowárinigini, ³⁰ “Awagwí anj jfapimí nání nuri niremorfná dogí sipkí e yurárinñagí wíníó —Siní áamá seáyí e éf miñweaarigforini. Omí níkweari nimeámi bpiyi. ³¹ Áamá wo siñwí neaniri ‘Awagwí pí nání ikwearñi?’ earánáyí, re urpiyi, ‘Ámináo seáyí e éf niñweari nimeámi uminiri nání yearowárinot.’ urpiyi.” uowárfagi ³² awaú nuríná xfo urfpa axfpi enagi niwini ³³ rixa dogí sipko ikwearfná xiáwowa re urigfawixini, “Pí nání dogíomi ikwearñi?” urfagfa ³⁴ awaú “Yegí Ámináo seáyí e éf niñweari nimeámi uní nání ikwearñwi.” nuriri ³⁵ Jisaso pwarñe nání nimeámi nuri e nurárimáná wigí raprapí seáyí e yinígápi seáyí e niwikwiáriro Jisasomi seáyí e ñwiráná ³⁶ dogíomi éf niñweari nimeámi warfná oxí apixí xfo tñi warigfáyí mixí ináyíyo yayí wianiro yarigfápa wigí iyfá sañwíyo ríkarinígáyí nimearo óf e ikwianwí neapára nuro ³⁷ o rixa Jerusaremi tñj anwí e niremorfná dfwí miñj Oripí riniñpimí ipmiearfná xegí wiepisariñ obaxí xfo tñj e epfroyí egfáyí re egfawixini. Emimí Jisaso yarñj nñnyí siñwí wñayigfá nání yayí seáyimi dání nero Gorixo nání ráiwániñj niriro yayí numero ³⁸ re nira ugfawixini, “Mixí ináyí Ámináo neauowárinj ro oyá diñj tñi seáyí e oimónini. ‘Anjnamí ñweañoxini, joxi

nīwayírónirī oŋweani.’ neaimónarīni. Omīni seáyimi dánī yayí oumeaneyi.” nīra waríná ³⁹ Parisi wa áamá epíroyí egfáyo áwīnīmī dánī re urígíawixīni, “Nearéwapīyarīŋoxīni, díxí wīepīsarīŋíyo mīxí nurīrī ‘E mīrīpa époyí.’ urei.” uríagíá aí ⁴⁰ o re urīŋīnīgīni, “Wí pīnī wīárīpírīméoī. Pīnī nīwīárīrínáyí, síŋá tíyí enī ríaiwánīŋí nīrīro nionī nánī Goríxomī seáyí e umepíráoī.” urīŋīnīgīni.

Jisaso Jerusaremī nánī ŋwí eaŋf nánīrīnī.

⁴¹ Jisaso rīxa Jerusaremī tíŋf e aŋwī e nīrémoríná aŋf apīmī nīwīnīríná ŋwí nearī ⁴² re rīŋīnīgīni, “Jerusaremī ŋweáyíné nionī éf píránīŋf seaŋwīrārīpaxí imónīŋápi nánī nījía nīmónīro síŋwīrīyí, ayí naŋf imónīmīnīrī eŋfīrīnī. E nerī aiwī nionī segí síŋwí anígíe dánī pīnīnīŋf imónīŋagī nánī seyíné majía imónīŋoī. ⁴³ Ríwéná áamá seyíné tīnī mīxí inarígíáyí awí nīseamero segí ákīŋápīmī pīxemoánanīro nánī xwíá waíwīnīŋf nīta nīpeyīro awí xapīxapí nīseamudímómáná ⁴⁴ segí aŋf pīpīnamí néra uro nīaiwí pīpīkīmí ero nero aŋf nīmīrīríná síŋá nīkīkírónīga peyīnīŋíyí bī xe okīkírónīnīrī síŋwí wīnīpírífámanī. Yeáyí seayīmīxemeámía nánī seaímeáagi aiwī seyíné mí mīnómīxīpa yarīŋagíá nánī e e seaikárīpírífárinī” rīŋīnīgīni.

Aŋf rīdīyowá yarīgíwámī dánī mīxí urowárapīŋf nánīrīnī.

⁴⁵ Jisaso rīxa Jerusaremī nīrémorī aŋf naŋwí Goríxo nánī rīdīyowá yarīgíwámī nīpáwīrī áamá makería nīmīxīro naŋwí rīdīyowá nánī bī

yarigfáyo mîxídámí nîwiríná ⁴⁶ re urîñiniginî, “Bîkwí Gorîxoyápimî xegí anjî riwá nánî re nîrîñîrî eánîñî, ‘Anjî nioniyáyí áamá nîbîro xwîyáfá rîrîmí nîpîrîwárîñî.’ nîrîñîrî eánîñagî aiwî seyîné anjî áamá yapí nîwiepîsiro íwí uráparigfáyíyáiwánîñî imîxarîñoi.” urîñiniginî.

⁴⁷ O sáfá ayí ayo anjî iwámî dánî á máyo uréwapîyaríná apaxîpánîñî imónigfá xwéowa tîñî ñwí ikaxí eánîñîpî mewegfáwa tîñî Judayí ámîná seáyî e imónigfáwa tîñî omî “Opîkianeyî.” nîrîro aiwî ⁴⁸ oxí apîxí nîñî oyá xwîyáfá arfá wianîro aga nîwimónarîñagî nánî omî pîkipaxí bî mimónîñagî nánî sîñwí wîñaxídmegfawixîñî.

20

“ ‘Joxî nénî tîñoxî imónei.’ go rîrîñoi?” urîgíá nánîrîñî.

¹ Sáfá Jisaso anjî Gorîxo nánî rîdiyowá yarigfíiwámî nîpáwîrî á máyo xwîyáfá yayí winîpaxí imónîñîpî uréwapîyarîñî wîyîmî apaxîpánîñî imónigfá xwéowa tîñî ñwí ikaxí eánîñîpî mewegfáwa tîñî Judayí mebáowa tîñî omî nîwîmearo ² re urîgíawixîñî, “ ‘Joxî nénî tîñoxî imónei.’ go rîrîñagî joxî á má anjî riwámî makerfá nîmîxîro nanjwí rîdiyowá nánî bî yarigfáyo mîxídámí éñiniginî?” urfága ³ o re urîñiniginî, “Nionî enî yarîñî bî oseaimîñî. Soyîné áwanjî nîránáyí, nionî yarîñî niarigfápi nánî enî ananî áwanjî searîmîñî.” nurîrî ⁴ yarîñî re winîñiniginî, “Jono wayí nîneameaia uño Nwáfá anjînamî ñweanjo urfági rífa enîñiniginî? Xegí dîñî tîñî rífa enîñiniginî?” urfági ⁵ wiwanîñowa yarîñî

niniro re rinigfawixini, “None ‘Gorixoyá dñf tñni enjñigini.’ uráná re neariniñoi, ‘Soyfné pí nání o riñfpi nání arfá nñwiro dñf mikwíropa egfárini?’ nearini enagí nání wí e uripaxí menini.” niriñiro ⁶ ámi re rinigfawixini, “E neri aí none ‘Jono xegí dñf tñni wáf nurimeri wayí niseameaia unñrini.’ uránáyí ámá nñni ‘Jono Gorixoyá dñf tñni wáf rókiamonñ worini.’ niyaiwiro nání sñjá nñnearo neapñkipñrxini. Apñ eni wí muripa oyaneyi.” niriñiro ⁷ Jisasomi re urigfawixini, “None majfárini. Gorixoyá dñf tñni yagfñfani? Xegí dñf tñni yagfñfani?” urfagfa ⁸ o re urññigini, “Soyfné Jono nání dñf yaiwiarigfapi nání áwanñ minñrfagfa nání nioni eni ‘Joxí e éirixini.’ niriño nání áwanñ wí searimiméini.” urññigini.

Ewayí ikaxí wainí omñf uwñnaxídiarigfáwa nánini.

⁹ O ewayí xwiyfá rñpi urññigini, “Ámá wo wainí uraxí omñf bñ wáf nura nútsáná ámá wamñ re urññigini, ‘Gí omñf rñpi píranñf sñwñ nuwñnaxídíñrxini.’ nurimñ anñ wimñ urññimññrñ nání nurñ emá obaxí niñweañsáná ¹⁰ rñxa wainí sogwñ yóf éaná xegí omñf wiarigfá wo xfo xegí wí ourapauinññrñ urowarfagí aiwñ omñf sñwñ uwñnaxídiarigfáwa omñ fá nñxero iwanñ nimepero anñomi wárigfawixini. ¹¹ Omñf xiáwo ámi xegí omñf wiarigfá womñ urowaráná omñf sñwñ uwñnaxídiarigfáwa omñ eni iwanñ nimepero o ayá owinññrñ rñperñf numero anñomi wárigfawixini. ¹² Omñf xiáwo ámi omñf wiarigfá womñ urowaráná omñ mññf

niroro b̄ar̄iwám̄ini moaiḡawix̄ini. ¹³ Om̄iñ̄j̄ xiáwo awa íníná xeḡ om̄iñ̄j̄ wiiar̄iḡáwami iwan̄j̄ni n̄imépero an̄owam̄i urowár̄ar̄iñaḡá nán̄i re yaiw̄iñ̄iniḡini, ‘Nion̄i ar̄ire em̄in̄iréini? Ḡí íw̄t̄ d̄iñ̄j̄ six̄t̄ uyiñ̄áomi ourowár̄im̄ini. “Om̄i x̄ixeni ar̄á wip̄r̄f̄ar̄ini.” n̄imónar̄ini.’ n̄iyaiwiri urowár̄agi aí ¹⁴ awa xeḡ xewaxo bar̄iñaḡi s̄iñw̄t̄ n̄iw̄niro re rin̄iḡawix̄ini, ‘Xanoyá d̄iñ̄j̄ mean̄fo j̄iwo bar̄ini. Om̄iñ̄j̄ am̄ip̄ȳt̄ neḡ imón̄n̄fa nán̄i om̄i op̄ikianeȳt̄.’ n̄ir̄niro ¹⁵ om̄i íá n̄ixero b̄ar̄iwám̄ini n̄imoaimáná p̄ikiḡawix̄ini.” Jisaso ewaȳt̄ xw̄iȳt̄á e nur̄ir̄i yar̄iñ̄j̄ re w̄iñ̄iniḡini, “Om̄iñ̄j̄ xiáwo xewaxomi p̄ikíaḡá nán̄i awam̄i pí win̄f̄ar̄ini?” Yar̄iñ̄j̄ e n̄iwiri ¹⁶ re ur̄iñ̄iniḡini, “Om̄iñ̄j̄ xiáwo n̄ibiri om̄iñ̄j̄ s̄iñw̄t̄ uw̄inax̄diar̄iḡáwami p̄ip̄kím̄t̄ n̄iyár̄imáná om̄iñ̄j̄ ámi wa s̄iñw̄t̄ on̄iw̄inax̄dípoiñ̄ir̄i m̄ini win̄f̄ar̄ini.” ur̄f̄agi ámá e rówap̄iḡt̄á ar̄á e n̄iwiro “Jisaso ‘Judaȳné om̄iñ̄j̄ s̄iñw̄t̄ uw̄inax̄diar̄iḡáȳt̄ yap̄i imón̄iñoi.’ r̄fa nearar̄ini?” n̄iyaiwiro re riḡawix̄ini, “‘Oweoi! W̄í e en̄f̄amani.’ neaimónar̄ini.” ur̄f̄aḡa aí ¹⁷ o s̄iñw̄t̄ agw̄t̄ n̄iw̄niñ̄ir̄i re ur̄iñ̄iniḡini, “Seȳné ‘W̄í e epax̄t̄ men̄ini.’ yaiwiar̄iñaḡa aí pí nán̄i B̄ikw̄t̄yo ewaȳt̄ xw̄iȳt̄á r̄ipi en̄j̄n̄á n̄ir̄iro eaḡawix̄ini, ‘S̄iñá an̄j̄ m̄irar̄iḡáwa s̄iñá awiax̄t̄ wo nán̄i p̄f̄a ner̄fn̄á wo “S̄ip̄ix̄ini.” n̄ir̄iro em̄i mófo Gor̄ixo “Awiaxor̄ini.” n̄ir̄ir̄i n̄imear̄i an̄j̄ x̄fo m̄irar̄iñiwám̄i iwam̄fo n̄it̄waȳror̄i m̄ir̄iñ̄ir̄ini.’ xw̄iȳt̄á w̄f̄a rókiamoaḡáwa e n̄ir̄iro eaḡápi pí nán̄i r̄in̄ini? Seȳné d̄iñ̄j̄ r̄imoar̄iñoi? ¹⁸ Six̄t̄ botor̄ix̄t̄ s̄iñáyo n̄ipiér̄or̄i p̄r̄f̄ miyeám̄t̄

inarin̄ipa ámá giyí giyo s̄náo n̄ipiérori xaiwí nearínáyí ax̄ipi imónip̄r̄fárini. Xwasíwí yeáyí bim̄ s̄ná n̄ipiérori nearíná yuní wárarin̄ipa s̄náo ámá giyí giyo n̄ipiérori nearíná ax̄ipi xwasíwí yun̄in̄in̄í im̄ix̄im̄fárini.” Jisaso x̄to s̄náoónin̄í nimónir̄i nán̄i e ur̄in̄igin̄i.

N̄igwí takis̄ nán̄i émáyo wiayiḡfá nán̄ir̄in̄i.

¹⁹ N̄wí ikax̄í eánin̄ipī meweḡfáwa t̄n̄i apax̄pán̄in̄í imóniḡfá xwéowa t̄n̄i awa “Jisaso ewayí xwiȳfá n̄inear̄ir̄iná ‘Soȳné om̄in̄í xiáwom̄i xewaxo p̄kífán̄in̄í imónin̄oi.’ r̄fa neararin̄i?” n̄iyaiwiro axíná “R̄ixa f̄a ox̄iraneyi.” n̄iyaiwiro aiwí ox̄í ap̄x̄í e ep̄royí eḡfáyí nán̄i wáyí n̄iwiro f̄a m̄ix̄ir̄ipa nero ²⁰ s̄in̄wí n̄iw̄inax̄fda nemero ámá wa yapí n̄iw̄iwap̄iyiro s̄in̄wí n̄iw̄inaróa oúpoȳin̄r̄i nurowár̄iro re ur̄iḡfawix̄in̄i, “Soȳné ámá nan̄oȳnénin̄in̄í nimón̄iro yapí n̄iw̄iwap̄iya nur̄fá pasán̄in̄í niméra úpoyi. Xwiȳfá om̄i anan̄i gwí yipax̄í wí ránáyí, r̄ixa om̄i f̄a xep̄r̄i nán̄i gap̄manom̄i áwan̄í uran̄i nán̄i re ur̄ipoyi, “Takis̄ nán̄i n̄igwí émáyí nearápar̄iḡfápī sin̄i m̄in̄i wian̄réw̄in̄i? M̄in̄i m̄iwipa yan̄réw̄in̄i?” ur̄ipoyi. O ‘Oweoi, sin̄i m̄in̄i m̄iwipa époyi.’ ránáyí émáyí om̄i f̄a n̄ixero gwí yip̄ráoi.” urowár̄aḡfá ²¹ awa nuro Jisasom̄i n̄iw̄imearo pasán̄in̄í niméra nur̄fá weyí re umear̄iḡfawix̄in̄i, “Nearéwap̄iyar̄in̄ox̄in̄i, jox̄i xwiȳfá n̄ir̄ir̄i n̄inearéwap̄iyir̄iná náyon̄i nearéwap̄iyar̄in̄ox̄i en̄agi nán̄i nene n̄ij̄fárini. Ámá giyí giyí símeáaḡfá aí s̄m̄iman̄j̄ s̄in̄wí n̄iw̄in̄r̄i s̄in̄wí nán̄i wáyí mé xwiȳfá Gor̄ixoyá nepán̄i urarin̄ipī nearéwap̄iyar̄in̄ox̄ir̄in̄i.”

nuriro ²² yariŋf re wigfawixini, “Diŋf joxiyá píoŋ yaiwiarini? ‘Nene émayf mixf ináyf Sisaomf takisf nánf nigwf minf n+wiayiranéna apánf wiarini.’ risimónarini? ‘Nipikwini miyarini.’ risimónarini?” urfagfa aiwi ²³ Jisaso yapf wíwapiyariro yariŋfápfi nánf diŋf adadf niwirf nijfá nimónirf nánf re uriniŋini, ²⁴ “Émayf monf bi síwá nípoyf.” nurirf rixa síwá wíáná yariŋf re wiŋiniŋini, “Nigwf ripimi yof goyá eánirf símimanf goyá ŋwirárinirf inini?” urfagi awa “Émayf mixf ináyf Sisaoyá eánini.” urfagfa ²⁵ o re uriniŋini, “Nigwf ripimi símimanf Sisaoyá ŋwirárininagf nánf xewaninomi minf wífrixini. Amipí nfinf oyá imóninifyf eni xewaninomi wífrixini. E nerf aí amipí Gorixoyá imóninifyf xfomf wífrixini.” Jisaso Gorixo áma xewaninoninif imixininif enagf nánf omf diŋf owikwírfpoyinirf e urfagi ²⁶ awa yapf n+wiwapiyiro pasáninif e uméfá aí ámayá síŋwíyo dánf Jisaso xwíyfá meárinipaxf wí mirarinagf arfá niwiro áma nfinf eni Jisaso píraninif e reŋwípearinagf arfá niwiro nánf udadf nero xwíyfá bfi murifawixini.

“Áma ámi wiápnimeapfrfárinif.” urinif nánirini.

²⁷ Áma Judayf wa, Sajusiyf rininif wa — Sajusiowa re rarifáwarini, “Áma nipémáná enánayf wí n+wiápnimeapfrfámanif.” rarifáwarini. ²⁸ Awa nibiro Jisasomf yariŋf wiariro nánf re urifawixini, “Nearéwapiyarinoxini, eniná Moseso ŋwf ikaxf

nĩnearĩrĩná nene nání nĩrĩrĩ rĩwamĩŋĩ re eanĩrĩnĩ, ‘Ámá go go apĩxĩ nĩmearĩ niaíwĩ memea péánáyĩ ámĩ xexĩrĩmeáo apĩxĩ anímĩ nĩmearĩ penjoyá niaíwĩ wo wiemeaíwĩnĩgĩnĩ.’ Moseso e nĩrĩrĩ eanĩrĩnĩ.” nurĩro ²⁹ ewayĩ xwĩyĩfá rĩpĩ urĩgĩfawixĩnĩ, “Xĩrǎxogwá wé wĩfúmĩ dánĩ wáú egĩfáwa xĩráo apĩxĩ wĩ nĩmearĩ niaíwĩ memea péáná ³⁰ xogwáo wo anímĩ nĩmearĩ niaíwĩ memea péáná ³¹ ámĩ wo nĩmearĩ niaíwĩ memea péáná wé wĩfúmĩ dánĩ wáú imónĩgĩfáwa nowanĩ o o ímĩ nĩmeaayiro aiwĩ niaíwĩ wĩ memea nowanĩ rĩxa péáná ³² apĩxĩ enĩ xĩrǎxogwá nowamĩnĩ nĩmeánĩrĩ nĩpemĩxárĩmáná xĩ enĩ penĩnĩgĩnĩ.” Ewayĩ xwĩyĩfá Jisasomĩ e nurĩmáná ³³ omĩ majĩfá wikĩxeáranĩro nání yarĩŋĩ re wigĩfawixĩnĩ, “Gorĩxo ámá nĩyonĩ mí ómómĩximĩ winĩfá nání pegĩfá nĩnĩ nĩwiápĩnĩmearĩná í xĩrǎxogwá wé wĩfúmĩ dánĩ wáú nowanĩ meagĩ enagĩ nání goyáí imónĩnĩfárĩani?” urĩagĩfá ³⁴ Jisaso re urĩŋĩnĩgĩnĩ, “Ríná ámá apĩxĩ ŋwĩrĩrĩro mearo inarĩgĩfárĩnĩ. ³⁵ E nerĩ aí rĩwéná Gorĩxo meŋweanáná ámá oyá sĩŋwĩyo dánĩ ananĩ nĩwiápĩnĩmearo ŋweapĩrĩfáyĩ apĩxĩ ŋwĩrĩrĩnĩro meánĩro inĩpĩrĩfámání. ³⁶ Íná ámĩ bĩ nĩpepaxĩ imónĩpĩrĩfámání. Ayĩ rĩpĩ nánĩrĩnĩ. Anĩnájowa yarĩgĩfápa nero ŋweapĩrĩfárĩnĩ. Gorĩxoyá dĩŋĩyo dánĩ xwárĩpáyo dánĩ wiápĩnĩmeapĩrĩfá enagĩ nání ayĩ Gorĩxoyá niaíwĩ nimónĩro anĩŋĩ íníná ŋweapĩrĩfárĩnĩ. ³⁷ Soyĩné dĩŋĩ ‘Pegĩfáyĩ wĩ nĩwiápĩnĩmeapaxĩ menĩnĩ.’ yaiwiarĩŋagĩfá aiwĩ ananĩ nĩwiápĩnĩmeapĩrĩfárĩnĩ. Xwĩyĩfá enĩná Moseso íkĩfá onĩmiánáina iwĩ rĩfá mĩnĩ

ápiáwí wearíṅagí wíniṅípi náni ríwamíṅí nearíná Goríxo xewaníṅo náni uríniṅípi re nírírí eaṅíríni, ‘Goríxoní díxí ráwowa Ebíríamo tíni Aisako tíni Jekopo tíni awayá Nwíáoníríni.’ Moseso ríwamíṅí e nearíná xiáwowa ríxa pegíá aiwí o ríwamíṅí e nírírí eaṅíríni. ³⁸ Goríxo omí e nuríríná omí xiáwowa ríxa pegíámí aiwí Goríxoyá síṅwíyo dání wígí díṅí síní síṅí eṅagí náni e rípaxíríni. Goríxo áamá pegíáyí náni Nwíáomaní. Síṅí egíáyí náni Nwíáoríni. Oyá síṅwíyo dání áamá níni wí pegíá aiwí, wígí díṅí síní síṅí eṅagí náni níni síní síṅíríni.” uraríná ³⁹⁻⁴⁰ ṅwí ikaxí eániṅípi mewegíáwa ámí díṅí síxí mínípa nero yaríṅí ámí wíni bí míwí re urígíawixíni, “Nearéwapíyaríṅoxíni, joxí wígí yaríṅí sífápi náni nuríríná aga naṅí uraríṅíni.” urígíawixíni.

“Kiraiso niaíwí goyáorani?” uríṅí náníríni.

⁴¹ Jisaso re uríṅínigíni, “Áamá pí náni re rarígíáríni, ‘Áamá nene yeáyí neayímíxemeanía náni aríowayá xwíá piaxíyo dání iwiaroníto sa míxí ináyí Depitoyá xiáwo imónínfáríni.’ pí náni rarígíáríni? ⁴²⁻⁴³ Bíkwí Samíyí ríniṅíyo Depito xewaníṅo áamá aríowayá xwíá piaxíyo dání iwiaroníto náni nírírí ríwamíṅí rípi eaṅíríni, ‘Goríxo gí Ámínáomí re uríṅínigíni, “Joxí wé náúmíni éf níṅwearí joxí tíni míxí iníáyo xopírárí ríwiimíáé náni xwayí nanírí ṅweáíríxíni.” Goríxo gí Ámínáomí e uríṅínigíni.’ Depito ríwamíṅí apí nearíná ⁴⁴ xegí xiáwo náni ‘Gí Ámínáoríni.’ nírírí náni aríge xegí

xiáwo imónini?” Jisaso áamá nini “Áamá yeáyf neayimixemeanfa nani arfowayá xwíá piaxíyo dáni iwiaronfoyi rariñwáo anani Depitomi seáyf e nimóniri napa Gorixoyá xewaxorfani?” oyaiwípoyiniri e uriñiniginí.

“Nwí ikaxí eániñipi mewegíawa yarigíapa mepani.” uriñf nánirini.

⁴⁵ Áamá nini o e rariñagi aríá wiarína xegí wiepísariñowami re uriñiniginí, ⁴⁶ “Nwí ikaxí eániñipi mewegíawa yarigíapa mepa érixini. Awa áamá weyf oneamépoyiniri rapírapí sepiáni niyínimi añf emero áamá makeríá imixarigíe dáni ‘Ámináoxini.’ onearípoyiniri emero rotú añíyo nipáwirónarani, aiwá imixarigíe niremorónarani, ‘Áamá niyíyá símf símf e oñweaneyí.’ niyaiwiro ero ⁴⁷ síwí yá ríkiníñíyí yapí ámayá aiwá pírf nini íwí manarigíapa apíxí aníwayá amipí íwí urápaniro nani ero ámayá siñwíyo dáni Gorixomi xwíyá rirímf niwiróna añíñf miní nira uro yarigíapa soyíne eni axípi mepa érixini. Ríwéná Gorixo áamá niyoní mí ómómíximí yarína awa xwíyá xwé mearínipírfáriní.” uriñiniginí.

21

Apíxí aní wí nigwí waúni tiñf nánirini.

¹ O siní añf Gorixo nani ridíyowá yarigíiwámi iními nuréwapíya nemeína siñwí aníyí wíniñiniginí. Amipí mimúrónigíáyf nigwí Gorixo nani tayarigíe tariñagífa niwíniñi ² apíxí aní uyípeayf imóníñf wí ení nigwí ríá iníñf waú

nimeáa n̄biri t̄fagi n̄wini³ xeḡ wiep̄sar̄iŋ̄yo re ur̄iŋ̄iniḡini, “Nioni nepa searar̄iŋ̄ini, ‘Ap̄ix̄í an̄í uyípeaȳí imóniŋ̄í rí Gor̄ixo nán̄i n̄igw̄í on̄imiá s̄ip̄ip̄ikw̄i n̄t̄iri aiw̄i Gor̄ixoyá s̄iŋw̄íyo dán̄i am̄ip̄í m̄imúrón̄iḡáȳí t̄fáyo seáȳí e imón̄igoí. ⁴ Am̄ip̄í m̄imúrón̄iḡáȳí wiḡí n̄igw̄í xwé ayo dán̄i b̄i n̄imearo n̄t̄iro aiw̄i ap̄ix̄í an̄í r̄iȳí xeḡí aiwá nán̄i b̄í yan̄ipax̄í ów̄i t̄fagi nán̄i iyá seáȳí e imón̄igoí.’ searar̄iŋ̄ini.” ur̄iŋ̄iniḡini.

“R̄idiyowá yar̄iḡíiwá p̄ineap̄r̄ár̄ini.” ur̄iŋ̄í nán̄ir̄ini.

⁵ Xeḡí wiep̄sar̄iŋ̄í wa aŋ̄í Gor̄ixo nán̄i r̄idiyowá yar̄iḡíiwá nán̄i re r̄iḡfawix̄ini, “Aŋ̄í riwá n̄im̄r̄ir̄íná s̄iŋ̄á awiax̄í n̄ik̄ik̄ir̄óa nuro aŋ̄í riwá im̄ir̄iŋ̄í mimón̄ipa oen̄ir̄i am̄ip̄í naŋ̄í ámá Gor̄ixo nán̄i wiḡfáȳí n̄imearo okiȳfá eḡfár̄ini.” rar̄iŋ̄aḡfá ⁶ Jisaso ar̄fá e n̄iwir̄i re ur̄iŋ̄iniḡini, “Am̄ip̄í naŋ̄í soȳf̄né s̄iŋw̄í w̄inar̄iḡfá r̄ip̄i r̄fwená ámá wa aŋ̄í riwá n̄ip̄inear̄íná s̄iŋ̄á n̄ik̄ik̄ir̄ón̄iga uŋ̄í r̄ip̄i n̄ip̄ineayiro em̄i m̄imeám̄í éáná s̄iŋ̄á wo wom̄i s̄ini seáȳí e ikw̄iar̄in̄in̄fámani.” ur̄fagi ⁷ awa yar̄iŋ̄í re wiḡfawix̄ini, “Nearéwap̄iyar̄iŋox̄ini, jox̄i nearar̄iŋ̄í ap̄i ḡíná imón̄in̄fár̄ini? Pí s̄im̄imaj̄fón̄iŋ̄í neaináná ‘R̄ixa nimón̄ini ayor̄fani?’ yaiwian̄f̄wár̄ini?” ur̄faḡfá ⁸ o re ur̄iŋ̄iniḡini, “Ámá wa yap̄í seaíwap̄iyip̄r̄ix̄in̄ir̄i d̄iŋ̄í p̄ir̄an̄iŋ̄í mor̄f̄ini. Obax̄í n̄b̄iro ḡí yoí n̄ir̄in̄iro re r̄ip̄r̄fár̄ini, ‘Nioni on̄ir̄ini. R̄ixa ínár̄ini.’ searáná ar̄fá n̄wiwo núm̄i mux̄f̄d̄pan̄i. ⁹ Soȳf̄né ‘Aŋ̄í w̄íyo m̄ix̄í inar̄iŋoi.’ rar̄iŋ̄aḡfá ar̄fá wiro ‘Ámá n̄ipán̄i m̄ix̄í íkw̄f̄naroar̄iŋoi.’

rariŋagfa arfa wiro nerfna wayf mikarŋipani. Api xami imonŋarini. E enagi aiwi api rixa nimonimanana enana soyfne 'Sifa yoparfyi, o weapŋafyi rixa nimonŋoŋo.' miyaiwipa efrixini." nuriri ¹⁰ ami re urŋiniginini, "Ama gwf axfri niwiapfŋimearo ama xenwf wi tŋni mxf iniro mxf inayf woyá woyáf tŋni mxf iniro ¹¹ pobonf xwe nera uri aŋf niyonf aiwa nani dfwf ikeamoniro aŋf wi e wi e simiarf wimearŋ aŋf pirfyo dani xegf bi nimonirf ekŋyŋf inana ama wayf ikarŋipfri nani imonirf enfarini. ¹² Ayf e enfa imonŋagi aiwi sinf mimonipa enana fa niseaxero xeanŋf seaikariprfarini. E niseairfna xwrfxf seamepfrf nani awi eanarigfe nisearowariro gwf aŋfyo niseanwrfariro nionf nixfdarŋagfa nani xwyfa seamearipfrf nani mxf inayfyá sŋwf tŋf e nani tŋni gapimanfyfyá sŋwf tŋf e nani tŋni niseameami seuprfarini. ¹³ E seaiprfá enagi ai ananirini. Ayf rŋpŋ nanirini. Xwrfxf seamearfná nionf nani awaŋf uripfrf imoniprfarini. ¹⁴⁻¹⁵ Xwrfxf seamearfná nionf dŋf niseakikayori nijfa niseaiapfrf xwyfa uripfrf nani imonipfrf seaimxfmfa enagi nani soyfne xwrfxf seameprfafyf wi prf seawiakipaxf menini. Ayfnani soyfne sinf fa miseaxirpa enafyf, dŋf re mofrxini, 'Ananirini. Xwyfa prf wiakiminirf nani menwpepa oemini. Sa Gorixoyá dŋfyo dani urfmiŋini.' yaiwrfxini. ¹⁶ Segf senaiwarani, senowarani, serxfmeáowarani, nawini minigfayrani, nikumixinirf emearigfayrani, miyf seaurana segyf wfami pikiprfarini.

¹⁷ Soyíné nioní nixídaríηagíá nání áamá níní wikí niseaóníro símí tíní seaipíríá aiwi ¹⁸ Goríxo yeáyí seayimíxemeaníá ηagí nání soyíné anipá wí imónipíríámani. Segí díá wí aí anipá imóníníámani. ¹⁹ Soyíné ηí neáníro nioní aníηí nínixídirónáyí, segí díηípi eríkiemeanipíríáríni.

“Jerusaremí xwíríá ikíxepíríáríni.” uríηí náníríni.

²⁰ “E nerí aí mixelí nimeámí báyí aní Jerusaremí rípi mí awí mudí móagíá níwíníroná ‘Ríxa aní rípi xwíríá ikíxepírí anwí ayoríani?’ yaiwíríxíni. ²¹ E níwíníroná áamá Judia píropenístíyo ηweagíáyí dífwí míηíyo nání éfí yiro áamá Jerusaremí apímí ηweagíáyí píní níwiárímí uro áamá apímí bíaríwámíní omíηíyo amí amí yarígíáyí aní apímí ámí mírémopa ero éfíríxíni.

²² Ayí rípi náníríni. Ínáyí Goríxo xeaníηí ríá tíηí seaikáríníá apíríni. Íná amípí níní nání Bíkwyó nírinírí eáníηípi xixeni imóníníáríni.

²³ Íná xeaníηí ríá tíηí xwíríá tíyo seaímeaníá ηagí nání apíxí níaiwí agwí egííwa tíní síní níaiwí amíηí wiarígííwa tíní éfí aníní mupaxí imóníηagí nání aweyí! Goríxo áamá tíyo wikí níwónírí xeaníηí wikáraríná ²⁴ mixelí nimeáa báyí Jerusaremí ηweáyo kirá tíní pípíkímí ero íwí meaaníro nání nípíkíomearo wigí aní ayí ayo nání nimeámí umíro epíríáríni. E nemáná émáyí níbíro Jerusaremí dáníyíné seáyí e níseaimóníro xwíraimímí níseaikíxéa nuro Goríxo ‘Yoparí e imóníwínígíni.’ yaiwíaríηe imóníηáná ríxa re imóníníáríni.

Ámá imóniŋo niweapirfna nánirini.

²⁵ “Sogwí tñni emá tñni sinj tñni ekiyiŋñiniŋ ináná ámá xwíá tŋyo niyon gwí ararí ŋweagfáyf ayá sfwí nurori diŋf rfa uxenfárini. Rawirawá eni xwé ayá wí nróga niwiápñimeáisáná nijiri moarŋagi niwiniróná ududf wininfarini. ²⁶ Sinj sogwí amipi aŋf pirŋyo eŋfyf aŋñni mixenapfagi niwiniróná ‘Xwíá tŋyo ŋweaŋwaéne pí neaiminiri rfa yarini?’ niyaiwiro wáyf nikáriniróná eaniramoro wepfrfarini. ²⁷ E neróná sinjwí re nanipfrfarini. Ámá imóniŋáoni nikñnimáná eŋf neániri agwí tñni nawíni weaparŋagi nanipfrfarini. ²⁸ E nerí aí soyfne sogwí emá amipi ekiyiŋf inarŋagi niwinirfna ‘Gwñniŋf nearoayironi aŋwi ayorfani?’ niyaiwiro píranŋf éf nrómáná nioni nání wenŋf niyániri rórixini.” urŋinigini.

Ewayf ikaxf íkfa pikfna nánirini.

²⁹ O awamí ewayf xwiyfá bi re urŋinigini, “Íkfa pikf tñni íkfa nñni eni yarŋipf nání diŋf mópoyi. ³⁰ Íkfa mŋf inarŋagi niwiniróná ‘Rixa xwiogwrfani?’ yaiwiarigfápa ³¹ sinj amipi ekiyiŋñiniŋ eni axipi inarŋagi niwiniróná ‘Gorixo nene xwioxŋyo mmeámf nerí neamenweani rixa aŋwi ayorfani?’ yaiwírixini. ³² Nioni nepa seararŋini, ‘Ámá agwí ríná ŋweagfáyf siní mipepa eŋáná amipi nñni nioni Jerusalemí nání searfápi xixeni nimóninfarini.’ seararŋini. ³³ Aŋfna tñni xwíá riri tñni anani anipá nimóniri aiwi xwiyfá nioniyá wí surfma imóninfamani.

“Awíninǵ ǵweáfrinxini.” urinǵ nánirini.

³⁴ “Mír+xǵ maiwí nǵpúisáná mǵrogwǵ rixa íá nǵwiár+mǵxǵrǵná nǵpiérorǵ nearǵná yarǵinǵpa soyǵné enǵ segǵ waráyo nánini nǵyaiwiniro aiwá xwé niro iniǵǵ wainǵ xwé niro yaniro nánǵ yarǵnáyǵ sǵá nionǵ weapǵmǵáyǵ axǵpǵ e seaímeanǵinǵrǵ dǵinǵ tǵnǵ ǵweáfrinxini. ³⁵ Sǵá nionǵ weapǵmǵá nánǵ imónǵáyǵ ámá xwǵá rǵrǵ nǵrímǵnǵ ǵweagǵáyǵo nǵwimónǵnǵfǵrǵnǵ. ³⁶ Soyǵné íníná awíninǵ nǵǵwearóná Gorǵxomǵ yarǵinǵ re wǵrǵxini, ‘None amǵpǵ neaímeááná enǵ neánǵrane múrorane ámá imónǵǵoyá sǵmǵmanǵmǵnǵ éǵ rorane yanǵwá nánǵ enǵ bǵ sixǵ neaímǵxei.’ urǵfrinxini.” urinǵnigini.

³⁷ Ikwáwǵyíná anǵ rǵdǵyowá yarǵǵǵiwámǵ dánǵ ámáyo nuréwapǵya núisáná sǵápǵ tǵnǵ nǵpeyearǵ dǵwǵ mǵinǵ Oripǵyǵ rǵnǵinǵpimǵ sá wémǵnǵrǵ nánǵ yagǵrǵnǵ. ³⁸ O sǵá ayǵ ayo e yarǵná ámá nǵnǵ wǵá mónǵinǵmǵ nǵwiápǵnǵmearo omǵ anǵ rǵdǵyowá yarǵǵǵiwámǵ dánǵ arǵá wianiro nánǵ bayagǵárǵnǵ.

22

Jisaso nánǵ mekaxǵ megǵá nánirini.

¹ Sǵá Judayǵ bisǵkerǵá yisǵ mayǵ úrapǵ nimǵxiro narǵǵáyǵ, sǵá Anǵnajo Wiárǵ Neamúroagoǵ rǵnǵinǵyǵ —Enǵíná sǵá ayǵ Judayo Isipǵyǵ mǵxǵ ináyo íá xenwǵrǵrǵinǵáná Gorǵxo nǵaíwǵ oxǵ xámǵinǵ nǵnǵ opǵkímǵnǵrǵ anǵnájǵ oyáo urowǵrǵinǵ aiwǵ Judayǵ Gorǵxo ǵwǵ ikaxǵ urǵinǵpǵ bisǵkerǵá yisǵ mayǵ úrapǵ nimǵxiro nǵnǵro sipǵsipǵ nǵpǵkiro ówanǵyo ragǵ xópé yǵrǵá enagǵ nánǵ anǵnajo ayo múronǵnigini. Ayǵnánǵ xwiogwǵ o o pwéáná sǵá ayǵ nánǵ dǵinǵ

mopírí nání sipísipí nípíkíro bisíkerfá yisí mayí úrapí nimíxíro narígáríní. Ríxa sfá ayí anwí e imónáná ² apaxípaníñf imónígíá xwéowa tńń ńwí ikaxí eáníñpí mewegíáwa tńń oxí apíxí nńń nání wáyf nero nání “Jisasomí aríre yumí íńńmí píkianfwní?” nńra warfná ³ Isíkariotí dńñf Judaso —O Jisasoyá wiepísaríñf wé wúkaú síkwf waú imónígíáyf woríní. Omí Seteno ríwfmńń nńrorí dńñf uxíxéroáná ⁴ o nurí apaxípaníñf imónígíá xwéowa tńń Judayíyá porisowa tńń xwíyíá nńrńnáro Judaso re uríñńigní, “Soyíné omí fá xírípírí nání nioní aríre nerí pasáníñf umemfáríní?” uráná ⁵ awa yayf nńwiníro re urígíawixíní, “Joxí e neaiáná nńgwí siapanfwaríní.” urfagíá ⁶ Judaso “Ananíríní.” nurímí nurí ámá oxí apíxí epíroyf mńwipa eńáná omí pasá umemńńrń nání weníñf wíaxfdńńigní.

Aiwá Aníñajo Múroagf nání imíxígfí náníríní.

⁷ Jisaso, sfá bisíkerfá yisí mayí úrapí nimíxíro iwamfó nígíáyí —Ayí sfá Aníñajo mípíkí Wíarf Múroñf nání sipísipí miá nípíkíro narígíáyíríní. Sfá ayí imónáná ⁸ o Pitaomí tńń Jonomí tńń re uríñńigní, “Awagwí none aiwá aníñajo eńíná neamúroagf nání naní nání nuri neaimíxípiyí.” urfagi ⁹ awaú re urígísixíní, “Joxí ‘Awaú ge nuri píráníñf oimíxípiyí.’ simónaríní?” urfagí ¹⁰ o re uríñńigní, “Awagwí anf e nńrémorfná inígfí síxí maxíríñf wo tńń órórń nńńrfná númí nuri anf o páwíiwámí awagwí ení nńpáwírí ¹¹ anjwámí xiáwomí re urísixíní, ‘Yearéwapíyaríño re ríño, “Nioní gf seaiepísaríñáoyné tńń aiwá

Anjɛnajɛ Wiarɛ Neamuroagɛyi nani anjɛ awawá ikwɛrónɛnjɛ gɛwámi dani nanɛwini?” Jisaso e riɛoɛ. nuri ¹² o anjɛ awawá seáyi émi ikwɛrónɛnjɛ xwé wámi aiwá narigɛáyɛ aiwá yeaanɛpɛri mɛmiaurɛwɛ yárinɛnjɛwámi siwá eaiáná e aiwá rɛá neayeáisixini.” uowaráná ¹³ awaú nuri Jisaso urɛɛpi xixeni niwiga nuri aiwá Anjɛnajo Wiarɛ Muroagɛyi nani imɛxigɛisixini.

“Rɛpi gɛ warárinɛ.” urɛnjɛ nánirinɛ.

¹⁴ Rixa aiwá nɛpɛri bíiná Jisaso tɛni wáɛ wurɛmeiarigɛáwa tɛni aiwá nanɛro nani nawini niɛwearo ¹⁵ o re urɛnjɛnigini, “Nioni sini rɛnɛnjɛ mɛnimeapa nerɛná ‘Gɛ seaɛpɛsarɛɛnoyɛné tɛni xámi aiwá Anjɛnajɛ Neamuroagɛ nani rɛpi onimini.’ aga nɛnimónɛagi bíárinɛ. ¹⁶ Ayɛ rɛpi nani seararɛnini. ‘Aiwá rɛpi ámi bi bi nioni tɛni xwá tɛyo dani nanɛwámanɛ. Gorɛxo xwioxɛyo mɛmeámɛ nerɛ seameɛweanɛ dani aiwá rɛpi nani mɛkɛpi xixeni imónɛnɛárinɛ. Iná dani nioni ámi niweapɛri nioni tɛni nawini nanɛwárinɛ.’ seararɛnini.” nuri ¹⁷ kapɛxɛ wá nimeari Gorɛxomi yayɛ niwimáná re urɛnjɛnigini, “Kapɛxɛ riwá yanɛ ninɛro niga úpoyɛ. ¹⁸ ‘Iniɛgɛ wainɛ ámi bi xwá tɛyo dani nimeámánɛ. Rixa Gorɛxo soyɛné xwioxɛyo mɛmeámɛ nerɛ píranɛnjɛ seameɛweanɛ dani iniɛgɛ wainɛ ámi iná nimeárinɛ.’ seararɛnini.” nuri ¹⁹ bisɛkerɛá bi nimeari Gorɛxomi yayɛ niwimáná nɛkwɛrɛri yanɛ niwia nuri re urɛnjɛnigini, “Nioniyá wará tɛyɛ soyɛné arɛrá seaimɛá nani rɛdiyowá nerɛnɛnjɛ imónini. Rɛwéná nioni nani diɛnjɛ seainɛnɛá

nánì nionì éápa bisfkerfá kwírìrì seaiapìrì éápa axípi éfrixini.” nurimáná ²⁰ awa ríxa aiwá nínimáná enáná bisfkerfá nímearfná éfpa kapixf iniigf wainf riwonf wá nímearf re uriniginif, “Gorixo xwiyfá sñf bi réoárinifpi nánì nionì niperfná gf ragf púfyf iniigf wainf sixf riwáninif imónini. ²¹ E nerf aiwí arfá nípoyf. Ámá nionì nánì miyf nurino nionì tñf nñjwearane aiwá narinwinif. ²² Ámá imóninjonif Gorixo rinif jfayo axípi nínipikiro aiwí ámá nionì nánì mixfyo miyf nurinomif Gorixo xeaninif xwé winfá enagf nánì aweyif!” urfagi ²³ wiepisarinjowa yarinf re niga ugáfawixini, “None go go e winif nánì rfa rarini?” nira ugáfawixini.

*“None gfmifi go seáyi e imónirfeninji?”
rinigfá nánirini.*

²⁴ Wiepisarinjowa xwiyfá rípi enif nñro símf tñf re rinigáfawixini, “None wo go go seáyi e neaimónirif enáná wone simanjwíyoninif wurfnanfwárfanif?” nñriga warfná ²⁵ Jisaso re uriniginif, “Émáfyfá mixf ináfyf ámáfyfá sñwf e dánif seáyi e nimóniro wá enif bi mé sekaxini nuriro aiwí wiwaninjowa nánì re rinarigfárinif, ‘Sfwí niaíwf nñf nionif táfaminif imónigfáyf arifá wiarinjonirini.’ rinarigfárinif. ²⁶ Soyiné enif awa yarigfápa axípi e mepanif. Segf ráróninif imóníoyf ségwáóninif imónfwíniginif. Segf bosóninif imóníoyf sénáininif ominif seaiarinjoninif imónfwíniginif. ²⁷ Dñf píraninif mópoyf. Nene píoi rarinwárfanif? Ámá kikiáf nñjweámáná aiwá narinjo seáyi e imóninjorfanif?

Aiwá ríá nuyeari yañí wiaríño seáyí e imóníñoríani? ‘Ayí kikiíá niñweámáná aiwá nariño seáyí e imóníñoríni.’ rariñwáríni. Nioni e imóníñáoni aiwí soyíné tñí niñwearíná anani segí ókíníñíñí nimónírí arirá seaiaríñáoníríni. ²⁸ Soyíné wa iwamíó níwapíyaníro yaríná nioni tñí éí nírooro pñí niñíwiárími úfámani. ²⁹ Ayínáni gí ápo ‘Joxí mǎxí ináyí nimónírí áamá ayo menweáíríxíni.’ níriñípa ³⁰ nioni ení re seararíñíni, ‘Nioni ríxa mǎxí ináyí nimónírí menweañáná soyíné nioni tñí nawíni aiwá nímfáé aiwá níro inií gí níro nero negí Isíreríyí gwí wírí wírí wé wúkaú síkwí waú eníyo xiráowayíñéníñí nimóníro menweapíríáríni.’ seararíñíni.” uríñínigíni.

“Pitaoxí ríwí nímoríni.” uríñí náníríni.

³¹ O re uríñínigíni, “Saimonoxíni, Saimonoxíni, Seteno soyíné nání Goríxomí símí tñí re uraríni, ‘Áamá wítí aiwá síkí tñíyí neyíroríná yarí gí ápa nioni Jisaso wiepí saríñí awa ení ríá eáníñoínírí iwamíó owíwapíyimi.’ Obo Goríxomí e uraríni. ³² E nerí aiwí dñí soyínéyá níkwíroarí gí ápi samíñí mepa oenírí Goríxomí ríxíñí seauríyílanigíni. Saimonoxíni, ríwéná joxí ámí dñí nímorí níkínímónírí nioni táfamíni níbiríná áamá nioni níxídaríñagíá nání díxí ríríxímeáowa simónarí gí áyo ení síxí eámíxí ríxíni.” uríagi ³³ Pitao re uríñínigíni, “Ámínáoxíni, gwí ríyí érani, rípi kí érani, níwawíni yeapíríáríni.” uríagi ³⁴ o re uríñínigíni, “Pitaoxíni, sá ríyimi karíkarí

sini ríaiwá mirípa enáná xwiyíá biaú bi nioní nání re urayiríini, ‘Jisaso nání nioní majfárini.’ urayiríini.” uríniigini.

Nígwí tñi íá tñi kirá tñi nánirini.

³⁵ O awamí re uríniigini, “Nioní xámí ‘Xwiyíá wáf emépoi.’ nísearowáríiná ‘Nígwí wowí tñi árupianí wú tñi síkwí sú ámi bi tñi nímaxirimi memepa époi.’ searowáragi aiwi soyíne amípi wí nání d’wí nikeamóniro remegíawixini?” uríagi awa “Oweoi, amípi wí nání d’wí mikeamóniñwanigini.” uríagía ³⁶ o re uríniigini, “E nerí aiwi agwi soyíne goxi goxi nígwí wowí tíñoxi nímaxirimi ui. Árupianí enánáyí ení nímaxirimi ui. Goxi goxi kirá míxí nání eníyí mayoxi enánáyí díxí iyíá nípiriri bí érixini. ³⁷ Ayí rípi nání seararini. Bíkwiyo nioní nání re níriniri eánini, ‘Ríá kíroarígíayo mépearígíapa omí ení níkumixiro axípi mépepíríarini.’ níriniri eánini. Amípi nioní nání níriniri eániñipi xixeni nímoniníñoi.” uríagi ³⁸ awa re urígíawixini, “Ámináoxini, none míxí nání mñí bíxaú ríxa rípxaúrini.” uríagía o “Xwiyíá ríxa apánirini.” uríniigini.

D’wí Oripíyo dání Goríxomí xwiyíá rírimí wíñí nánirini.

³⁹ E nírinimi añíyo nípeyeari xegí yariniípa d’wí mñí Oripíyi ríniñípimi nání yaríiná xegí wíepísaríñowa ení númí níyiro ⁴⁰ ríxa nírémoríiná awamí re uríniigini, “Seteno iwamíó míseaiwapíyipa oeniri nání Goríxomí ríxiñí urípoyi.” nírimí ⁴¹ áamá síñá anani

iwanjé mopaxí imóniŋe numáná xwíáyo xómiŋjé niyíkwímáná Gorixomi xwiyíá rírímí niwiri⁴² re uríŋinigiŋi, “Ápe, joxí nísimónírínáyí xeaniŋjé nioni nímeanípi kapíxí nioni nímíníŋjé imóniŋjéwá anani emí míwiárímopaxírini. E nerí aiwí nioni nimónariŋjépi mé díxí diŋjé t́ni xixeni anani imóníwiniŋiŋi.” uraríná⁴³ aníŋajé wo siŋáni niwimóniri enjé síxí weámixiŋinigiŋi.⁴⁴ E éaná Jisaso ríníŋjé agwí esiŋwíníŋjé wímeáagi Gorixomi xwiyíá enjé t́ni nuríríná xegí okiŋjé nípweríná ragíníŋjé nípurí xwíáyo niyóísáná⁴⁵ Gorixomi xwiyíá rírímí wiaríŋe dání éf níwiewarómi nuri xegí wiepísariŋjowa t́ŋjé e weníŋjé éfíyí winiŋinigiŋi. Diŋjé sípí wiaríŋagi nání enjé samíŋjé níwóroa nuro sá órówapíŋagífa níwiniŋi⁴⁶ re uríŋinigiŋi, “Pí nání soyíné sá wenjé? Seteno iwamíó miseaíwapíyipa oeniŋi nání níwiápínimearo Gorixomi rixiŋjé urípoyí.” uríŋinigiŋi.

Jisasomi íá xegíá náníŋi.

⁴⁷ Síni e uraríná re enjéŋinigiŋi. Ámá wí íkwíkwierí bímiaríná ámá Judasoyí ríníŋo — O wiepísariŋjé wé wúkaú síkwí waú imónigíá worini. O ámáyo nípemeámi níyapírí Jisasomi kíyí miaúnimíniri nání anjwí e báná⁴⁸ Jisaso re uríŋinigiŋi, “Judase, ámá imóniŋjéoni pasá níniŋerí kíyí nímiaúnimíniri ríbariŋiŋi?” uráná⁴⁹ Jisaso t́ni rogíáwa omí ríxa íá xiraníro yariŋagífa níwiniŋo re urígíawixini, “Ámináoxini, ‘Awami miŋjé orópoyí.’ rísimónariŋi?” nuríro⁵⁰ wo re

enjiniginí. Apaxípaniní imóniní seáyí e imóninoyá xináiníní nimóniri omíní wiarinomi múní rómíniri éyí pírí nimoyíkirí aríá wé náúmi dáño múní wirípieaniginí. ⁵¹ Aríá múní wirípieáagi Jisaso “Píní wiárípoi. E mepani.” nuriri áamá aríá múní wirípieáomi wé seáyí e nikwiárirí naní imixiniginí. ⁵² Omí naní nimiximáná apaxípaniní imónigíá xwéowa tñí porisí aní ridiyowá yarigíwámi awí mearoargíáwa tñí Judayí mebáowa tñí awa xíomi íá xiraníro bíáyo re uriniginí, “Soyíné múní tñí iwaní tñí íá maxirigíáyí áamá íwí xauráparigíáyo íá xiraníro yarigíápa nianíro ríbarinói?” ⁵³ Nioní sía ayí ayo aní sipísipí ridiyowá yarigíwámi ñweanáná soyíné íá wí mñixirarigíawixíní. E nerí aiwí áríwíyíná obo emearíná soyíné íá nixiraníro nání ríseaimónigoí?” uriniginí.

Pitao “O nání majóniríní.” uriní nániríní.

⁵⁴ Jisaso e uríagi aí awa omí íá nixero niméra nuro apaxípaniní imóniní seáyí e imóninoyá aní e mearémóaná Pitao awami ríwíyo yaxídf néra nuri ⁵⁵ áamá wí ákináyo aníriwámi dání ríá nikearo ñweanagíá niwíniri o ení nípawiri niwímeari e éf ñweanáná ⁵⁶ apixí omíní wiariní wí ríá wíá ónináná Pitaomi símímaní sñwí niwíniri sñwí agwí niwíga nipeyiri áamá e ñwixapigíáyo re uriniginí, “Áamá ro ení Jisaso tñí emeariní woríní.” uríagi aí ⁵⁷ Pitao “Oweoi.” nuriri re uriniginí, “Ine, jíxí rarinó nání nioní majáríní.” nuriri ⁵⁸ niñweámáná enáná ámi wo omí sñwí niwíniri re uriniginí,

“Joxi eni áamá Jisasoyáowa woxíníhí imónarini.” uríagí aí Pitao “Royí, nioní xenwónrini.” nuriri
 59 niñweañísáná enáná áamá áamí wo áamáyo arfíki
 “Áamá ro eni Gariri pìropenisíyo dánjo enagí nání nepa Jisaso tñí emeariñorini.” urayaríná
 60 Pitao re uriniñigini, “Royí, joxi rariñíyí nioní majfáriní.” sini e uraríná re eniniñigini. Karfkarí wo ríxa ríaiwá riniñigini. 61 Karfkarí ríaiwá ráná Jisaso níkinimónirí Pitaomí siñwí wináná o Jisaso píné xámi re uríípi “Karfkarí sini ríaiwá mírí enáná joxi biaú bí ayo ‘Jisaso nání nioní majfáriní.’ urayiríini.” uríípi nání dñí winíagí
 62 nipeyearí ákíhjá b́aríwámí dání ñwí piyí ẃriniñigini.

Iwanj mépero xwirixí mépero egfá nánirini.

63 Áamá Jisasomí íá xirárígfáyí ikayíwí numeariro iwanj níméperíná 64 xegí siñwíyo ẃfá nitárimáná iwanj nearo re nura ugíawixini, “Ẃfá nearókiamoariniñoxini, iwanj go ría reariní? Joxi ẃfá rókiamoariniñoxi enagí nání ríxa áwanj nearei.” nuriro 65 ikayíwí numeariróná ayá wí nurífasáná 66 ríxa ẃfá ónáná Judayí mebaowa xwirixí imixarígfáyí, ayí apaxípaniñí imónigfá xwéowa tñí ñwí ikaxí eániñipi mewegfáwa tñí awí eánáná Jisasomí awa t́ámíni nímera níb́iro wáríagfá 67 awa re urígfawixini, “Joxi yeáyí neayimixemeanfa nání arfowayá xẃfá piaxíyo dání iwiaronfoyi rariñwáoxi enánáyí, áwanj nearei.” uríagfá aiwí o re uriniñigini, “Nioní nísearíagí aiwí soyíné ‘Neparini.’ níyaiwiro arfá nípíríméoi.

68 Nioní ení yaríṅfí bí seáíánáyí, soyíné áwanfí wí nírípíríméoi. 69 E nerí aiwí re seararíṅíní, ‘Ámá imóníṅáoní Goríxo, eṅfí sixí eániṅoyá wé náúmíní ṅweámí nání aṅwí ayoríní. Íníná o t́fíní nṅwearí ónṅfí imóníḿfáríní.’ seararíṅíní.” uríagí 70 nowaní re urígíawixíní, “Joxí niaíwí Goríxoyáoxíraní?” uríagí o “Soyíné apí níraríṅoi.” uríagí 71 awa re rínígíawixíní, “None xewaníṅo xwíyíá meárínípaxíṅfí raríṅagí aríá wíwáyí nání sṅwí wínarogíá ámí wí nṅb́iro xwíyíá mearípaxí mimóníní.” rínígíawixíní.

23

Omí Pairato t́ṅfí e wárígíá náníríní.

1 E níríníro nowaní nṅwíápínímearo Jisasomí gapímanfí Pairato t́ṅfí e nání níméra nuro 2 nírémómáná Jisaso nání nṅxekwímoro Pairatomí re urígíawixíní, “O yapfí nṅneaíwapíya nurí Judayene yaríṅwáyí nṅneawiaíkirí ‘Émáyíyá mṅxí ináyí Sisaomí nṅgwí takisí nání mṅnṅ mṅwipaní.’ nṅnearíṅí xewaníṅo nání re raríní, ‘Nioní ámá yeáyí seayimṅxemeámíá nání aríowayá xwíá piaxíyo dání iwíaronáoní, mṅxí ináyí imóníṅáoníríní.’ raríṅagí aríá wíwáríní.” uríagí 3 Pairato Jisasomí yaríṅfí nṅwia nuríná yaríṅfí re wíṅnigíní, “Joxí Judayíyá mṅxí ináyí imóníṅoxíraní?” uríagí o “Joxí díxí ríxa apí níraríṅíní.” uríagí 4 Pairato apaxípáníṅfí imónígíá xwéowamí t́fíní ámá e epíroyí egíayo t́fíní re uríṅnigíní, “Xwíyíá mearípaxí imóníṅfí bí nání ṕfá megínaríṅíní.” uríagí aiwí 5 awa

aríkí re urayigfawixíní, “Jisaso Judia p̄ropenísí re amí amí nemerí áamá n̄n̄n̄ re oyaiwípoyíní, ‘O negí m̄xí ináyí imónáná émáyo m̄xí x̄dowáranf̄wáríní.’ oyaiwípoyíní nurewapiya waríñoríní. Gariri p̄ropenísíyo dání néra b̄ñyí re ení aí nearéwap̄yaríní.” urf̄agf̄a ⁶ Pairato arf̄a e n̄wirí awamí yaríñf̄ re win̄nigíní, “O Gariri p̄ropenísíyo dán̄oraní?” urf̄agí ⁷ awa re urígf̄awixíní, “Oyí, Jisaso p̄ropenísí gap̄maní Xeroto men̄weañíyo dán̄oraní.” urf̄agf̄a Xeroto ení iná Jerusalemí ñweañagí nání Pairato o t̄ñf̄ e nání wiowáríñnigíní.

Omí Xeroto t̄ñf̄ e nání wiowárígf̄a nániríní.

⁸ Judayowa Jisasomí gap̄maní Xeroto t̄ñf̄ e nání n̄méra úáná o en̄íná dání amípí Jisaso yaríñyí nání arf̄a n̄wirí “Omí s̄ñw̄ ow̄n̄m̄n̄n̄.” n̄yiwia bagí nání omí s̄ñw̄ n̄w̄n̄r̄n̄á yayí n̄win̄r̄í “Jisaso em̄m̄ b̄ on̄íwap̄iyíní.” n̄yiwirí ⁹ yaríñf̄ obaxí n̄wiayaríñagí aiwí x̄oyá b̄ muríñnigíní. Murípa yaríná ¹⁰ apax̄p̄án̄ñf̄ imónígf̄a xwéowa t̄n̄ ñw̄ ikaxí eán̄ñp̄ mewegf̄awa t̄n̄ xwíyá r̄f̄a t̄ñf̄ xekw̄móagf̄a ¹¹ Xeroto t̄n̄ xegí porisowa t̄n̄ uȳn̄í mero ikaȳw̄ mearíro nemáná rap̄rap̄ awiaxí wú m̄xí ináyowa ȳnarígf̄a imón̄ñf̄ wú nuyíríro amí Pairato t̄ñf̄ e nání wiowáríñnigíní. ¹² Xeroto t̄n̄ Pairato t̄n̄ xámí xep̄xep̄a rónagíwaú s̄f̄a ayimí nawíní imón̄gf̄isixíní.

“O pí éagi ík̄f̄áyo yekw̄iroár̄m̄n̄n̄?” uríñf̄ nániríní.

13 Jisasomi ámi Pairato tñŋ́ e nání níméera úaná Pairato “Apaxípaniŋ́ imónigíá xwéowa tñni Judayí mebaowa tñni áamá nñni tñni obípoi.” niriŋ́ 14 awa ámi báná re uriŋ́nigini, “Soyíne xámi áamá ro nimeámi nibiri re nifawixini, ‘O áamá nñni “Émányo mixí xídwáraníwáriní.” oyaiwípoiŋ́ nisearéwapiya emeariŋ́orini.’ nifá aiwi soyíne xwiýá umeararigíapi nání nioni segí siŋwí anigíe dáni yariŋ́ wiayíagi aiwi omi xwiýá mearipaxí wí mimóninigini. 15 Xeroto eni pía niwiri aí omi xwiýá mearipaxí bi mimónipa enagi nání ámi none tñŋ́ e nání seapowárenapíŋ́rini. Aríá époi. None omi pikiani nání uyíni ení bi aga mimónini. 16 Ayináni ‘Nioni yariŋ́api nání rineariŋ́oi?’ oyaiwiniŋ́ sa iwaníni níméperi wárimíni.” urána 17 Judayí xwiogwí ayí ayo aiwá Anínaajo Múroagi nání narigíayimi “Émányí gapimano negí áamá gwí ŋweaŋ́ wo oneawáriní.” niyaiwiro nání 18-19 áamá e epíroyí egíá nawíni nñni xixewiámí re uriŋ́awixini, “Jisasomi nikipiri Barabasomi —O Jerusaremí ŋweagíáyí wa tñni niwiápínimearo ‘Émányo mixí oxídwáraneyí.’ niriŋ́o mixí niwiróná áamá pikíagía omi émányí ía nixero gwí aŋ́yo ŋwirárigíorini. “Omi neawárii.” urána 20 Pairato “Jisasomi owárimini.” niyaiwiri áamá ayo ámi bi uríagi aiwi 21 ayí rímiŋ́ tñni re urayigíawixini, “Íkíayo yekwíroárei. Íkíayo yekwíroárei.” urayarína 22 Pairato rixa biaú uríí aiwi ámi bi re uriŋ́nigini, “Pí nání? O pí íwí éf nání íkíayo yekwíroárimíni? Xwiýá omi nimeariŋ́i pikipaxí wí imóniŋ́agi míwini méáni.

Ayínáni iwanjini níméperi wárímfini.” uríagi aí ²³ áamá ayí Pairato omi íkíáyo oyekwíroáriniri arfíki ámi wíni símí t́ni nurayiróná ṕné Pairatoyá xórórí wigíawixini. ²⁴ Ṕné oyá xórórí wíagfa nání re uríjínigini, “Segí seaimónarijipi xe oimónini.” nuriri ²⁵ áamá ńni wiwanijíyí “Neawárii.” uríto —O Juresaremi njweagfáyí wa t́ni níwíápínimeari “Émáyo mǎxí oxí dowáraneyi.” níriro mǎxí níwiróná áamá pikíagfa omi émáyí fá níxero gwí anj́yo njwírírígforini. O nání ayí “Neawárii.” uríto omi Pairato níwáriní Jisaso nání wigí d́nj́ yaiwííáyo níxídirí porisowa íkíáyo yekwíroáripírí nání mǎni winjínigini.

Jisasomi yekwíroárigfá nánirini.

²⁶ Mǎni wíáná porisowa omi níméra nurfná Jisasomi iwanj́ mépeayífá enagi nání rǎxa enj́ meánipa nerí ná neága waríjagí níwíníro áamá wo Saimonoyi ríníj́o —O anj́ xegí yoí Sairini dánj́orini. O maiwí amíyo dání Juresaremi nání barijomí óf e órórí niníro “O íkíá yoxáfpá níkwónimi Jisasomi oxí d́ni.” níyaiwiro omi íkíá yoxáfpá sanj́wíyo níwikwiáriro níméra warfná ²⁷ áamá oxí apíxí obaxí íkwíkwierí rǎwímíni nuro apíxí obaxí wíwa ení rǎwíyo númi nuróná njwapé t́ni ámíxífá níwíaxída waríjagífa ²⁸ Jisaso níkinimóniri re uríjínigini, “Juresaremi dánj́ apíxí riwayfné nioní njwí mǎnimeapa époyí. Sewanijíwayfné nání mieainíro segí niaíwíyo miearo éfrixini. ²⁹ Ayí rǎpí nání seararijini. Rǎwéná xeanij́ rǎfá t́nj́ seaímeanfá enagi nání apíxí niaíwí t́gííwa wigí niaíwí nání aga d́nj́ sípí

wínfá enagi nání áamá re rípríráriní, ‘Apíxí oxí rogfíwa t́níní síní apíyá niaíwí mǐxirígíwa t́níní apíxí śníní niaíwí amíní mǐníní mǐwipa yarígíwa t́níní íwa yayí owíníní.’ rípríráriní. ³⁰ Xeaníní apí aga xaiwí seaímeanfá enagi nání áamá d́wí mǐníníyó ‘Nǐpiérorí neaíkwarímóí.’ uríro d́wí mǐníní onímíápia wímí ení ‘Seáyí e rítí neaíí.’ uríro epípríráriní. ³¹ Wé rónínjáoní íkíá sǐníníní imónínjáoní aí xeaníní níkárfáyí nání seyíné f́wí yarígíáyo dání íkíá kíriníníní imóníníáyíné anípaxí seaikárinfáriní.” uríníniginí. ³² Áamá ríkíkíríó yarígíwaú ení Jisaso t́níní nawíní pikianíro nání níkumíxíro níméra nuro ³³ ríxa yofí áamá Mǐníní Gǐxweái ríníníe nírémore omí íkíáyo níyekwíroárímáná mǐdímídání ríkíkíríó yarígíwaúmí ení yekwíroáraríná ³⁴ Jisaso Goríxomí re uríníniginí, “Ápe, nioní níarígíá tíyí awa majfá nímonímáná níarínagfá nání joxí yokwarímí wíí.” uraríná porisowa Jisasoyá rapírapí goní goní meámíniréinírí sárú nero yaní inarínagfá ³⁵ áamá númí b́fáyí e nírówapíro sǐnwí níwíníro Judayí ámínáowa ení aí ríperírí número re rígfawixíní, “O áamá wíyo arírá wiagoríní. O nepa áamá aríowayá xwíá piaxíyo dání iwíaroníoyí rarínwáo enánáyí, Goríxo nírfpearí nene yeáyí neayímíxemeanfá nání urowárenapíníoyí rarínwáo enánáyí, xewaníní arírá oíníní.” níra waríná ³⁶ porisowa ení ikayf́wí numearíroná iníigí wainí mǐxí yarínípi mǐníní wianíro nání anwí e níbéro ³⁷ re urayígíawixíní, “Joxí Judayíyá mǐxí ináyoxí enánáyí, jíwaníníoxí éfí mǐníníe.” urígfawixíní.

38 “Ámá royí mǎxí ináyí Judayíyáorini.” niri-ro íkǎ wáráyo ríwamini e neámáná oyá yoxáyo xwápiyi seáyí émi píraugíawixini.

39 Rikikiríó yarigííwaú, Jisasomi midimidáni íkǎyo yekwiroárííwaú wó Jisasomi ikayíwí nuriri re uriniigini, “Joxi nepa ámá yeáyí neayimixemearía náni aríowayá xwǎ piaxíyo dáni iwiaroníoyí rariniwáoxirani? Jiwanijoxi éf mǎniri yawawi eni yeamíni ei.” urági aí 40 wó “E muripani.” nuriri mǎxí re uriniigini, “Ríniñí o meaariniipi joxi axípi nimeari aiwí Gorixo náni wáyí misinarinirani? 41 Yawawi yeapikíáná ayí ananirini. Íwí yarigwííyo dáni xixeni yeapikiarinjo. Ámá royí íwí bǎ méagi aiwí pikiarinjo.” nuriri 42 Jisasomi re uriniigini, “Joxi ríxa mǎxí ináyí nimóniri nimenjwearíná nioni náni dini móirixini.” urági 43 Jisaso re uriniigini, “Nepa rirarinini. Agwi nioni tǎni anínamí njweanfwi.” uriniigini.

Jisaso penjí nánirini.

44 Ríxa sogwí áwini e njweanjána re eniniigini. Sogwí nisíkwiri aní nímíni sǎ xaiwí niyinára nurí ríxa 3:00 p.m. imónána sogwí ámi noxárori aniniigini. 45 Sogwí síkwiárinjáná rapirapí sepiá aní sipísipí ridiyowá yarigííwá njwǎ tǎnimíni epanjóárininú áwini e naxinowárirí wúkaú epanjóárininiigini.

46 Jisaso ráiwá re riniigini, “Ápoxini, gǎ dini orinwirárimíni.” nurimi dini yániigini. 47 Jisaso dini yáníagi porisowami seáyí e imóninjo amipí ayí e éagi sínwí e níwiniri Gorixomi

yayí numerí re ríñiniginí, “Ámá ro nepa wé róniño, sipí wí mimixípa enjomi aí pikíwini.” ríñiniginí. ⁴⁸ Ámá oxí apixí níni Porisowa Jisasomi yekwiroárarítná sñwí wínaníro bimíáyí sogwí sñkwíarírí ámi oxárorí nerí Jisaso perí éagi níwiniro ayá fá níxírínimí wigí aní e nání umigíawixini. ⁴⁹ Ámá Jisasoyá xegí imóniñíyí tñni apixí Gariri píropenisíyo dání o tñni nawíni bigííwa tñni ná jáamí onímiápi nírómáná omí pikiarítná amípí api e éagi sñwí wíñigíawixini.

Jisasomi xwíá weyárigíá nánirini.

⁵⁰⁻⁵¹ Ámá wo xegí yoí Josepoyí ríniño — O Judia píropenisíyo aní xegí yoí Arimatia dánorini. O Judayíyá xwíríxí mearígíá mebayí worini. O wé róniño enagi nání xegí wíá Jisasomi pikianíro nání mekaxí nímero yarígíápi nání “Apánirini.” mívimóniñorini. “Goríxo xwioxíyo mímeámí nerí neameñweaníápi gíní gíná imóniníáríani?” níyaiwiro weníñí nerí ñweañorini. ⁵² O émayí gapímaní Pairato tññí e nání nuri Jisaso píyomi xwíá weyárimínirí nání yaríñí níwiri Pairato “Oyi.” uríagi nuri ⁵³ Jisaso pikííomi nímeámi níwepínirí xwíá e dání rapírapí apíá wenípi tñni xopíxopí nírorí sñáyo ámá óí ríxígíáyimi — Ayí ámá sñni mítágíáyirini. Ayimi tímínirí nání nímeámi nuri ínimí tññiniginí. ⁵⁴ Sabaríá nání amípí píráníñí nímxíro tarígíáyimi nítirí aiwí Sabaríá náyi ríxa añwi e enáná tññiniginí. ⁵⁵ Apixí Gariri píropenisíyo dání númi bííwa “Jisasomi aríge ríá tarini?” níyaiwiro sñwí wínaníro númi nuro

síñá ófýimi síñwí nîwînróná xfómî taríná enî síñwí nîwînmî ⁵⁶ wigí anj e nání nuro Sadéyo Jisasoyá wará xópé éwanîgînrî íkíá d'fá dîñf nanj eaarîñf bî tîñî gîñîf bî tîñî píráñîñf nimîxîro nitîro sá wegíwa Sabaríayo ñwí ikaxí eánîñfîrî rarîñfpa kiki'fá ñweagíawixîñî.

24

Jisaso ámi wiápîñimeañf nánîrîñî.

¹ Sadéyo aga w'fá mónîñfîmî íwa ík'fá d'fá tîñî gîñîf tîñî xámi píráñîñf imîxárig'fápi nîmeámî nuro ² rîxa Jisaso xw'fá weyáñîñje nîrémoro síñá xwáñpáyo manj e éf ráráñîñjo mîmegwînárf nîmega nurî yáñî e weñagi nîwîñro ³ ófýimi nîpáwîro aí Ámíná Jisaso mîweñagi nîwîñro ⁴ “Pîyo ger'fani?” nîyaiwîro ududf nîñro rojáná re enîñîgîñî. Ámá waú egí rapîrapí xwîñfá eagíwaú símîmanj e rónapîgíisixîñî. Símmîmanj e rónapáná ⁵ apîxíwa wáyí níkáñîñro símmîmanj xw'fáyo íkwîróáná awaú re urîgíisixîñî, “Síñf úo nání ámá xw'fá weyáñîñje pí nání p'fá yarîñoi? ⁶ Síñî re mîwenîñî. Rîxa wiápîñimeáñîgîñî. O síñî seyíné tîñî Gariri píropenîsîyo nemeríná searîñfîrî nání dîñf mópoyî. ⁷ Re searîñfîrîñî, ‘Negí Judayí ámá imónîñáoni mîyí nîñîrîróná ámá íwí yarîg'fáyí fá nîñîxero ík'fáyo nîyekwîroárîp'fíñf enagi aí ámî s'fá wîyaú wîyi rîxa nórîmáná enáná wiápîñimeám'fáñî.’ rîñfîrîñî.” ur'fagí ⁸ íwa Jisaso xwîy'fá eníná urîñf apî nání dîñf nîwînrî ⁹ xwáñpáyo pîñî nîwiárîmî nuro wiepîsarîñf wé wúkaú síkwí wo awamî íwa wîñfápi nání repîyí

n̄iwiro ámá Jisasoyá xegí imóniñȳyo eni n̄iyoni repiyí wigíawixini. ¹⁰ Apixí repiyí wiarigííwa Magídara dánj̄ Mariaí t̄ni Joanaí t̄ni Jemisomi xinái Mariaí t̄ni ámi wíwa t̄niñini. Íwa wáf wurimeiarigíáwami wigí w̄niápi n̄ani áwanj̄ uríagía aí ¹¹ “Íwa wigí xwíyíá íkíá iwíyo dániniñj̄ rarinoi.” n̄iyaiwiro “Nepaxini.” n̄iyaiwipa nero aí ¹² Pitao n̄wiápiñimeari añni nuri xwáripáyo n̄irémómáná n̄ip̄kwiniñi inimi wenin̄j̄ éyí w̄niñinigiñi. Rapirapí Jisasomi xopixopí róniñuni wí e wenagí n̄winiñi ámi xegí añ e n̄ani nuríñá e enagí w̄niñipi n̄ani ududí nera un̄inigiñi.

Wiep̄sin̄j̄ waú Emeasi n̄ani waríñá wímeanj̄ n̄aniñini.

¹³ Jisasoyá xegí ámá imóniñȳyí waú s̄fá axíyimiñi añ Emeasiyí riniñipimi n̄ani nuri —Añ apí Jerusaremí dání ná j̄amíne onimiápiñini. ¹¹ kiromita imóniñerini. ¹⁴ Awaú óȳyo nuri Jerusaremíyo amipí Jisasomi wífapi n̄ani repiyí niga nuri ¹⁵ xwíyíá n̄rīga waríñá Jisaso xewaniño añwí e n̄ibiñi n̄wimeari awaú t̄ni nawini nuro ¹⁶ awaú Jisasomi sin̄wí n̄winiñi aiwí omi mí mómixí yaríñá ¹⁷ Jisaso yariniñj̄ re win̄inigiñi, “Awagwí añ nuríñá xwíyíá n̄rīga warigíipi pí éf̄ n̄ani n̄rīga wariniñi?” uráná awaú éf̄ n̄irómáná s̄m̄iman̄j̄ kipiniñi n̄iyiri ¹⁸ w̄fo, K̄riopasoyí riniño re uriniñinigiñi, “Ámá n̄ni Jerusaremí ur̄nan̄iro úf̄ayo sa joxini e imóniñipi n̄ani majf̄arani?” uríagi ¹⁹ o yariniñj̄ re win̄inigiñi, “Jerusaremíyo pí imóniñinigiñi?” uríagi awaú re urigíisixini, “Nasaretí dánj̄

Jisaso nánì rínarìṅwìì. O Gorìxoyá sṅwíyo dání áamá nínìyá sṅwíyo dání enì wíá rókiamoarìṅṅ' enṅ' eánìṅṅ' wo nimónìrì emimí erì xwíyíá píránìṅṅ' urìmerì yarìṅo nánì rínarìṅwìì. ²⁰ Omì apaxípanìṅṅ' imónìgíá xwéowa t́nì negí áminá neameṅweagíáwa t́nì xwírìxí numero omì íkíá seáyìyo oyekwíroárìpoyìrìrì émáyo mìnì wíoi. ²¹ Xámì nene dìṅṅ' re kíkayówárìrì, 'Gorìxo nene émáyíyá gwí ṅweaṅwaénénìṅṅ' imónìṅwaéne neáikweaníá nánì urowárenapìṅṅ' áamá oríani?' Dìṅṅ' e kíkayówárìrì. Xwíyíá apì aí ámì bì rìpìrìrì. Omì rìxa nìpìkímáná enáná śá wíyaú wíyì óráná ²² agwì śá ríyìmì neneyá apìxíwa ayá nearemóoi. Íwa wíá mónìṅṅ'ímì áamá xwárìpá t́ṅṅ' e nánì nuro aí ²³ pìyí t́o mìwēṅagì nìwìrò nene ṅweaṅwaé nánì nìbìro re nearáoì, 'Newané xwárìpáyó dání orìṅá nìwìrìranéná aṅṅ'nají waú nìrónapìrì "O sṅṅ' uṅoi." nearíì.' nearíagíá ²⁴ negí áamá wa áamá pìyo t́e nánì nuro apìxíwa nearíápì sìnì axípì e imónìṅagì nìwìrò aìwì pìyomì sṅwí bì mìwìnáoi." Jisasomì repìyí e wíagí ²⁵ Jisaso re urìṅṅ'nìṅṅ', "Awagwí majìmajíá yarìgííwagwírìrì. Amìpì wíá rókiamoagíáwa nìrò ríwamìṅṅ' eagíápì aríá nìwìrì aìwì aṅṅ'nì 'Neparìrì.' nìyáiwìrì dìṅṅ' mìkwíropa yarìgííwagwírìrì. ²⁶ Awagwí áamá yeáyí seayìmìxemeaníá nánì aríowayá xwíá piaxíyo dání iwìaroníoyì rarìgíó nánì re ríyáiwìarìṅṅ', 'O rínìṅṅ' bì mìmeá ananì mìxí ináyí nimónìrì nìkìrìmì Gorìxo t́ámìnì ṅweapaxírìrì.' ríyáiwìarìṅṅ'? Oweoi, xámì rínìṅṅ' nìmeámáná ríwíyo nìkìrìpaxírìrì."

nuriri ²⁷ ríwamíñf Gorixoyáyo amípí xfo nání nírínirí eáníñfpí Moseso eañe dání repiyf píráníñf níwiéra urí amípí wíá rókiamoagfáwa ríwíyo eagfe dání ení repiyf píráníñf níwiéra urí enínigíni. ²⁸ Anf awaú warígfíe ríxa añwí e nírémoríná Jisaso awaú “O wiárf ní múrorí uníñoi.” oyaiwípiyínirí wíwapíyaríná ²⁹ awaú urakionwíránirí nání re urígfísixíni, “Joxí miyeamúropaní. Sogwí ríxa wéf enagi nání sfá róríníñoi. Yawawi tñni sá re oweaneyí.” urfagfí awaú tñni sá wémínirí nání nawíní añfyo ní páwiro ³⁰ níñweagfásáná ríxa aiwá naníro neríná Jisaso bisfkerfápi nímeari Gorixomí yayf níwimáná níkwírírí mání wiaríná ³¹ awaú ríxa síñwí mí wómíxípxá nímoníri omí síñwí mí wómíxáná re enínigíni. O awaú síñwí anígfíe dání anfíníñigíni. ³² O anfíníagi níwínirí re rínígfísixíni, “O tñni ófyo níbíranéná o xwíyfá Gorixoyá ríwamíñf eáníñfpí píráníñf repiyf níyeaiéra baríná yegf xwioxfyo dání ríxa díñf nífá yeáíriní.” níriníri ³³ axíná Jerusaremí nání níwiápnímeámí nuri wíepísaríñf wé wúkaú síkwí wo egfáwamí tñni ámá awa tñni nawíní ñweagfáyo tñni níwímeari ³⁴ ayf “Ámínáo ríxa wíápnímeáínigíni. Saimonomí síñání wimóníínigíni.” rínaríñagfá arfá níwiri ³⁵ amípí ófyo néra úfípi nání áwanf nuriri re urígfísixíni, “O ríxa bisfkerfá kwírariná yawawi ríxa síñwí mí wómíxíwísisixíni.” urígfísixíni.

Wiepísíñfyo áwíní e éf rónapíñf nániríní.

³⁶ Síni Jisaso nání áwanf e uraríná re enínigíni. Xewaníño ámá níyoní áwínímí dání síñání

rónapɨŋɨnigɨni. ³⁷ Siŋáni rónapána ayí sirí nɨpɨkínɨro wáyí nikárɨnɨro “Pɨyɨŋí siwí womi siŋwí rífa wɨnɨŋwɨni?” yaiwiarína ³⁸ o re urɨŋɨnigɨni, “Seyíné óf nikárɨnɨro ‘Jisasoríani?’ miyaiwí dɨŋí obibaxí pí nánɨ nɨmóa warɨŋo? ³⁹ ‘Ayí Jisasoríani?’ yaiwipírɨ síkwíyo tɨni wéyo tɨni siŋwí nanípoysi. ‘Gíwí tɨni ení tɨni ení rí rení?’ yaiwipírɨ wé seáyí e nikwiárípoysi. Pɨyɨŋí siwí gíwí tɨni ení tɨni tɨŋírani?” nurɨrɨ ⁴⁰ xegí wé tɨni síkwí tɨni síwá wíagi ⁴¹ ayí yayí seáyimɨ dánɨ winanɨro nero aí sinɨ “Aga Jisasoríani?” miyaiwí ududí nɨwiga warína o ayí “Pɨyɨŋí siwímani. O aiwá narɨni.” oyaiwípoysi nɨrɨ re urɨŋɨnigɨni, “Nionɨ nɨmɨ nánɨ aiwá bɨ menɨrani?” uríagi ⁴² ayí peyí pí rí bɨ umealána ⁴³ o nurápirɨ wigí siŋwí anígíe dánɨ nɨŋɨnigɨni.

⁴⁴ O re urɨŋɨnigɨni, “Xámɨ nionɨ sinɨ seyíné tɨni neme rína xwíyá rɨpɨ searɨŋanigɨni, ‘Ríwamɨŋí amɨpí nionɨ nánɨ Moseso ŋwí ikaxí nɨrɨrɨ eanɨpɨ tɨni wífa rókiamaogíáwa nɨrɨro eagíapɨ tɨni Bɨkwí Samíyo nɨrɨnɨrɨ eanɨŋɨpɨ tɨni wí suríma mé aga xixeni nimónɨnífárɨni.’ searɨŋanigɨni.” nurɨrɨ ⁴⁵ awa ríwamɨŋí xfo nánɨ Bɨkwí Gorixoyáyo eanɨŋɨpɨ nɨjítá oimónɨpoysi nɨrɨ wigí dɨŋí jíayo nanɨ nɨwimixɨrɨ ⁴⁶ re urɨŋɨnigɨni, “Enína dánɨ Bɨkwíyo ríwamɨŋí re nɨrɨnɨrɨ eanɨni, ‘Ámá yeáyí seayimixemeanífa nánɨ aríowayá xwífa piaxíyo dánɨ iwiaroníto rɨnɨŋí nɨmearɨ nɨperɨ aiwí sfá wíyau wíyi óráná ámɨ xwárípáyo dánɨ wiápɨnɨmeanífarɨni.’ nɨrɨnɨrɨ eanɨni. ⁴⁷ Rɨpɨ enɨ nɨrɨnɨrɨ eanɨni, ‘Ámá omɨ dɨŋí nɨwɨkwírorɨŋɨpimɨ dánɨ xegí imónɨŋíyí xwíyá

rɪpɪ wáf wurɪmeipɪrɪárɪnɪ, “Segɪ íwɪ yarɪgɪáyɪ rɪwɪmɪnɪ nɪmamoro sanɪɲɪ imónánáyɪ, Gorɪxo yokwarɪmɪ seaiinɪɲoɪ.” Jerusaremɪ dánɪ aɲɪ nɪmɪnɪ wáf e wurɪmeipɪrɪárɪnɪ.’ nɪrɪnɪrɪ eánɪnɪ. ⁴⁸ Seyɪné amɪpɪ nionɪ nánɪ wɪnɪfá rɪpɪ nánɪ áwɪɲɪ urɪmétrɪxɪnɪ. ⁴⁹ Arɪfá époyɪ. Gɪ ápo eɲɪná segɪ seáwowayá sɪmɪmaɲɪ e dánɪ ‘Nionɪ segɪ seárɪawéyo gɪ kwɪyɪpɪ wimɪárɪnɪ.’ urɪɲɪpɪ seyɪné seaímeanɪfá nánɪ nionɪ rɪxa seaiapowárɪmɪnɪ. Seyɪné Gorɪxoyá kwɪyɪ émɪ dánɪ sɪnɪ eɲɪ mɪseaeámɪxɪpa nerɪná aɲɪ rɪpɪmɪ pɪnɪ nɪwiárɪmɪ amɪ amɪ mupanɪ. E nerɪ aɪ rɪxa eɲɪ seaeámɪxáná nionɪ nánɪ amɪ amɪ wáf urɪmétrɪxɪnɪ.” urɪɲɪnɪgɪnɪ.

Aɲɪnamɪ nánɪ peyɪɲɪ nánɪrɪnɪ.

⁵⁰ O Jerusaremɪ dánɪ ayo nɪwirɪmeámɪ nurɪ aɲɪ xegɪ yoɪ Betaniyɪ rɪnɪɲɪpɪmɪ nɪrémómáná xegɪ wé seáyɪ e nɪmɪxɪrɪ ayɪ Gorɪxoyá dɪɲɪ tɪnɪ píránɪɲɪ oɲweápoyɪnɪrɪ amɪpɪ yarɪɲɪ nɪwirɪ ⁵¹ sɪnɪ nɪwiárɪná Gorɪxo omɪ nɪménapɪmɪ rɪxa aɲɪnamɪ nánɪ peyɪɲɪnɪgɪnɪ. ⁵² Rɪxa aɲɪnamɪ nánɪ peyɪagɪ ayɪ e sɪɲwɪ nɪwɪnɪmɪ ámɪ Jerusaremɪ nánɪ nuro seáyɪmɪ seáyɪmɪ nɪmóga nuróná ⁵³ íníná aɲɪ rɪdɪyowá yarɪgɪwámɪ nɪpáwɪayiro Gorɪxomɪ seáyɪ e umeagɪárɪnɪ.

Xwiyáá Gorixoyá Sinípírini
The New Testament in the Ankave language of Papua
New Guinea
Nupela Testamen long tokples Angave long Niugini

copyright © 1990 Wycliffe Bible Translators, Inc.

Language: Angave (Ankave)

Translation by: Wycliffe Bible Translators

This translation is made available to you under the terms of the Creative Commons Attribution-Noncommercial-No Derivatives license 4.0.

You may share and redistribute this Bible translation or extracts from it in any format, provided that:

You include the above copyright and source information.

You do not sell this work for a profit.

You do not change any of the words or punctuation of the Scriptures. Pictures included with Scriptures and other documents on this site are licensed just for use with those Scriptures and documents. For other uses, please contact the respective copyright owners.

2012-10-03

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 11 Nov 2022 from source files dated 9 Oct 2020

7a156761-2cde-5bbc-8428-650a73434051